

Política i empresa, companyes de viatge

La qüestió catalana

Reportatge digital sobre l'empresariat català i l'encaix Catalunya-Espanya. Valoracions entorn el debat sobiranista

<http://laquestiocatalana.cat>

Treball Final del Grau en Periodisme

Alumna: Marta Escobar Martí

Tutor: Jordi Serrat Manén

2013

A la meva àvia:

Avui brilla el sol damunt del mar com mai abans ho havia fet.

Damunt d'aquest mar que tan estimaves.

Avui brilles tu per damunt l'univers perquè ets l'energia més viva que existeix.

Memòria és vida i els teus ulls plens de dolçor ens observaran allà on siguem.

Avui, i cada dia, brillaràs als nostres cors.

El regal del teu record quedarà per sempre dins nostre,

i per això la flama de la teva força serà eterna.

Marta

L'últim viatge d'Artur Mas a Madrid marca l'inici de la travessia col·lectiva cap a terrenys desconeguts que el propi president va anunciar en cas que Espanya, el Govern espanyol, no atengués a les aspiracions del poble català, com exactament ha passat. El president de Catalunya va tornar a agafar el tren cap a la capital espanyola com en altres moments històrics ho van fer antecessors seus com Companys o Tarradellas [...]. Al pujar al tren, somriu a Pedro Madueño i fa una sorprenent previsió:

- Tot anirà bé.

-President, Rajoy ja ha dit al Congrés que res de res...

-Demà no s'acaba res, comença tot i sóc optimista.

[...]

La comitiva es trasllada a la Moncloa. Entrada habitual, potser una mica més freda que de costum, Rajoy el desafia sense acritud a que porti allò del concert al Congrés (“a ver quién te lo vota”). Dues hores sense cafè... i sense fumar.

[...]

Francesc Homs ha decidit traslladar la roda de premsa a l'ambaixada [catalana], fet que provoca un gran empipament entre els periodistes madrilenys, primer perquè els obliga a traslladar-se d'un lloc a un altre i segon perquè gairebé no s'hi cap. Homs volia un escenari propi, o sigui, només amb la bandera catalana i europea i parlant d'entrada en català com feia Guardiola al Bernabeu.

[...]

Iberia anuncia primer en espanyol, després en anglès i finalment amb una gravació en català que hem arribat al Prat. La comitiva surt llançada, de l'avió als cotxes i dels cotxes a la plaça Sant Jaume. Ja hi ha gent esperant amb una pancarta: “Tots amb el president” [...]. El viatge a allò desconegut no ha fet més que començar.

El viaje a lo desconocido per Jordi Barbeta a ‘La Vanguardia’

Dissabte, 22 de setembre del 2012

Agraïments

A la meva mare, **Isabel Martí**, per fer-me costat durant aquest llarg viatge i que ha suportat tota la tensió d'aquesta recerca. Al meu pare, **Enrique Escobar**, per la seva paciència durant les llargues trucades de telèfon i pels consells que m'ha donat. A la meva família pel suport que m'ha donat durant tot aquest temps. A la meva parella, **Aleix Orejuela**, per saber-me portar en els moments de màxima tensió durant el transcurs del treball.

Al meu tutor del Treball Final de Grau, **Jordi Serrat**, per escoltar els meus dubtes i resoldre'ls i per guiar-me durant el desenvolupament de la recerca.

Al coordinador de Periodisme de la Universitat de Vic, **Xavier Ginesta**, per proporcionar-me material indispensable per poder complementar el treball, per escoltar-me quan no li tocava i per supervisar i aconsellar-me sobre la pàgina web i la recerca en general.

Als meus amics que també han hagut d'aguantar-me els "rotllos" en incomputables ocasions.

Als redactors de *La Vanguardia* per haver de sentir a diari les meves inquietuds, per escoltar tot el que els he explicat sobre el treball, per aconsellar-me i donar-me pautes per tirar endavant el projecte. En especial, al periodista de cultura, **Esteban Linés**, que cada dia treu un somriure quan li explico alguna cosa. Al periodista econòmic, **Jordi Goula**, per donar-me suport durant tot el procés, per deixar-se entrevistar i per preocupar-se dia a dia per mi. Al redactor en cap de política, **Jordi Barbeta**, i la cap de secció, **Isabel Garcia Pagan**, pel seu suport.

A totes aquelles persones que han fet possible el contacte amb fonts rellevants relacionades amb el món de l'empresa i la política. A **Germà Bel** per regalar-me el seu temps des dels Estats Units. A **Xavier Cuadras** per acceptar l'entrevista. A **Albert Solé** per donar-me un punt de vista diferent. A **Joan Tugores** per acceptar parlar del seu estudi abans que sortís a la llum. A **Jordi Roset** per ser tan sincer i transparent i per acompanyar-me pels carrers de Terrassa. A **Neus Galí** de la patronal Cecot per posar-me en contacte amb el secretari general **David Garrofé** i al mateix Garrofé per accedir a donar la seva opinió personal. Al director d'estudis econòmics de Catalunya Caixa, **Ramon Roig**, per cedir a parlar sobre aquesta temàtica tan

delicada. A **Joana Vallés**, cap de premsa del conseller d'Empresa i Ocupació Felip Puig per fer possible l'entrevista amb el conseller tot just quan arribava al càrrec. Al conseller, **Felip Puig**, per concedir-me l'entrevista en un moment en què no feia declaracions als mitjans i ser tant proper. A **Vicente Pardina** per fer-me entendre la posició de la química catalana. A **Javier Pacheco** per la seva espontaneïtat. A tots aquells caps de premsa que han tingut el detall de tenir-me en compte, com **Javier Coromina** de Nutrexa, i a tots aquells que es volen mantenir en l'anonimat.

Gràcies a totes aquestes persones, i les que m'he oblidat de nomenar, perquè sense elles aquest projecte no hauria estat possible.

Resum executiu

El debat sobiranista català està a l'ordre del dia i actualment no passa desapercebut en cap mitjà de comunicació ni tampoc en el món polític, econòmic i empresarial. El fet d'estar tan viva una temàtica així de delicada està ocasionant controvèrsies dins l'empresariat català o que té la seva empresa ubicada a Catalunya perquè tot plegat provoca moltes incerteses, que són el pitjor enemic dels empresaris i dels negocis. Tanmateix, però, les informacions publicades o emeses venen marcades per les opinions polítiques i periodístiques, que es troben censurades en certa mesura perquè segueixen una determinada línia política i/o editorial. Per això s'ha elaborat un reportatge digital focalitzat en l'empresariat català i l'encaix Catalunya-Espanya que pretén aportar noves valoracions entorn a aquest debat donant veu a empresaris i professionals, entre altres.

La part teòrica de la memòria defineix els conceptes bàsics que són de forçat coneixement per realitzar una part pràctica que ha de ser entesa per qualsevol persona i que s'ha de tractar amb la major objectivitat possible. Per això, el web <http://laquestiocalana.cat> aporta un llenguatge planer i les eines bàsiques per donar a conèixer una matèria molt criticada per alguns sectors. A través d'entrevistes a personatges rellevants, el web introdueix nous punts de vista sobre una qüestió marcada, a simple vista, per la preocupació d'un possible boicot per part d'Espanya. Però aquesta no sembla ser la principal inquietud dels entesos, i és que hi ha altres aspectes encara més alarmants que poden influir en l'empresariat i que no són tractats per cap mitjà de comunicació convencional.

Abstract

The Catalan sovereignty process got underway after the massive demonstration of 11 September, when around two million people demanded independence for Catalonia. This has created a climate of uncertainty for Catalan entrepreneurs and those whose companies are based in Catalonia because uncertainty is the worst enemy of business. Although the traditional media have been publishing information related to Catalan entrepreneurs and Catalonia's secession, a lot of news is censored in line with political or editorial policy. For this reason, this researcher has written a report focused on Catalan entrepreneurs and Catalonia Spain links, which aims to present new points of view based on the opinions of entrepreneurs and other professionals.

The theoretical part of the report defines the basic concepts so that the non-specialist can understand it. The report is well documented and includes interviews with a view to achieving the greatest possible objectivity. To this end, the website <http://laquestiocalana.cat> provides the user with the basic tools to understand a topic which has been widely criticized in some areas. For instance, the user can find a lot of information and interviews about a possible Spanish consumer boycott. Nevertheless, this does not seem to be the main concern of the experts as there are even more alarming considerations which could affect business in Catalonia, such as public finance or the role of financial institutions and these questions have not been adequately covered by the media.

Índex

1. Introducció	15
2. Objectius	17
3. Metodologia	19
3. 1 Documentació i entrevistes	19
3. 2 La pàgina web	21
3. 3 El desenvolupament del reportatge	21
PART TEÒRICA	23
4. El catalanisme polític	25
4. 1 Quatre pinzellades històriques del catalanisme polític.....	25
4. 2 El catalanisme polític d'avui	26
5. Nacionalisme. Aproximació teòrica	29
5. 1. El nacionalisme a Espanya	29
5. 2 El nacionalisme català.....	31
6. Els empresaris catalans durant el franquisme.....	33
6.1 Analogia. La crisi econòmica i política de finals i després del franquisme i la crisi actual	34
7. Catalunya, fàbrica d'Espanya.....	37
7.1 La indústria química i tèxtil	37
7.2 La metal·lúrgia	39
8. El boicot. Aproximació teòrica i altres conceptes	41
8. 1 Antecedents a Catalunya	41
8. 2 Exportacions creixents	42
8. 3 Boicot amb data de caducitat	43
8. 3. 1 El boicot financer i el contra-boicot.....	46
8. 4 El debat sobiranista s'encara amb pocs símptomes de boicot.....	47
8. 5 L'efecte frontera.....	49
9. L'empresariat català davant el repte sobiranista. Context general	51
PART PRÀCTICA.....	53
10. El reportatge	55
10. 1 Com s'ha d'elaborar un reportatge?	56
11. El reportatge digital i el ciberperiodisme	59
11.1 El periodisme «mashup» i la hipertextualitat	59
12. Explicació del reportatge. L'empresariat i la qüestió catalana.....	61
13. Oportunitat del tema.....	63
13. 1 <i>Catalunya, nou estat d'Europa</i> (2012).....	64

13. 2	<i>Som una nació, nosaltres decidim</i> (2010)	65
13. 3	<i>Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia</i> (1977)	66
14.	Originalitat	67
14. 1	Antecedents. <i>Benchmarking</i> i treballs similars existents	67
14. 2	Valor afegit	72
15.	Lector a qui va dirigit	75
16.	Les fonts d'informació	77
16. 1	Fonts documentals	78
16. 2	Fonts personals. Fitxa i explicació de la tria dels entrevistats	78
16. 2. 1	Albert Solé Ollé	80
16. 2. 2	Germà Bel	81
16. 2. 3	Jordi Goula	81
16. 2. 4	Xavier Cuadras	82
16. 2. 5	Joan Tugores	83
16. 2. 6	Jordi Roset	83
16. 2. 7	David Garrofé	84
16. 2. 8	Ramon Roig (atribució reservada)	84
16. 2. 9	Felip Puig (off the record)	85
16. 2. 10	Vicente Pardina	85
16. 2. 11	Javier Pacheco	86
16. 3	L' <i>off the record</i>	86
16. 4	L'atribució reservada	87
17.	Procés d'elaboració. De la producció a la redacció final	89
17. 1	El reportatge com a gènere escollit	89
17. 1. 2	L'entrevista com a eina per nodrir el reportatge digital	89
17. 2	Estratègia de difusió a la xarxa i elaboració d'un Wordpress amb la versió en castellà	90
17. 2. 1	SEO	91
17. 2. 2	Xarxes socials	92
17. 3	Explicació de la pàgina web	94
17. 3. 1	La hipertextualitat	95
17. 4	<i>E-commerce</i>	96
17. 5	Google Analytics i eines de Google per a <i>webmasters</i>	97
17. 6	Calendari de treball	99
18.	Conclusions	101
19.	Bibliografia i webgrafia	107
19. 1	Documents electrònics	107

19. 2 Llibres	109
19. 3 Llocs web	110
19. 4 Revistes	111
19. 5 Altres.....	111
20. Índex de taules i figures	113
21. Annexos.....	115
21. 1 Entrevistes (material en brut)	115
21. 1. 1 Entrevista a Jordi Goula	115
21. 1. 2 Entrevista a Germà Bel	118
21. 1. 3 Entrevista a Xavier Cuadras	121
21. 1. 4 Entrevista a Albert Solé.....	127
21. 1. 5 Entrevista a Joan Tugores.....	132
21. 1. 6 Entrevista a Jordi Roset.....	139
21. 1. 7 Entrevista a David Garrofé (Cecot).....	145
21. 1. 8 Entrevista a Ramon Roig, director del Servei d'Estudis de Catalunya Caixa (atribució reservada).....	151
21. 1. 9 Entrevista a Felip Puig, conseller d'Empresa i Ocupació (<i>off the record</i>)	155
21. 1. 10 Entrevista a Vicente Pardina (FITEQA-CC.OO.)	164
21. 1. 11 Entrevista a Javier Pacheco (Indústria CC.OO.)	168
21. 2 Cròniques	174
21. 2. 1 La incertesa censura la llibertat d'expressió de l'empresariat català.....	174
21. 2. 2 La Cambra de Comerç de Barcelona entrarà en política quan la situació sigui “tan brutal” com el boicot del 2005.....	176
21. 2. 3 ERC és conscient que la incertesa influeix en l'estabilitat empresarial.....	178
21. 3 Altre material emprat	179
21. 3. 1 Carta de Burgos a Isidre Fainé	179
21. 3. 2 Carta de Sobaos Pasiegos	180

1. Introducció

Després de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, de la multitudinària manifestació independentista de l'Onze de Setembre, del no rotund del president espanyol, Mariano Rajoy, al pacte fiscal i de les eleccions al Parlament de Catalunya del 25 de novembre és interessant veure com les empreses catalanes, o ubicades a Catalunya, afrontarien una possible declaració d'independència ara que el debat sobiranista està en el punt de mira. Què passaria amb les exportacions? Estan fent boicot els consumidors espanyols als productes catalans per les controvèrsies entre l'encaix Catalunya-Espanya? Hi pot haver contra-boicot? Se centraria el boicot en el cava? Com canviarien les relacions entre els diferents empresaris espanyols amb els empresaris catalans o residents a Catalunya?

Tanmateix, però, després de formular aquestes preguntes val a dir que no és la voluntat d'aquest treball establir cap tipus de profecia ni d'especular sobre el futur que depara l'activitat empresarial catalana, sinó analitzar des d'un punt de vista periodístic com està modificant el mapa empresarial el procés per arribar a l'autodeterminació del poble català. L'ànim i el motor d'aquest Treball Final de Grau és, com ja s'ha dit, estrictament periodístic i, per això, es tracta d'una recerca contrastada. D'aquesta manera, el que es pretén és informar, debatre i reflexionar sobre algunes de les incògnites que s'han obert a Catalunya l'any 2012 i a inicis del 2013 però no des d'una vessant científica. Es tracta, doncs, d'un projecte de final de grau de tipus professionalitzador, que rep la forma de reportatge digital en profunditat i que, en definitiva, serà difós, juntament amb les entrevistes realitzades i altres elements de la memòria, a través d'Internet i de les xarxes socials.

D'altra banda, com que es tracta d'un tema d'actualitat –CiU i ERC estan d'acord en fer una consulta per a la independència de Catalunya-, i que quasi cada dia genera notícies noves, aquesta investigadora es proposa com a data límit per recopilar informació el mes de febrer del 2013, després de les eleccions del 25 de novembre del 2012 i de la constitució del Parlament en la desena legislatura, el passat 17 de desembre del 2012. Així mateix, s'afegirà informació transcendent fins passats els primers cent dies de govern.

El que es pretén en aquest treball es donar veu, a través d'un reportatge digital integrat per peces de diferents gèneres (veure més a l'apartat **Reportatge**), a experts i professionals per configurar una idea general de la situació per la qual està passant l'empresariat ara que el debat sobiranista està sobre la taula.

D'aquesta manera, el reportatge serà de temàtica politico-econòmica perquè tractarà com un tema polític –com la secessió de Catalunya- afectaria a un d'econòmic –com ho són les empreses catalanes o situades a Catalunya-. Per tal de donar-li més sortida es va triar que el reportatge fos en format digital i, per tant, serà divulgat a la xarxa a través d'una pàgina web (<http://laquestiocatalana.cat/>), en què s'hi podrà trobar a la pàgina d'inici les diferents cròniques que engloben la temàtica. Al web també hi haurà part de la memòria del treball, notícies relacionades amb la temàtica, les entrevistes realitzades i, també, s'hi podran deixar comentaris. Tot això separat per diferents pestanyes. A banda d'això, per obtenir una major divulgació s'ha creat un compte a Facebook, a Twitter i a iVoox relacionat a la pàgina web.

Malgrat que la part pràctica del treball es basa en fonaments multimèdia, aquests no són l'objectiu central. En aquest cas es dóna més importància al contingut que al format perquè es pretén potenciar la part periodística, d'investigació i recerca, i no la tècnica.

Per això s'elaborarà un reportatge en format digital i una memòria que reflecteixi tot el procés de recerca i que englobi una part teòrica i una part pràctica. En la teòrica se situa el tema a través d'explicacions dels antecedents històrics del nacionalisme català, del catalanisme polític, de les empreses catalanes i dels boicots, entre altres. I, en la part pràctica, es fa un repàs sobre les tècniques periodístiques emprades, els mètodes d'obtenció de la informació –com les fonts personals o les fonts documentals- i l'estratègia de difusió a la xarxa. Tota la memòria s'acompanya d'unes **Conclusions**, d'una extensa **Bibliografia** i d'un **Annex** amb totes les entrevistes i altres informacions.

Per acabar, cal mencionar que al llarg de la memòria es farà referència a la investigadora com *La qüestió catalana*, que és el pseudònim que dóna nom al web que conté el reportatge digital. Es prega la no difusió de les entrevistes en *off the record* o en atribució reservada.

2. Objectius

Els objectius d'aquest treball s'han establert sota les diferents idees a les quals dona lloc a considerar el propi títol¹. L'objectiu general de la recerca és reflectir a través d'un reportatge periodístic digital, integrat per peces de diferents gèneres, les reaccions de l'empresariat català, o dels propietaris d'empreses situades a Catalunya, ara que el debat sobiranista està a l'ordre del dia. Tot a través d'entrevistes a experts, càrrecs d'empreses i entitats financeres catalanes, sindicats i a un membre del Govern. Per tal d'assolir-lo és necessari plantejar-se altres objectius específics que són, principalment, els següents:

1. **Estudiar l'encaix internacional que tindria l'economia catalana mitjançant les opinions de les fonts citades i conèixer si actualment, amb el debat sobiranista a l'ordre del dia, ja hi ha indicis de boicot:** seguiria Catalunya exportant cada any més a l'estranger com fins ara? Ha començat ja el boicot ara que Artur Mas ha encetat el debat sobiranista? El més lògic seria que una part de la població i, potser, algunes empreses espanyoles fessin boicot a les empreses catalanes. Així ho exposen Modest Guinjoan i Xavier Cuadras a *Sense Espanya*, on asseguren que “la possibilitat que es produeixi un boicot comercial en el moment en què Catalunya decidís encaminar-se cap a la independència és del tot real” (2011:77). A més, ja hi ha el precedent del 2005, quan el Parlament va aprovar la proposta del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya i Espanya va boicotejar, principalment, les empreses de cava i, també, d'oli.
2. **Esbrinar l'opinió d'algunes empreses/empresaris i d'alguns professionals representatius sobre el debat sobiranista:** a Catalunya hi ha molts tipus d'empreses, des de les que tot el que venen és dins de la comunitat autònoma o a l'estranger, fins les que tenen gran part del negoci repartit a l'Estat espanyol com La Caixa, que té gran part de les seves inversions fora de Catalunya. D'aquesta manera, no serà la mateixa opinió la d'un directiu de La Caixa, com la d'un de Nissan Motor Ibèrica o la d'un petit empresari que

¹ “Reportatge digital sobre l'empresariat català i l'encaix Catalunya-Espanya. Valoracions amb entorn el debat sobiranista”

només ven a Catalunya o a l'estranger. Per això, cal donar veu a totes aquestes persones i configurar una conclusió final.

3. **Des d'un punt de vista periodístic, enriquir recerques sobre aquesta temàtica amb noves aportacions sobre l'empresariat català i l'encaix Catalunya-Espanya:** d'una banda, els empresaris de Catalunya tenen opinions oposades. Però, de l'altra, és important conèixer també, al marge del que opinen, les seves reaccions davant del debat sobiranista que s'ha iniciat a Catalunya. Marxarien les multinacionals o s'hi instal·larien de noves? Les empreses amb fortes inversions a Espanya mantindrien el seu negoci fora o l'aglutinarien tot a Catalunya? I les empreses amb risc a boicot, com s'organitzarien per afrontar-ho?
4. **Portar a la pràctica el gènere del reportatge en el periodisme digital o ciberperiodisme:** després de conèixer les nocions esmentades, és important plasmar l'escriptura de diferents nivells amb què treballa el periodisme digital i configurar-la amb diferents peces soltes que queden integrades dins d'un tot, que és la pàgina web.
5. **Construir una pàgina web:** conèixer els requisits bàsics per la creació i disseny d'un web per divulgar les diferents entrevistes i cròniques que conformen el reportatge digital.
6. **Incidir en la interactivitat a través de les xarxes socials:** establir una comunicació bilateral amb el públic objectiu mitjançant les principals xarxes socials: Facebook i Twitter.
7. **Formar a aquesta estudiant en l'especialitat del periodisme polític i econòmic fent un seguiment directe de l'actualitat i posar en pràctica la tècnica de l'entrevista per obtenir informació:** procurar que aquest seguiment es realitzi a través del contacte amb algunes de les fonts més rellevants de l'actualitat política i econòmica catalana, que aportaran objectivitat al reportatge digital.

3. Metodologia

La metodologia emprada és, principalment, les tècniques del reportatge periodístic escrit i digital, que recollirà les veus tant d'economistes, empresaris o periodistes, com d'altres experts en la matèria. Tot això queda integrat dins un lloc web sota el nom *laquestiocatalana.cat* que pretén recollir tota la informació fruit de la investigació periodística que s'ha realitzat al llarg d'aquests mesos. A més, al web també s'hi poden trobar les cròniques que s'aniran escrivint durant la recerca, enllaços a les diferents notícies que surtin als mitjans sobre la qüestió que ens ocupa, les entrevistes realitzades que tinguin el permís per ser publicades, conceptes bàsics contemplats en la memòria, diferents enquestes i, a banda d'això, els usuaris tindran l'opció de deixar comentaris o opinions per tal que puguin interactuar amb el web.

3.1 Documentació i entrevistes

En primer lloc, i una vegada s'havia focalitzat i acurat el tema del treball², es va iniciar el procés de documentació: es va fer una recerca acurada del material necessari per forjar-se una idea aprofundida sobre la temàtica i, una vegada es tenia la informació suficient com per tenir un ampli *background* per fer les entrevistes, es va emprendre un procés de selecció dels experts que seria interessant entrevistar per abordar el tema.

D'aquesta manera, per trobar la màxima objectivitat possible, es va optar per entrevistar experts com el doctor en Ciències Econòmiques, Joan Tugores, el doctor en Economia, Germà Bel o el catedràtic d'Economia, Albert Solé. És evident que tot ésser humà sempre té una idea preconcebuda sobre una temàtica concreta però el més important és obtenir una opinió fonamentada en idees purament econòmiques i/o empresarials.

També es va contactar amb el director de l'Escola Superior de Comerç, Xavier Cuadras, que el 2011 va escriure amb Modest Guinjoan el llibre *Sense Espanya*, un balanç econòmic sobre una hipotètica independència de Catalunya. El motiu d'aquesta tria va ser, principalment, el fet de poder actualitzar les dades que els dos economistes aportaven en aquest estudi. I és que el 2012, la Cambra de Comerç de

² L'empresariat català i l'encaix Catalunya-Espanya ara que el debat sobiranista està sobre la taula.

Barcelona va anunciar que l'any 2011 va ser el primer en què les exportacions de Catalunya superaven les vendes a la resta de l'Estat. Seguint en el terreny de la objectivitat, l'entrevista amb el periodista econòmic de *La Vanguardia*, Jordi Goula, va fer possible configurar-se una idea més acurada de la temàtica i, sobretot, es va adquirir una percepció totalment imparcial basada en dades reals.

Tanmateix, per aconseguir diversitat i donar veu a diferents personatges relacionats amb la matèria, era molt important tenir representada una patronal catalana com ho és Cecot. Per això es va contactar amb el seu secretari general, David Garrofé, que malgrat basar gran part de l'entrevista en les enquestes realitzades per la patronal als seus afiliats, va acabar aportant la seva pròpia opinió. En aquest sentit, la veu dels sindicats també és molt significativa i, tractant-se d'un tema empresarial i tenint en compte que la indústria química i la metal·lúrgia són dos pilars fonamentals en la producció de Catalunya, es va entrevistar el secretari general de Catalunya de la Federació d'Indústria de CC.OO., Javier Pacheco, i al secretari general de FITEQA-CC.OO. relacionat amb la química catalana.

En un altre ordre de les coses, val a dir que des que el debat sobiranista ocupa l'ordre del dia, les entitats financeres tenen un paper important, sobretot La Caixa i Banc Sabadell, organismes que no han accedit a ser entrevistats. No obstant això, en aquest treball era essencial tenir representada alguna personalitat del món financer per conèixer quina situació es viu als bancs i què passaria en un escenari d'independència. Així, es va contactar amb el director d'estudis econòmics de Catalunya Caixa, Ramon Roig, que va mostrar la seva despreocupació per la situació de les caixes.

A banda d'això, era necessari que en aquest reportatge figurés la veu d'un petit empresari. D'aquesta manera es va contactar amb Jordi Roset, propietari d'empreses com Petrolis Roset S.L., però la sorpresa va ser conèixer que també és membre del Cercle Català de Negocis (CCN). Així, en una mateixa entrevista es va poder tractar dues branques diferents però que, alhora, estan molt relacionades.

Finalment, era fonamental aconseguir una opinió política. En aquest sentit, es va provar de contactar amb el conseller d'Empresa i Ocupació, Felip Puig, que no va

tenir cap problema per accedir a l'entrevista, malgrat demanar que tot el que declarés fos *off the record*.

Tots els aspectes treballats en les diferents entrevistes es poden trobar reflectits a la part teòrica del treball, al web i, també, als annexos. Gràcies a les fonts documentals i a la gran quantitat de fonts personals consultades s'ha pogut configurar un reportatge digital que, des de la modèstia, s'entén que està ben fonamentat i amb una base sòlida.

3. 2 La pàgina web

Paral·lelament al desenvolupament de la fase de documentació es va crear la pàgina web <http://laquestiocatalana.cat> a través de <http://conectatutienda.com> per tal que fos possible començar a introduir notícies, elaborar el disseny de la pàgina, introduir les entrevistes a mesura que s'anessin realitzant i donar-li difusió a través de les xarxes socials. Per fer un logotip que fos identificable a la pàgina web i que, per tant, atorgués a aquesta un símbol propi, es va utilitzar el programa de disseny gràfic Photoshop. A la part pràctica, a l'apartat **Estratègia de difusió a la xarxa** s'explica el procés de desenvolupament i de divulgació a Internet, a través de la creació de comptes a les xarxes socials.

3. 3 El desenvolupament del reportatge

Mai es pot començar la casa per la teulada i, per tant, no es pot escriure un reportatge sense un procés previ de documentació. Les fonts documentals són un element essencial a l'hora d'elaborar-lo perquè són la base de tota l'estructura. Sense estar ben informat, no es pot fer cap entrevista perquè no és possible investigar i indagar en tot allò que seria necessari. En aquest sentit, les fonts personals juguen un gran paper en aquesta recerca i és que s'ha aconseguit reunir personatges rellevants i intel·lectuals que han aportat noves visions als estudis que estan a l'abast de tothom³. Ara bé, cal tenir en compte que la temàtica escollida és molt delicada i, és per això,

³ No és voluntat d'aquest treball complementar les dades aportades pels diferents estudis, sinó donar una nova forma a la temàtica que ens ocupa a través de l'elaboració d'un reportatge digital.

que algun dels entrevistats no han volgut ser identificats o han demanat que la informació fos *off the record*.

Gràcies a això, el reportatge final pretén obrir una nova visió al lector a través de les opinions o teories de les diferents fonts i amb una nova plataforma a Internet: un mitjà dedicat exclusivament a l'empresariat català i a la seva relació amb el debat sobiranista. És a dir, l'objectiu d'aquest Treball Final de Grau és cobrir una part específica de la informació política i econòmica actual a través d'un lloc web en què s'hi poden trobar diferents elements reunits que conformen el reportatge digital: les entrevistes realitzades, les cròniques pròpies que conformen el reportatge digital i molts dels conceptes tractats a la memòria.

El desenvolupament d'un reportatge digital és continu perquè els continguts s'han d'anar actualitzant constantment. Per tant, el reportatge ja va néixer en el moment en què es va començar a elaborar el web, que inclou tots els continguts que s'han anat realitzant al llarg d'aquesta recerca.

PART TEÒRICA

La finalitat d'aquest treball és portar a la pràctica el reportatge digital per explicar com el debat sobiranista està afectant en l'actualitat a l'empresariat català o que té empreses a Catalunya. Tanmateix, però, s'ha elaborat una part teòrica a través de les diferents lectures realitzades per *La qüestió catalana*, que han servit per beneficiar-se d'un *background* més ampli a l'hora de realitzar les entrevistes i les cròniques. I és que per entendre el present és molt important aprofundir en el passat. D'aquesta manera s'ha fet una selecció dels conceptes bàsics que tenen relació amb aquest reportatge, s'han investigat a fons i, en alguns casos com, per exemple el boicot o el nacionalisme, s'han relacionat amb allò que representen avui en dia.

El marc teòric o problemàtica és l'enfocament que s'atorgarà a la recerca a través d'una exhaustiva fase de documentació i de les entrevistes realitzades. Aquesta és la base per poder construir una perspectiva pròpia sobre el tema i limitar-la a un únic punt de vista (Quivy, 1997:94). Així doncs, en aquest apartat es tractarà allò que es vol explicar, amb què serà relacionat i el tipus de relació que s'establirà per acabar confeccionant un gran reportatge digital que relacioni tots aquests elements.

És important dir que, malgrat ser un treball professionalitzador i, per tant, pràctic, és necessari conèixer els antecedents similars que s'hagin pogut produir a Catalunya i, també, entendre el significat de termes bàsics i necessaris per elaborar el reportatge.

4. El catalanisme polític

El catalanisme polític constitueix un moviment sociocultural (i per tant polític) que es produeix a Catalunya al segle XIX com a conseqüència de la descomposició d'Espanya i el desencant que provoca estar dirigits per unes estructures econòmiques que no protegeixen els productes que sorgeixen de l'emergent indústria catalana, per unes institucions que no són capaces de mantenir un ordre conservador i burgès i per una idea d'Espanya que no entén la cultura autòctona d'aquesta part del nord-est d'Espanya, que durant més de 500 anys va estar separada de la resta de la península.

Jorge Trías Sagnier (1995), advocat,
defensor d'una víctima d'Auschwitz

4.1 Quatre pinzellades històriques del catalanisme polític

Durant la Revolució Industrial, Catalunya va liderar el procés d'industrialització de la península. Això va representar el naixement de la burgesia catalana, qui va utilitzar un tipus de nacionalisme polític davant del govern central per diluir les confrontacions classistes interregionals (Moreno, 1998:167). I és que el nacionalisme català no només partia dels factors culturals propis, sinó que també englobava els conflictes entre classes socials, de manera que va passar a ser una modalitat particular del catalanisme polític (Comín, 2009:39) en què les idees polítiques “es polaritzen al voltant del nacionalisme” (Bilbeny, 1988:48). Per tot això, el catalanisme polític “és l'expressió de la necessitat existent en el sector més dinàmic de la burgesia catalana de replegar-se sobre la seva identitat de grup” (1988:47) i és el pare del nacionalisme burgès català, derivat de l'arcaic sentiment regionalista.

Valentí Almirall va matisar la idea de catalanisme implicant-hi la “superació tant de l'horitzó regionalista com el federal” per, d'aquesta manera, “concebre la possibilitat d'un estat pràcticament plurinacional” (1988:58). Tanmateix, el catalanisme es reforçava per les “deficiències i insuficiències dels serveis públics de l'Estat espanyol a Catalunya” i de la falta de sobirania (Balcells, 1988:4). Els catalans demanaven una escola catalana, tenir a les seves pròpies mans les obres públiques i millorar i ampliar l'administració pública.

El polític i professor Antoni Comín distingeix entre dos tipus de catalanisme polític: el catalanisme nacionalista, que és conservador i catòlic; i el catalanisme federalista, que és progressista i lliurepensador. El primer és un catalanisme elitista i burgès que sovint s'aliava amb el conservadorisme espanyol, mentre que el segon és un catalanisme democràtic, popular i d'aires socialistes. Això sí, des dels seus inicis, el catalanisme reconeixia que “la qüestió catalana implica la qüestió espanyola” (Comín). I, fins i tot, el conservador Enric Prat de la Riba proposava una relació confederalitzant i d'unió amb l'Estat.

4. 2 El catalanisme polític d'avui

El catalanisme polític actual es caracteritza, principalment, per no estar d'acord amb la relació econòmica que hi ha entre Catalunya i Espanya, perquè pretén redefinir l'economia catalana, i per lluitar contra els “desfasaments” estructurals, que ja va denunciar Valentí Almirall en un article al *Diari Català* (Trías, 1995:4). Així doncs, el catalanisme polític d'avui lluita per interessos semblants als de fa un segle, malgrat el context sociològic, polític i cultural és, lògicament, molt diferent.

Antoni Comín distingeix entre tres tipus de catalanisme en l'actualitat:

1. **Nacionalisme conservador:** diferencia quatre nacions de la resta de l'Estat espanyol. Aquestes haurien d'estar vinculades entre sí a través d'una relació confederal. El nucli de la nació catalana és la cultura i la llengua comuns⁴.
2. **Catalanisme federalista:** el dret a la identitat correspon a la ciutadania i no a un dret col·lectiu de la nació. Creuen en la idea d'Espanya com a nació o nació de nacions. Proposen que l'Estat concedeixi a les comunitats federades el major grau possible d'autogovern i que Catalunya tingui un sostre competencial més gran en alguns assumptes.
3. **Independentisme:** consideren que Catalunya dins d'Espanya no obtindrà la plenitud nacional. Per això promouen el dret a l'autodeterminació i la celebració d'un referèndum per decidir democràticament. Va sorgir com una reacció pel fracàs de la I República.

⁴ Al principi de la transició hi havia una frase que deia que “és català tot aquell que viu i treballa a Catalunya, i vol ser-ho”.

Fruit de tots aquests elements que conformen el catalanisme polític, sorgeix el nacionalisme i, més tard, el sobiranisme. I això, avui en dia, és “l’espai comú en què, actualment, es reconeixen tant els independentistes com els nacionalistes” (Comín, 2009:43).

5. Nacionalisme. Aproximació teòrica

El nacionalisme és, d'una banda, “un fenomen socialment molt variat” i, de l'altra, “un fenomen confrontat amb prejudicis valoratius carregats emocionalment” (Etxeberria, 2009:15). Segons l'Enciclopèdia Catalana, és una “actitud política derivada del fet d'atribuir, en un terreny eticopolític, un valor altíssim al fet nacional o a la nació”.

El catedràtic d'ètica de la Universitat de Deusto, Xabier Etxeberria, defineix el nacionalisme com l'opció política que:

1. Defensa expressament, o accepta en bon grau, que les nacions són el subjecte decisiu de la sobirania política i, per tant, reconeixen el dret a decidir i el dret a l'autodeterminació.
2. Legítima l'objectiu polític de construcció i pervivència de les nacions com a entitats sobiranes.
3. Considera que la nació és del poble.

Tanmateix, és important excloure d'aquesta definició aquelles ideologies nacionalistes que es consideren autonomistes o regionalistes i que promouen l'autogovern sense aspirar a l'estat propi. I és que molts dels seus ciutadans s'identifiquen amb la doble nacionalitat per no donar importància als conflictes polítics (Moreno, 1988:158). D'aquesta manera, es pot entendre per nacionalisme aquelles nacions que gaudeixen de sobirania política, un territori que és considerat com a propi i que es benefici d'una consciència comú, d'una cultura identitària i d'una història que juntes constitueixen la col·lectivitat nacional (Etxeberria, 2009:4).

5. 1. El nacionalisme a Espanya

A Espanya coexisteixen “nacionalismes democràtics històrics” i “nacionalismes democràtics emergents juntament amb nacionalismes de confrontació” (Aguilera, 2009). L'enquesta del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) del mes de juliol del 2012 reflecteix que només un 0,2% dels enquestats creuen que els nacionalismes són el problema principal d'Espanya, és a dir, només quatre de les 2.484 persones

enquestades creu això⁵. Els primers llocs de l'enquesta els ocupen l'atur (un 78,3% dels enquestats el veuen com la principal problemàtica d'Espanya), els problemes d'índole econòmica (46,5%) i, en darrer lloc, la classe política i els partits polítics (25,4%).

A la mateixa enquesta també es pot observar com cap dels enquestats ha respòs que el nacionalisme sigui “el principal problema que personalment li afecti més”. Per contra, només un 3,2% es consideren nacionalistes en primer lloc però si que hi ha un 1,7% que s'afegiria al carro sumant el nacionalisme a la seva opció política. En aquest sentit, quan es pregunta sobre “fórmules alternatives d'organització territorial de l'Estat a Espanya”, un 8,9% està a favor d'un “estat que reconegués a les comunitats autònomes la possibilitat de convertir-se en estats independents” (CIS, 2012). A la taula següent es pot veure la classificació dels percentatges que donen resposta a aquesta pregunta:

Figura 1. Fórmules alternatives d'organització territorial a Espanya

	%	Número
Un estat amb un únic govern central sense autonomies	21,9	544
Un estat en què les comunitats autònomes tinguin menor autonomia que en l'actualitat	17,1	424
Un estat amb comunitats autònomes com en l'actualitat	30,8	766
Un estat en què les comunitats autònomes tinguin major autonomia que en l'actualitat	12,3	306
Un estat en què es reconegués a les comunitats autònomes la possibilitat de convertir-se en estats independents	8,9	222
N.S.	7,2	179
N.C.	1,7	43
Total	100	2484

Font: CIS, baròmetre juliol 2012

⁵ Cal tenir en compte que aquesta és una pregunta multiresposta i, per tant, aquestes quatre persones poden haver prioritzat una altra resposta abans que aquesta o viceversa.

5. 2 El nacionalisme català

Una Catalunya lliure podria ser uniformista, centralitzadora, democràtica, absolutista, catòlica, lliurepensadora, unitària, federal, individualista, estatista, autonomista i imperialista, sense deixar de ser catalana

Enric Prat de la Riba (1905)

El nacionalisme català va aflorar amb especial força durant el segon terç del segle XIX com a un moviment polític i cultural que sorgeix de la confrontació amb Espanya per reafirmar la seva identitat cultural i política i en què les idees polítiques troben en el nacionalisme l'encaix ideal per canalitzar els sentiments de la burgesia. Dit d'una altra manera, el nacionalisme burgès “s'edifica” sobre el catalanisme polític (Bilbeny, 1998:48). Aquest tenia per objectiu que es produís el renaixement de la llengua i cultura catalanes, recuperar les institucions històriques i aconseguir una major autonomia política (Comín, 2009:37).

Tot i que el concepte de nacionalisme ja existia prèviament, va ser l'any 1874, amb l'esfondrament de la República, quan “s'obre la fase de definició del nacionalisme burgès, en què el catalanisme es presenta per primera vegada com una doctrina i una estratègia política” (1998:47). Ara bé, cal buscar en els seus orígens, tal i com ho anunciava Enric Prat de la Riba al seu llibre *La Nacionalitat Catalana* (1906), en el Romanticisme, que “ajuda a comprendre el fet nacional català, gràcies al «sentiment de pàtria»” (1998:103).

Segons el professor Norbert Bilbeny, el nacionalisme burgès dóna lloc a quatre tipus de reaccions diferents de la societat catalana vigents des del 1874 fins l'any 1917:

1. El «sentiment» que Catalunya gaudeix d'una estructura social específica dins d'Espanya.
2. L'Estat té relació amb l'esclat de crisis periòdiques per la manca de “lligam intern” i de “missió externa”.
3. Els governs centralistes eren aliens als interessos de la burgesia.
4. L'aparell polític espanyol estava dominat per un sistema oligàrquic i corrupte.

A més, Catalunya va tenir un paper molt important durant la Guerra de Cuba. I és que els empresaris tèxtils catalans –juntament amb els cerealistes castellans i la siderúrgia basca- van recolzar una sortida ràpida del conflicte i van negociar a favor del manteniment dels drets d'entrada dels productes espanyols a les colònies com Cuba o Les Filipines, que les estaven perdent durant la guerra. A causa de les pressions que protagonitzava la burgesia tèxtil catalana, es va promulgar la Llei de Relacions Comercials amb les Antilles⁶, gràcies a la qual el mercat cubà va assentar la industrialització a Catalunya durant la dècada dels 80. Finalment, la Guerra de Cuba va comportar la consolidació dels nacionalistes i els socialistes en l'àmbit polític (Moreno, 2012).

Al segle XX, el nacionalisme català es va articular entorn la llengua i, una part, es recolzava en el conservadorisme catòlic. Actualment, de la mateixa manera que l'escocès, el nacionalisme català és una evidència del “mal funcionament institucional existent en els aparells estatals d'Espanya i Gran Bretanya” (Moreno, 1998:160), i també que no es doni al poble el dret a decidir sobre el seu futur perquè les “nacionalitats que són sobiranes ho són per naturalesa, història i voluntat pròpia” (Bilbeny, 1988:58).

⁶ La Llei de Relacions Comercials amb les Antilles va ser una llei espanyola, promulgada el 20 de juliol del 1882, l'objectiu de la qual era protegir la indústria tèxtil catalana amb un mercat exclusiu i sense competència exterior.

6. Els empresaris catalans durant el franquisme

A finals dels anys cinquanta, i amb el règim franquista ben implantat, Catalunya es va consolidar com a una societat plenament industrial. El final de la Guerra Civil espanyola va significar el triomf franquista l'any 1939 i això va representar “una restauració de l'ordre social” pels industrials catalans perquè “comportava la recuperació de les seves propietats i de la seva preeminència social” (Molinero i Ysas, 1990:105). Tanmateix, la victòria franquista va significar la restauració de l'ordre social per la burgesia catalana, la qual va rebutjar qualsevol símbol relacionat amb la nacionalitat catalana i, en conseqüència, alguns empresaris van deixar de parlar el català.

Així mateix, les patronals catalanes van mostrar tal gratuïtat al règim franquista que, fins i tot, el president del Gremi de Fabricants de Sabadell, va cridar tots els industrials durant la visita de Franco a “mostrar tota la nostra gratitud imperible al salvador d'Espanya” i va manifestar que “després de Déu és al Generalísimo Franco i al seu valuós Exèrcit a qui devem la conservació de les nostres llars i la recuperació del nostre patrimoni industrial” (Molinero i Ysas, 1990:106).

En aquest context, els sindicats obrers van ser prohibits però les organitzacions patronals no i, és per això, que els empresaris van haver d'integrar-se en sindicats verticals. No obstant això, durant la dictadura franquista, algunes de les funcions específiques d'una organització patronal tradicional es van convertir en innecessàries i la patronal Foment del Treball Nacional va quedar en *stand-by*. Però els empresaris van gaudir, des del 1939, d'una situació “molt favorable” perquè “no es qüestionava l'ordre social i hi havia un control i una gran repressió sobre els treballadors, entre altres” (Molinero i Ysas, 1990:109).

Durant l'etapa de l'autarquia⁷ es va parlar de «l'empresari de l'autarquia», per referir-se a aquell que feia negocis fàcils durant els anys quaranta, que traficava amb llicències d'importació o que col·locava al mercat negre gran part de la seva producció. Aquest empresari també gaudia d'un mercat “absolutament protegit”, no s'interessava per les exportacions i estava “acostumat” a augmentar els beneficis

⁷ Segons l'Enciclopèdia Catalana, l'autarquia és la “situació teòrica d'economia autosuficient respecte a l'exterior”.

“mitjançant la consecució d’avantatges administratius” (Molinero i Ysas, 1990:112). És per això que pels industrials catalans, la política econòmica propugnada pel Govern espanyol sintonitzava amb les seves aspiracions perquè va propiciar la incorporació de persones vinculades a les organitzacions empresarials als equips econòmics governamentals.

Les disputes, però, van començar amb les noves mesures governamentals⁸. La Cambra de Comerç i d’Indústria de Barcelona estava d’acord amb la congelació salarial però demanava que fos gradual, mentre que la Unió d’Empresaris del Metall Barceloní la criticava i el Consell Nacional d’Empresaris manifestava que la seva indústria necessitava més capacitat i reclamava que per dur-ho a terme calia “estirar la demanda del mercat interior, amb els seus trenta-tres milions de consumidors” (Molinero i Ysas, 1990:119).

En aquest context, gairebé tots els empresaris –també el Cercle d’Economia i la Cambra de Barcelona- donaven suport a l’ingrés del mercat espanyol a la Comunitat Econòmica Europea (CEE) per motius econòmics i per motius polítics. El polític i empresari Carlos Ferrer Salat deia el 1967 que “és necessària la integració espanyola a Europa perquè és indispensable per a poder competir”.

S’ha de fer una política d’enfortiment de les zones industrialitzades, perquè la indústria transformadora que exigeix una mà d’obra especialitzada i abundant, que dóna un gran valor afegit, no es troba ni a Burgos, ni a Sevilla, ni a La Corunya, es troba a Barcelona i a Bilbao.

Pere Durán Farell (1972), empresari

6.1 Analogia. La crisi econòmica i política de finals i després del franquisme i la crisi actual

Després que Espanya experimentés un gran creixement econòmic a finals dels anys cinquanta i durant tota la dècada dels seixanta, l’impacte de la crisi econòmica mundial va arribar a l’Estat a mitjans dels setanta. L’increment de la conflictivitat laboral i de la incertesa política van provocar que les expectatives empresarials s’enfonsessin.

⁸ La devaluació de la pesseta, la contenció de la despesa pública i la congelació salarial.

En aquest sentit, davant la incertesa que provocaria un procés independentista a Catalunya, i enmig de la crisi econòmica en què ens trobem, hi hauria empreses que s'ho pensarien dues vegades abans d'invertir aquí perquè “el pitjor enemic del procés són les incerteses i això és dissuasori per les inversions a mig termini”, declarava el doctor Joan Tugores durant l'entrevista amb *La qüestió catalana*, de la mateixa manera que el professor Xavier Cuadras assegurava que “les multinacionals tenen por d'una situació econòmica, social i política una mica incerta” (veure Annex, Entrevistes).

Durant la crisi dels setanta, els empresaris van haver de pressionar per tal que no es perdessin llocs de feina. Demanaven que el nou marc laboral reconegués els drets dels treballadors a triar els seus propis representants i reclamaven el dret a vaga però, per contra, calia assegurar “la absoluta autoritat patronal a l'empresa” (Molinero i Ysas, 1990:125). Actualment, la nova Reforma Laboral afavoreix l'acomiadament improcedent. Ja no hi ha esperit de lluita per part dels empresaris, ans al contrari, poden fer fora els treballadors de manera més fàcil. En l'escenari d'una Catalunya independent caldria veure quina situació es produeix. “Jo no vull un estat propi com el de Grècia”, bromejava Tugores, “el vull com el de Dinamarca”.

El portaveu de Foment del Treball dels anys setanta exigia un “pacte social que fos una espècie de contracte pel qual les classes afavorides abdiquessin d'alguns dels seus privilegis i cedissin posicions d'avantatge compartides per les classes treballadores”. A més, els industrials van haver de ressituar-se globalment reforçant la seva organització, desvinculant-se del sindicat vertical i netejant la seva imatge per despendre's de «l'associació d'empresaris franquistes» (Molinero i Ysas, 1990:126).

Avui en dia, si Catalunya fos un estat independent mantindria una tendència natural a créixer. Segons el doctor Germà Bel, l'economia catalana tindria “més projecció a la resta del món i menys a Espanya”. El que podria passar és que hi hagués “un període complicat durant la transició”, assegura el professor Albert Solé. A diferència del que podria, o no, passar a Catalunya, la transició espanyola va diluir paulatinament els temors de l'empresariat perquè el canvi polític no va anar acompanyat d'un canvi socioeconòmic. En aquest sentit, caldria saber què passaria en el cas que hi hagués una transició nacional catalana ara que el debat ja està obert, però tots els supòsits són merament especulatius.

Fruit de la recerca realitzada, s'han pogut extreure les següents diferències entre la crisi econòmica de mitjans dels anys setanta a Espanya amb la crisi actual i el què aquesta suposaria per Catalunya en cas que s'embarqués en un procés independentista.

Figura 2. Comparativa de la crisi del franquisme dels 70 amb la crisi actual

Crisi del franquisme	Crisi actual
Incertesa política → s'enfonsen les expectatives empresarials	Entraria Catalunya a la UE? Moltes incerteses → problema per molts sectors empresarials
Els empresaris lluitaven perquè no es perdessin llocs de treball	La nova Reforma Laboral afavoreix els acomiadaments improcedents
Els empresaris s'han de tornar a situar globalment	Les empreses han de buscar sortides a l'exterior i les exportacions de Catalunya augmenten any rere any
Els empresaris havien de netejar la seva imatge en relació amb el règim franquista	Les grans empreses catalanes podrien sortir perjudicades per un boicot perquè se les identifica com a catalanes
La transició espanyola va diluir els temors de l'empresariat perquè el canvi polític no va anar acompanyat d'un canvi socioeconòmic	Segons diuen els experts, el període de transició podria ser complicat durant un temps limitat

Font: elaboració pròpia

7. Catalunya, fàbrica d'Espanya

7.1 La indústria química i tèxtil

La indústria química és el sector industrial més potent de Catalunya en termes de producció i engloba el sector de la fabricació d'automòbils, la indústria farmacèutica i la tecnologia. Tot i que els tres sectors són molt importants i generen una gran quantitat de producció i, per tant, fan augmentar el PIB català de manera considerable, el sector farmacèutic és el més important (Callejón i Quevedo, 2000:197). És per això que, segons el secretari general de Catalunya de FITEQA-CC.OO.⁹, Vicente Pardina, “les empreses de la química sempre han tingut una visió d'internacionalització” perquè el que produeixen “està orientat al client intern local i a l'extern”.

La diferència entre aquests dos grups és que una part de la química catalana està destinada al consum intern, mentre que el vessant més tecnològic d'aquesta està destinada a l'exportació. Només la indústria química de Catalunya, representa quasi la meitat del total de l'Estat espanyol. Això és així per la “localització de caràcter estratègic” que gaudeix Catalunya, per “la cultura emprenedora” i per “ser un poble treballador”, tal i com va matisar Pardina durant l'entrevista realitzada per *La qüestió catalana*. Tot plegat és “molt important” per la “balança comercial que pot aportar a la riquesa del país tant per a Catalunya com per a Espanya”. Ara bé, tots els entrevistats es lamentaven de la carència que provoca l'eix mediterrani, que podria ser un valor afegit molt important a l'hora de mantenir relacions estratègiques a nivell global.

En definitiva, malgrat que la internacionalització de la indústria química catalana ha estat constant al llarg dels anys i beneficiosa, com assegurava l'economista Xavier Cuadras, amb el debat sobiranista a l'ordre del dia, i dins el sector químic de Catalunya, “als que venen components de plàstic per produir màquines és molt difícil que els afecti” un boicot eventual.

⁹ FITEQA-CC.OO. és la Federació d'Indústria Tèxtil-Pell, Químiques i Afins del sindicat Comissions Obreres.

Mentre la producció de la química catalana ha anat en augment, la del tèxtil ha disminuït radicalment. El mercat asiàtic s'ha apoderat d'aquest sector que tan important va ser a Catalunya a partir del segle XVIII i molts empresaris ho estan notant. Jordi Roset, membre del Cercle Català de Negocis (CCN) i petit empresari, confessava durant l'entrevista que abans de tenir una empresa de benzineres, treballava en el món del tèxtil però “els clients de Barcelona no em compraven perquè jo anava més car que els xinesos”.

A més, una diferència bàsica entre aquests dos mons industrials és que, segons Pardina (FITEQA-CC.OO.), “en el sector químic qui pren les decisions són persones que ocupen una posició d'un determinat estatus dins l'empresa però no és el seu amo”, mentre que en el tèxtil “la majoria són els propietaris de les empreses”. És per això que quan van caure les barreres aranzelàries “es va posar en evidència un retrocés important del país” perquè “viven amb la cultura de l'amo”. Ara bé, avui en dia, “una part d'aquest sector està recuperant posicions en el mercat mundial gràcies al desenvolupament de teixits intel·ligents i una aposta per la innovació”. El problema de tot plegat és que “només pel fet d'estar a Europa, s'encareixen els tipus de productes” i “el monstre asiàtic” té uns costos de producció molt reduïts.

Figura 3. Distribució geogràfica de la indústria química a Espanya

Distribució geogràfica	
Comunitats Autònomes	%
Catalunya	44%
Madrid	16%
Comunitat valenciana	8%
Andalusia	8%
País Basc	4%
La resta	20%

Font: Feique 2010

7.2 La metal·lúrgia

Els sectors industrials que componen la metal·lúrgica de Catalunya són l'automoció, els béns d'equip, els béns de consum, l'electricitat i electrònica, l'energia elèctrica i la mineria. Com tota la indústria catalana, aquesta també “depèn cada vegada més del model d'exportació”, com remarcava Javier Pacheco, secretari general de la Federació d'Indústria de CC.OO., durant l'entrevista realitzada per *La qüestió catalana*. “Som una de les comunitats autònomes més industrialitzades del país i proveïm a països industrialitzats, d'aquí es nodreix gran part del PIB català”, assegurava. Gràcies a l'augment de les exportacions, sobretot l'any 2011, “s'ha salvat la caiguda del teixit industrial”. I no només això. “Més de 50.000 treballadors poden estar relacionats amb el sector de l'automoció a Catalunya i aporten molt a l'economia”.

En aquest sentit, és important destacar que dins la indústria metal·lúrgica, el sector que té un pes més rellevant és el de l'automoció i que, avui en dia, tot i estar el debat sobiranista damunt la taula, Nissan del Japó ha adjudicat el febrer del 2013 un nou vehicle a la planta de la Zona Franca de Barcelona. Pel que fa a la producció del sector de les motocicletes, molt potent a Catalunya durant anys, actualment es troba en *stand-by* per la deslocalització de les principals empreses com Yamaha, Honda i Derbi –totes produïdes entre 2009 i 2013-. Segons Pacheco, aquest fet s'ha produït per la manca d'una “política industrial” que sigui “atractiva per tal que no se l'emportin” perquè “el govern de la Generalitat no té capacitat d'influència en les decisions que es prenen” arreu del món.

8. El boicot. Aproximació teòrica i altres conceptes

Un boicot és, segons els economistes Xavier Cuadras i Modest Guinjoan, “l’elecció individual o col·lectiva de no comprar algun producte per tal d’aconseguir determinats objectius” (2011:72). La seva finalitat és perjudicar econòmicament un proveïdor perquè és identificat pel consumidor amb un símbol concret que representa alguna cosa. Si el boicot es centra en un producte determinat, l’acció tindrà més ressò mediàtic.

Segons el catedràtic d’Economia, Albert Solé, “el boicot cal veure’l com una cosa irracional, la gent ho pot aguantar a curt termini, però una empresa?”. El professor assegurava durant l’entrevista que “una empresa no està per aquestes històries” perquè si fes boicot a una altra “li generaria pèrdues”.

8.1 Antecedents a Catalunya

El boicot que Espanya va fer a Catalunya l’any 2005 per l’aprovació de l’Estatut es va caracteritzar per centrar-se en un producte concret: el cava. I és que, tot i que les empreses del sector mai s’han posicionat a favor de l’autodeterminació de Catalunya, són identificades pels consumidors espanyols com a empreses catalanes. Cuadras aclaria durant l’entrevista que el boicot del 2005 “no estava adreçat a empreses independentistes, sinó a empreses que es visualitzaven com a catalanes” perquè es “volia represaliar a la societat en conjunt”.

Tanmateix, el boicot ja començava a treure el cap el Nadal del 2004, després d’unes polèmiques declaracions del llavors líder d’Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Josep-Lluís Carod-Rovira. El problema és que, com que es volia boicotejar el cava, els lots nadalencs ja estaven preparats i no va sortir bé.

D’altra banda, l’any 2003, Leche Pascual va deixar de comprar als ramaders catalans perquè la Generalitat es va negar a acceptar com a iogurt un producte del grup. No obstant això, els consumidors catalans els van fer un contra-boicot, de manera que Pascual va perdre entre un 15 i un 20% de vendes a Catalunya. Al cap de poc temps, Leche Pascual tornava a comprar als ramaders catalans.

8. 2 Exportacions creixents

El treball parteix d'un estudi de la Cambra de Comerç de Barcelona, realitzat l'any 2012, en què posa de manifest que per primera vegada el 2011, Catalunya va vendre més a l'estranger que a l'Estat espanyol (53%-47% respectivament). L'augment de les exportacions permet reduir el dèficit exterior, un dels "principals desequilibris que té el patró de creixement de l'economia catalana, igual que l'espanyola" (Amat, 2012:8).

Segons el Centre de Predicció Econòmica, Ceperede, la distribució de les vendes de béns per part de les empreses catalanes són:

Figura 4. Distribució de vendes de béns de les empreses catalanes

Catalunya	26,6%
Resta d'Espanya	34,5%
Estranger	38,9%

Font: Ceperede 2012

A més, les vendes a l'estranger han augmentat de manera notable en els darrers anys.

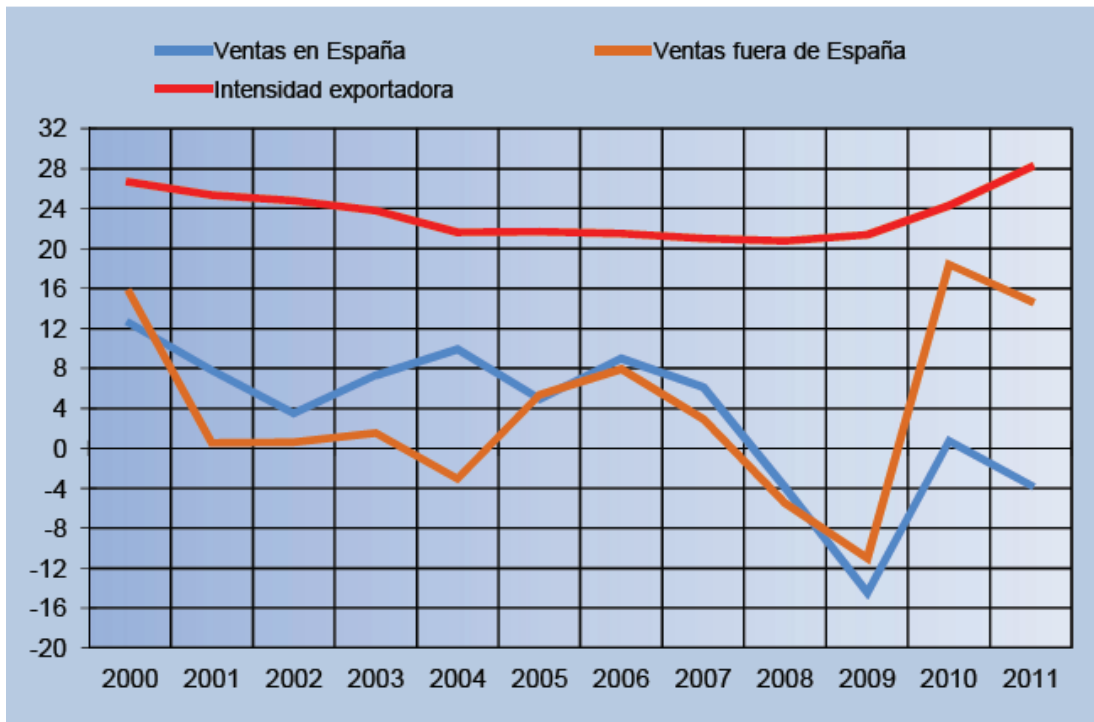
Figura 5. Vendes de les empreses catalanes a l'estranger

	Resta d'Espanya	Estranger
1995	75,8%	24,2%
2011	47,1%	52,9%
2012	45,7%	54,3%

Font: Datacomex 2012

Amb l'augment de les vendes a l'exterior, i segons afirma Oriol Amat, catedràtic de la Universitat Pompeu Fabra, l'impacte que podria tenir un possible boicot seria menor al de l'any 2005.

Figura 6. Evolució de les vendes a Espanya i a l'estranger des de Catalunya

Font: Consell General de Càmeres de Catalunya (2012)

8. 3 Boicot amb data de caducitat

Xavier Cuadras i Modest Guinjoan sostenen al llibre *Sense Espanya* que si es produís una hipotètica independència de Catalunya, el boicot tindria una “motivació política” i seria expressiu. Això vol dir que seria una forma de protesta general pel descontentament que suposaria que Catalunya es separés de l'Estat, però, segons sustenten els dos economistes, no tothom faria boicot. Hi hauria els consumidors ofesos que si que en farien, els ofesos que no, i els indiferents, que segurament no s'hi unirien. També existeix una altra classificació extreta de les enquestes del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) per Cuadras i Guinjoan (2011:119).

D'això es dedueix que:

- 1/3 part dels espanyols han fet boicot i podrien repetir-lo.
- 1/3 part dels espanyols no ho ha fet però podria fer-ho.
- 1/3 part dels espanyols no ho ha fet ni ho farà.

En un altre ordre de les coses, en el cas de les multinacionals ubicades a Catalunya, Solé es va mostrar escèptic en què es produís un boicot contra elles. “És un pèl ridícul pensar que algú li podria fer boicot” perquè, avui en dia, “les multinacionals no tenen país i no deixaran de vendre a Espanya”. I, fins i tot, dubtava que els consumidors espanyols puguin fer boicot als productes catalans: “Si la majoria de persones no són capaces de reciclar, encara que hi estiguin a favor, com han de fer boicot?”.

El doctor Joan Tugores, amb arguments semblants, sostenia que, actualment, els productes són “*made in the world*” i quan hi ha un boicot “és perquè és una referència mítica, encara que la realitat pugui ser totalment diferent”. Així mateix, posava en dubte qualsevol reacció possible per part de les empreses espanyoles:

Les empreses no poden ni volen permetre's el luxe de fer masses collonades perquè al final estan subjectes a un compte de resultats i, en canvi, els consumidors sí que estan disposats a beure un cava més dolent i més car durant una temporada. La cosa no va més enllà de la satisfacció psicològica. Però les empreses estan subjectes a uns criteris de racionalitat.

Joan Tugores

Doctor en Ciències Econòmiques¹⁰

En aquest sentit, Tugores també es mostrava incrèdul a les especulacions que assegurin que un boicot seria catastròfic. “No serà tant dramàtic com es diu, potser no serà tant suau com el del 2005” però, en tot cas, el que pot passar és que “hi hagi uns incentius de les dues parts –Catalunya i Espanya- modificant el mapa de les relacions comercials”.

Durant l’entrevista, Cuadras es preguntava què és una empresa catalana. I és que manifestava que si La Caixa –que té la major part del seu negoci repartit per l’Estat- rep un boicot perjudicaria “l’activitat econòmica del producte interior brut (PIB) del lloc on aquesta estigui situada”. “S’hi surt perdent aquí però també al lloc on es cou el boicot”, aclaria.

¹⁰ Opinions extretes de l’entrevista personal feta per *La qüestió catalana* al doctor en Ciències Econòmiques, Joan Tugores, el 18 de gener del 2013 al despatx del professor a la Facultat d’Economia i Empresa de la Universitat de Barcelona.

En la majoria dels casos, doncs, una possible situació de boicot no seria gaire preocupant. Tant és així que Cuadras, Solé i Tugores remarcaven que la durada i l'abast d'un boicot a Catalunya seria limitat perquè "un boicot no és gratuït pels que ho fan". Gairebé tots els entrevistats, coincidien en què el boicot es centraria en productes determinats com el cava i que aquest seria per part dels consumidors.

Els sectors que es veurien afectats pel boicot serien (Cuadras i Guinjoan, 2011:146):

- Els sectors que venen de manera directa al mercat espanyol. Un boicot tindria una incidència en les vendes d'aquests sectors.
- Els sectors que venen de manera indirecta al mercat espanyol, pel fet que els seus clients o els clients dels seus clients, etcètera, sí que hi venen.
- Els sectors que obtenen guanys derivats de l'augment de vendes per la substitució parcial de les importacions procedents d'Espanya.

I això, segons expliquen els dos economistes a *Sense Espanya*, impactaria en l'economia catalana de la següent manera:

- Sectors amb major impacte: 21% de l'economia → més del 9% de pèrdua del Valor Afegit Brut (VAB).
- Sectors amb impacte mitjà: 20% de l'economia → entre un 5% i un 6% de pèrdua del VAB.
- Sectors amb impacte baix: 30% de l'economia → entre un 2% i un 4% de pèrdua del VAB.
- Sectors amb impacte nul o quasi nul: 29% de l'economia → sense pèrdues.

Així doncs, gairebé el 60% dels sectors no sortiria gaire perjudicat, mentre que el 40% en patiria les conseqüències.

La patronal terrassenca Cecot va realitzar una enquesta entre els seus empresaris de la qual es desprèn que un 53% dels empresaris està a favor de l'estat propi. Segons el secretari general de la patronal, David Garrofé, "això és una estadística que reflecteix el sentir" i, tot i que l'enquesta manifestava que "els que venen majoritàriament a

l'Estat es notaven més recelosos”¹¹ per “les pors al boicot o pels mercats que tenen a la resta d'Espanya”, un 40% d'aquest grup d'empresaris també s'hi mostrava a favor.

Des del Cercle Català de Negocis (CCN), Jordi Roset exposava que el Govern diu que l'espoli fiscal és d'un 8% del PIB, tot i que ells creuen que és més. Tot i així, “acceptem la dada” i, tenint en compte que “el boicot seria com a molt d'un 4%, guanyem”.

La solució al boicot per a les empreses seria, segons el doctor Germà Bel, “buscar mercats a fora com han fet els del cava” perquè “el mercat espanyol quedarà fora durant anys i tindran la necessitat de desendeutar-se del sector privat”. El periodista econòmic Jordi Goula coincidia amb ell. El que cal és “exportar al mercat espanyol, que és molt més important”. Cuadras i Guinjoan, en canvi, diuen que si Catalunya fos independent no hi hauria dèficit fiscal i, per tant, si restéssim el que es perdria en un boicot s'obtidria «el balanç econòmic de la independència» (2011:200).

8. 3. 1 El boicot financer i el contra-boicot

Tots els entrevistats estan d'acord quan diuen que si els espanyols traguessin els seus diners de La Caixa, els catalans els traurien del Banco Santander o del BBVA, per ser els principals bancs espanyols. Per Cuadras i Guinjoan, “un boicot financer a les empreses catalanes d'uns bancs generaria oportunitats de negoci per a uns altres” (2011:156). En aquest sentit, Germà Bel afegeix que “quan hi ha boicots sistemàtics, sempre són simètrics” i, per aquest motiu, en cas que hi hagués un boicot, els catalans potenciarien la compra al mercat interior o, en el cas de les caixes, posarien els seus estalvis en bancs catalans.

A diferència de la resta d'experts, Joan Tugores, es mostrava preocupat quan parlava de les entitats financeres. Durant l'entrevista va assegurar que les empreses estan preocupades perquè no saben com quedarien les entitats financeres. “Del finançament se'n parla menys”, es lamentava Tugores, però “una retirada important de dipòsits de La Caixa o del Banc Sabadell”, no tindria el mateix efecte que un boicot als productes comercials. I és que una reducció dels dipòsits eleva la dificultat per a la concessió de crèdits a la Generalitat, per exemple.

¹¹ Els empresaris que venen a la resta d'Espanya són, segons l'enquesta de Cecot, 1/3 dels empresaris catalans.

El gener del 2013, La Caixa va presentar un informe segons el qual el pacte fiscal és l'única sortida per Catalunya i consideren que les altres vies són inoperants. Pocs dies més tard, el Banc Sabadell va ratificar aquest criteri. Tanmateix, pel CCN “hi haurà entitats que aniran amagant informació” però “La Caixa, en el moment en què vegi clar que el poble vol la independència, no hi posarà traves perquè per a ells és un negoci”. Per contra, Garrofé (Cecot) opina que “el que diu La Caixa reflecteix les pors que tenen ells” perquè “hauran de lluitar perquè li afecti el menys possible qualsevol situació”.

Per tot això, el sector financer prefereix no entrar en temes de sentiments. Segons un alt executiu d'una coneguda entitat d'estalvis catalana, els bancs es limiten a observar la realitat des d'un punt de vista econòmic i “detecten que hi ha un desequilibri que, potser, és excessiu entre el que surt i el que torna. Una vegada arreglat això, no entraran en temes de sentiments”. Malgrat tot, el debat sobiranista està a l'ordre del dia i La Caixa ja ha rebut diferents cartes en què usuaris espanyols anuncien a Isidre Fainé una possible retirada dels seus estalvis per “l'actual deriva independentista que està tenint lloc a Catalunya” (veure Annex).

En opinió d'aquest alt càrrec, “deixant de banda algunes reaccions més immediates, a llarg termini no hauria d'afectar de forma rellevant” perquè “estem en un món molt globalitzat” i, en aquest sentit, ho compara amb el Banco Santander, que està molt internacionalitzat i ningú no deixa de dipositar-hi els seus estalvis “pel simple fet de ser un banc espanyol”. “Es pot agafar un atac de gelosia o d'empipada irracional però el temps ho acaba posant tot al seu lloc”, assegurava firmament. I és que, segons declarava, “hi ha altres coses que prevalen” per damunt que l'entitat sigui catalana o no, “com que et tractin bé”.

8. 4 El debat sobiranista s'encara amb pocs símptomes de boicot

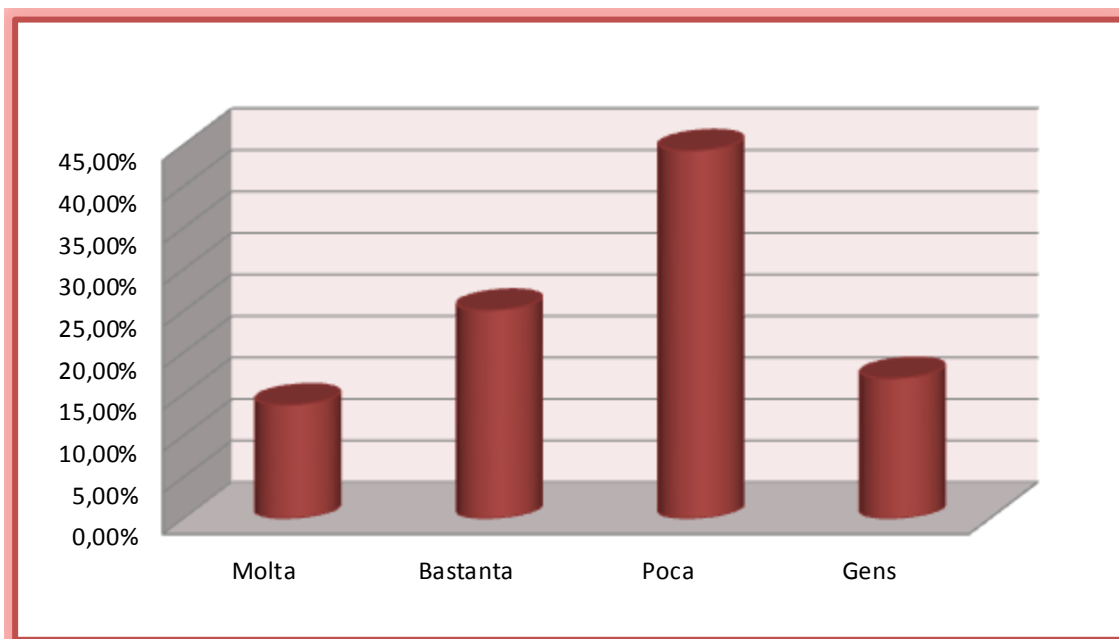
La Cambra de Comerç de Barcelona va dur a terme una enquesta entre 802 empreses de Catalunya el novembre del 2012, en què preguntava als empresaris si en aquests moments “estan experimentant més dificultats en les relacions comercials amb socis o clients de fora de Catalunya pel sol fet de representar una empresa ubicada a Catalunya”. Un 89,5% de les empreses van declarar que no, mentre que el 6,5% assegurava patir-ne en algunes ocasions i el 2,2% té dificultats amb molta freqüència.

Segons la Cambra, el comerç i la manufactura són els sectors que tenen més dificultats i, per contra, els serveis i la construcció són els que tenen menys problemes.

Per altra banda, Pimec va realitzar una enquesta entre els seus empresaris l'octubre del 2012, segons la qual un 13,7% estan molt preocupats per un boicot, mentre que un 25,1% estan bastant preocupats, un 44% poc preocupats i un 16,9% gens preocupats.

També la terrassenca Cecot va efectuar una enquesta l'octubre del 2012 entre 800 dels 7.000 afiliats que té. Dos de cada tres, o sigui, un 67% dels seus empresaris no tem un possible boicot, mentre que un 33% es mostra preocupat.

Figura 7. La por al boicot dels empresaris catalans

Font: enquesta Pimec 2012

A banda d'això, i malgrat que la majoria d'empreses no han fet declaracions, durant el Nadal del 2012 van sortir varies notícies a diferents mitjans de comunicació, que asseguraven que el boicot als productes comercials –com el cava o Nutrexpa¹²- ja havia començat durant les vacances. El març del 2013, i malgrat negar-se a fer declaracions per *La qüestió catalana*, el president de Freixenet, Josep Lluís Bonet, va

¹² Els mitjans de comunicació van publicar que “el president de Nutrexpa, Javier Ferrero –el seu nom real és Javier Ventura-, va assistir a la manifestació independentista de l'Onze de Setembre”, però Nutrexpa ho desmenteix.

confirmar que “el boicot espanyol al cava es va intensificar després de la Diada”. En aquest cas, segons declarava Xavier Cuadras, “l’empresari pot veure com baixen les seves vendes com a conseqüència d’una reacció d’aquesta naturalesa”.

8.5 L’efecte frontera

La situació d’un possible boicot no és el que més preocupa als economistes, asseguren el professor Albert Solé i el doctor Joan Tugores, perquè “l’efecte té una durada i un abast limitat”. Segons Solé, a curt termini, les empreses catalanes seguirien tenint les mateixes relacions amb l’Estat però a la llarga es produiria l’efecte frontera. McCallum va ser el primer a definir aquest concepte l’any 1955 com el fenomen pel qual el comerç dins d’un estat és més intens que amb altres territoris (Cuadras i Guinjoan, 2011:192).

“El país que més ens vota a Eurovisión és Portugal i, en canvi, si mires les relacions comercials que tenen amb Espanya, els fluxos comercials són molt baixos”, argumentava Solé en referència al possible efecte que es podria produir en cas que Catalunya s’independitzés de l’Estat. I explica:

L’efecte frontera comporta canvis socials i culturals molt a llarg termini, fins i tot es trigarien segles. Potser hi haurà un període complicat durant la transició... Però això no té a veure amb el boicot. El boicot cal veure’l com una cosa irracional, la gent ho pot aguantar a curt termini, però, una empresa? Si això li genera pèrdues, no estarà per aguantar aquestes històries.

Albert Solé

Catedràtic d’Economia a la UB¹³

D’aquesta manera, assegurava Tugores, “una frontera política té efectes econòmics importants”. El boicot, en opinió de Solé, seria una situació puntual però l’efecte frontera aniria deteriorant les relacions amb Espanya paulatinament. En aquest sentit, un estudi de la Universitat d’Edimburg diagnostica una caiguda gradual del 80% del comerç entre Catalunya i Espanya i també ho comparen amb la relació entre Espanya i Portugal. Tanmateix, però, auguren un augment del 10% de les exportacions de

¹³ Opinió extreta de l’entrevista personal feta per *La qüestió catalana* al catedràtic d’Economia de la Universitat de Barcelona el passat 17 de gener del 2013 a Vic.

Catalunya a la resta del món, motiu pel qual l'impacte total seria d'un 9% del PIB català. Tot plegat és justificat per l'economista Donato Fernández Navarrete perquè "les fronteres nacionals afecten a tot tipus de comerç i, en especial, al de béns".

Malgrat això, gairebé tots els entrevistats es van mostrar en desacord en referència a la possibilitat que es creés entre Catalunya i Espanya un efecte frontera perquè "com més Europa hi ha, més connexions tenim" i, actualment, "els productes són globals", manifestava el secretari general de Cecot. "Se'm fa surrealista", es lamentava un alt executiu d'una coneguda entitat financera catalana al ser preguntat per aquesta possibilitat. "Es parla de fronteres perquè estan pactades però més enllà d'això no tinc sentiment d'estar enmig de fronteres" i, per tant, "en una suposada Catalunya independent no contemplo un altre escenari. La frontera és un concepte purament administratiu", assegurava.

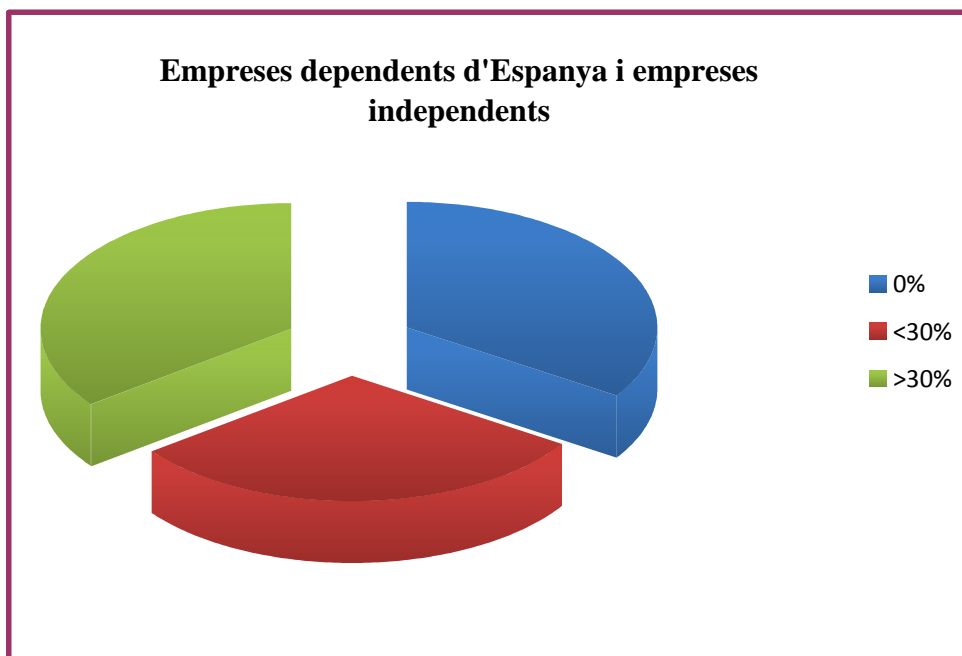
9. L'empresariat català davant el repte sobiranista. Context general

L'empresariat català, o que té la seva empresa ubicada a Catalunya, està dividit pel context en què es troba actualment la política catalana entre els que estan a favor de la independència, els que hi estan en contra i els que no es posicionen.

Tot i que la patronal Pimec no està disposada a fer “posicionaments ni a emetre opinions de caire polític”, els interessa aprofundir en el tema i envien a *La qüestió catalana* una enquesta feta als seus afiliats sobre “què en pensa la pime catalana, de l'entorn politicoeconòmic actual”, publicada el novembre del 2012, poc abans que es celebressin les eleccions al Parlament de Catalunya (el 25 de novembre del 2012). Des de la Cambra de Comerç de Barcelona exposen els mateixos motius pels quals prefereixen no posicionar-se però adjunten una enquesta molt similar a l'altra.

Segons les enquestes, a Catalunya hi ha un 34,2% de les empreses que no venen res al mercat espanyol, un 30,4% d'empreses que venen menys del 30% del seu producte i, finalment, les que venen més del 30% són un 35,3%.

Figura 8. Distribució de les empreses per exposició al mercat espanyol

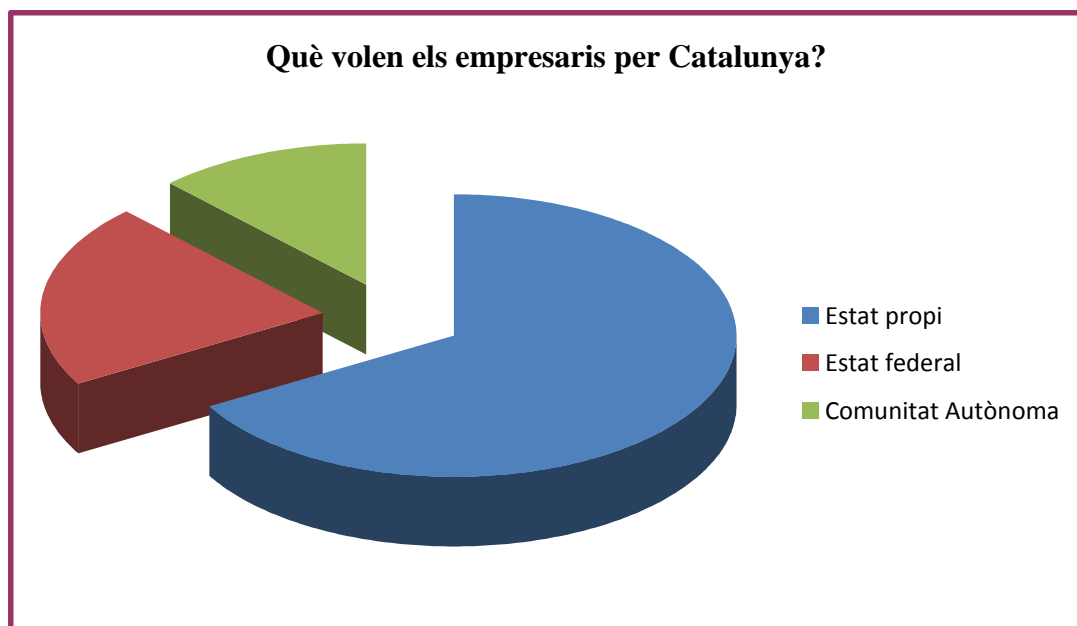
Font: enquesta Pimec 2012

En aquest context, els empresaris, per unanimitat (97,5% dels enquestats), creuen que Catalunya hauria de disposar d'un finançament més adequat que l'actual i un 92,2%

opina que Catalunya hauria de recaptar els seus propis impostos. Filant una mica més prim, l'enquesta de Pimec preguntava als empresaris sobre l'aprovació al Parlament de fer una consulta sobre l'autodeterminació de Catalunya. Un 82,4% s'hi va mostrar a favor, un 13,8% hi estava en contra i a un 3,8% dels enquestats li era indiferent.

En aquest sentit, un 81,5% dels empresaris pensa que un estat propi seria econòmicament viable i un 66,8% creu que l'autodeterminació és el futur de Catalunya, mentre que un 21,1% aposta per l'estat federal i un 12,1% opina que el futur segueixen sent les comunitats autònomes.

Figura 9. El tipus d'Estat que vol l'empresariat català

Font: enquesta Pimec 2012

A simple vista, sembla ser que una de les principals preocupacions dels empresaris és si l'autodeterminació de Catalunya afectaria a la seva activitat comercial amb l'Estat. Tanmateix, però, segons l'enquesta realitzada per Pimec, un 65,1% de les empreses creu que aquest debat tindria poca (45,8%) o cap incidència (19,3%), mentre que un 11,8% opina que pot tenir molta incidència i un 23% que l'afectarà bastant.

Per últim, a la pregunta "creu que el dèficit d'infraestructures que pateix Catalunya reiteradament perjudica l'activitat de la seva empresa", un 77,2% dels enquestats creuen que sí.

PART PRÀCTICA

En aquest apartat es pretén aprofundir en l'explicació del ciberperiodisme i en l'elaboració de la pàgina web com a plataforma per difondre el reportatge digital. Aquest estarà format per les entrevistes i cròniques realitzades a partir de l'aplicació de les nocions històriques i conceptes explicats anteriorment i de les notícies de més actualitat. A més, dins el web també hi ha una secció en què s'explicarà i s'aprofundirà en nocions bàsiques com, per exemple, el boicot comercial.

A banda d'això, en aquesta part de la memòria s'introduiran conceptes bàsics sobre l'elaboració d'un reportatge tradicional i la importància de les entrevistes per proporcionar-li veracitat i objectivitat i com tot plegat s'aplica al reportatge digital. També, s'incorporen noves nocions que han estat bàsiques per a la producció de la pàgina web. I és que, tot i que en el transcurs del Grau en Periodisme s'han estudiat conceptes bàsics de disseny, no s'ha aprofundit en el llenguatge multimèdia ni en els codis d'escriptura html, entre altres elements fonamentals.

En definitiva, aquest apartat resumeix els passos bàsics que s'han seguit a l'hora de confeccionar el web i el reportatge digital i, per tant, la part pràctica del treball. Tot a través dels conceptes que s'han estudiat al llarg de la carrera i altres de nous que s'han après a mida que avançava en la recerca.

10. El reportatge

No existeixen normes ni secrets artesanals de preparació que et permetin fer un reportatge, és definitivament un test de la teva personalitat. La feina prèvia no resulta més fàcil senzillament perquè ho hakis fet moltes vegades. El problema inicial radica sempre a prendre contacte amb complets desconeguts, entrar a les seves vides d'alguna manera, fer preguntes a les que no tinguis dret natural d'esperar resposta, pretendre veure coses que no veus, etc.

Tom Wolfe, pare del Nou Periodisme (1997:78)

El reportatge és, segons la primera entrada de l'Enciclopèdia Catalana, un “gènere periodístic consistent en el relat d'uns fets que el reporter ha presenciat o indagat directament”. Fins aquí pot semblar que s'estigui parlant també d'una crònica, però el que els diferencia és, en primer lloc, que el reportatge pot englobar tots els gèneres, en segon lloc, perquè és “un article que cau fora de la categoria de notícia pròpiament dita” (Wolfe, 1977:9) i, per últim, per la seva “diversitat funcional, temàtica, compositiva i estilística” (Parratt, 1998). En definitiva, el reportatge és un gènere informatiu-interpretatiu que aprofundeix, documenta i contextualitza un fet d'actualitat o d'interès o un tema periodístic a partir de la informació recollida, que va més enllà de la notícia estricta.

Per tot això, el periodista Gonzalo Martín Vivaldi va definir el reportatge com un “relat periodístic, essencialment informatiu, lliure pel que fa al tema, objectiu pel que fa a la manera i redactat preferentment en estil directe, en què es doni compte d'un fet o succés d'interès humà o actual [...] concebut i realitzat segons la personalitat del periodista”. El periodista Josep Pla encara va anar més enllà i el va definir al seu llibre *Les Amèriques* com a “un treball d'informació servida amb amenitat”, en què les seves pretensions estan “subjectes a la momentaneïtat i connecten amb elements de fugacitat” i un “fons objectiu”.

No obstant això, a l'hora d'escriure un reportatge, el periodista té “cert marge per a escriure” (Wolfe, 1997:10), per participar dins la història i, també, per utilitzar un llenguatge molt descriptiu. Però això no va ser així fins a principis dels anys seixanta, quan el reportatge, com explica el pare del Nou Periodisme, Tom Wolfe, va començar a ser concebut com un tipus de periodisme que “es llegís com una

novel·la” (Wolfe, 1997:15), en què es combinaven elements literaris amb d’altres fruit de la pròpia investigació. Com a conseqüència d’això i de la feina feta pels periodistes per implantar el gènere en la seva essència, en els següents deu anys el gran reportatge, segons alguns autors, va destronar la novel·la com a màxim exponent literari.

El llibre *El Nou Periodisme* de Tom Wolfe va ser considerat per intel·lectuals com Manuel Vázquez Montalbán, Francisco Umbral, Rosa Montero, Manuel Vicent o Maruja Torres, com el representant del nou reportatge literari (Parratt, 1998). Tanmateix, la professora Sonia F. Parratt assegura que “en l’actualitat, es pot dir que el nou periodisme és un fenomen pràcticament acabat, i la publicació dels seus treballs es veu reduïda a suplementos dominicals, algunes revistes i diaris convencionals”.

10. 1 Com s’ha d’elaborar un reportatge?

El pare del Nou Periodisme assegurava que no hi ha un patró a seguir a l’hora d’escriure un reportatge però sí que hi ha uns certs elements necessaris a tenir en compte. Abans, però, és necessari que el periodista tingui clar que es tracta d’un fet d’importància i que s’ha d’escriure de manera imparcial.

En primer lloc, cal definir de manera acurada el tema, documentar-se i fer les investigacions necessàries (Patterson, 2003). Quan el tema ja està definit, el periodista ha de buscar les fonts necessàries per poder indagar en la qüestió. En aquesta fase de recerca també es realitzen les entrevistes que ajudin a personalitzar el reportatge i s’ha de donar veu a totes les parts implicades, en aquest cas a empresaris, a periodistes i a experts en la matèria. Sense obviar res, cal simplificar i ordenar correctament la informació¹⁴. El gènere més utilitzat a l’hora d’escriure un reportatge és el descriptiu o el demostratiu.

Per últim és important afegir que el reportatge ha de respondre a quatre funcions principals (Patterson, 2003):

¹⁴ “L’entrada ha de ser cridanera i interessant per captar l’atenció del lector” (Patterson, 2003). Després s’estructura la redacció del reportatge i se li dona forma per arribar a una conclusió o bé deixar que el lector la intueixi.

- **Informar:** funció fonamental en la professió periodística. S'ha d'informar sobre fets d'interès públic.
- **Descriure:** s'ha de fer de manera acurada.
- **Narrar:** el reportatge ha de ser narrat de manera detallada proporcionant tots els elements necessaris per a la reflexió del lector.
- **Investigar:** sense investigació ni recerca no hi ha reportatge. L'ús de fonts, tant documentals com personals, és necessari per aportar credibilitat i veracitat al reportatge.

Dit d'una altra manera, l'autor del llibre *Modern News Reporting* (1959), Carl Warren, va diferenciar tres arguments diferents que s'han de combinar a l'hora d'escriure un reportatge:

- *Fact Story:* la visió estàtica dels fets.
- *Action Story:* la visió dinàmica dels fets.
- *Quote Story:* el reportatge es basa en les citacions.

En un altre ordre de les coses, és important dir que, tot i que en un reportatge tradicional els passos a seguir serien, per començar, que portés un títol preferentment d'una línia i interpretatiu que situés el tema, el reportatge digital es basa en un seguit de cròniques i entrevistes pujades a la xarxa, i dins un mateix lloc web, que conformen la peça general. En definitiva, un reportatge digital no conté una sola peça llarga, sinó que són els vincles entre els diferents gèneres periodístics el que li aporten cohesió. Ara bé, ambdós tenen en comú que contenen una gran varietat de fonts d'informació i, per tant, una visió polièdrica de la realitat, també, un llenguatge planer que arribi a tots els lectors.

Així ho exposa el periodista Ramón Salaverría al seu llibre *Redacción periodística en Internet*: “El ciberperiodisme no obliga a fer creu i ratlla en la redacció periodística. De fet, l'estil periodístic clàssic, basat en els tres criteris essencials de precisió, concisió i claredat, s'ajusta com un guant a les exigències de la comunicació ràpida i clara de la xarxa” (2005:40). Segons el periodista, tot això barrejat amb elements hipertextuals (vegeu l'apartat **La hipertextualitat**), multimèdia i interactius conformen el ciberperiodisme.

A tot allò explicat fins el moment s’hi afegeix la “creativitat estilística, formal i de disseny” i, malgrat ser un “producte exclusiu del ciberperiodisme que no existeix com a tal en premsa, ràdio i televisió”, inclou les “variants més desenvolupades del gènere del reportatge” (Larrondo, 2009:224).

En conclusió, el reportatge digital té molts trets en comú amb el tradicional però alhora obliga els periodistes a “competir amb altres perfils” com dissenyadors gràfics o programadors informàtics (2009:47), entre molts altres.

11. El reportatge digital i el ciberperiodisme

Què necessita un periodista per escriure bé a Internet? Una qualitat complicadíssima: saber escriure bé, a seques.

Ramón Salaverría, periodista (2005:67)

El periodista Ramón Salaverría va denominar el periodisme digital com a “ciberperiodisme” en detriment de la resta de termes. Aquest és “la especialitat del periodisme que utilitza el ciberespai per investigar, produir i, sobretot, difondre continguts periodístics” (Salaverría, 2005:21). En el cas que ens ocupa – *laquestiocalana.cat*- s’ha provat d’aplicar el que diu aquest expert: a través del ciberespai s’ha investigat una part d’aquesta recerca¹⁵ però també ha estat útil per concertar moltes de les entrevistes realitzades. Alhora, el web serveix per difondre el resultat de la investigació periodística sobre com l’empresariat català afronta el debat sobiranista ara que aquest ocupa l’ordre del dia de la política catalana, espanyola i, en part, europea.

A més, per fer un ús correcte del ciberperiodisme és bàsic conèixer les eines bàsiques de la redacció digital, com el llenguatge de programació o html, que serveix per descriure el format d’un document en base a la inserció d’etiquetes, o també els processadors de text, entre altres. D’aquesta manera, un reportatge digital té per objectiu “aprofundir en totes les qualitats” del reportatge tradicional i entendre el “procés de renovació del gènere en els cibermitjans” (Larrondo, 2009:224) com, per exemple, ser conscient de la importància de la hipertextualitat.

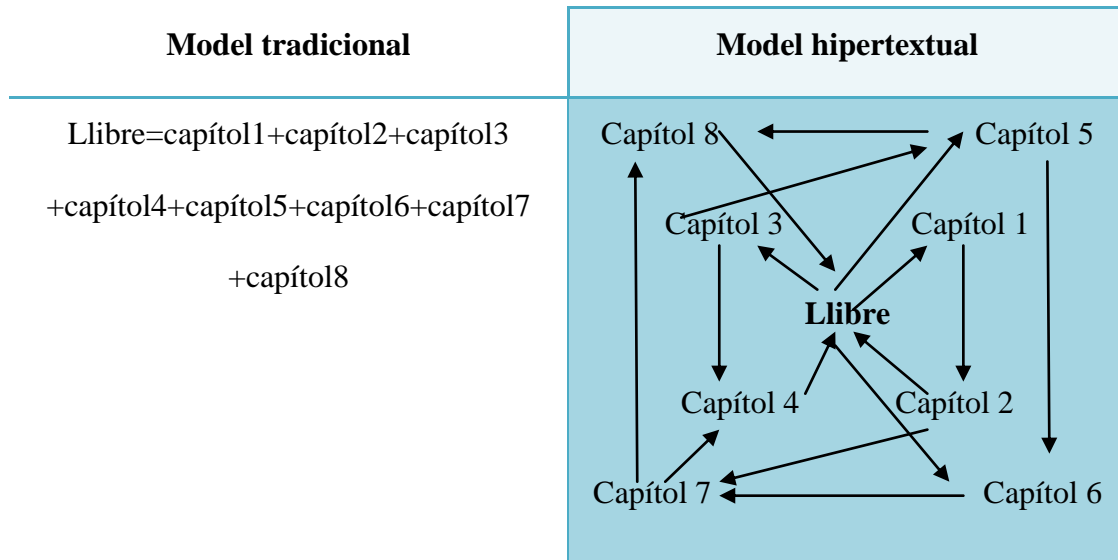
11.1 El periodisme «mashup» i la hipertextualitat

El web de *La qüestió catalana* és una barreja de continguts propis i de periodisme «mashup», és a dir, de diferents hipertextos que condueixen a continguts *online* ja existents en altres pàgines web. La hipertextualitat és “la possibilitat de vincular de manera no seqüencial paraules, frases i inclús documents complets” que “permeten transcendir l’estructura lineal del relat” (Larrondo, 2009:56). Per tant, un hipertext és

¹⁵Amb la lectura de notícies als diferents mitjans de comunicació i dels documents electrònics, entre altres.

un “model conceptual segons el qual els elements que formen part de conjunts d’informacions es poden organitzar en xarxes d’elements” (2009:57).

Figura 10. Els canvis que la hipertextualitat ha provocat en l’escriptura

Font: Ainara Larrondo/ Elaboració pròpia

L’apartat **Notícies als mitjans** es fonamenta en aquest terme. En aquesta secció del web s’hi poden trobar totes les notícies publicades a Internet que tenen relació amb l’empresariat català i l’encaix Catalunya-Espanya ara que el debat sobiranista està a l’ordre del dia. Tanmateix, però, l’objectiu principal de la pàgina web és difondre la feina feta per la *La qüestió catalana*, tant les entrevistes com les cròniques realitzades i, també, conceptes que venen inclosos en la memòria, com el boicot comercial o les exportacions.

12. Explicació del reportatge. L'empresariat i la qüestió catalana

L'objectiu d'aquest reportatge digital basat en els fonaments del ciberperiodisme és reflectir com influeix el debat sobiranista, avui sobre la taula, en l'empresariat català o que té la seva empresa situada a Catalunya. A través de la realització de diverses entrevistes a personatges rellevants relacionats amb el món de l'empresa, l'economia i la política, es pretén aportar al lector nous punts de vista sobre un tema concret molt present en l'actualitat.

Durant el procés de recerca, s'ha observat navegant per la xarxa que, tot i que després de les eleccions de 25 de novembre aquesta és una temàtica recurrent en els mitjans de comunicació, no hi ha cap web que conformi un reportatge digital centrat únicament en aquesta matèria. És per això que s'ha organitzat el web en diferents seccions basades en els gèneres periodístics –cròniques, entrevistes, notícies als mitjans i nocions bàsiques (que inclou elements de la memòria)-. Aquestes són, en gran part, elements bàsics i indispensables en l'elaboració d'un reportatge tradicional però, generalment, és la matèria bruta –sobretot les entrevistes- que mai surt a la llum. Per això, en aquesta ocasió, s'ha optat per fer-la pública i proporcionar al lector la major transparència possible a l'hora d'informar-se sobre com està afectant el procés encetat a Catalunya a l'empresariat.

Així doncs, el fet de crear un reportatge digital porta implícits molts avantatges pel lector perquè pot consultar en qualsevol moment l'origen de la informació gràcies a les entrevistes i aprofundir-hi si vol tenir més coneixement. Pot inquirir en les notícies que s'han publicat als diferents mitjans de comunicació però també pot navegar pels diferents elements que conformen les peces periodístiques. Per exemple, en algunes entrevistes hi ha complements com vídeos, fotografies o referències a altres documents que l'usuari pot visitar. Això, sumat al fet de poder actualitzar els continguts constantment, no seria possible si el reportatge no fos en format digital.

Per altra banda, durant l'elaboració del reportatge s'ha pogut aprofundir en una temàtica que s'ha convertit en el centre d'atenció dels economistes i empresaris i que

està en el punt de mira per com pot afectar el procés sobiranista a la seva activitat comercial. L'empresariat català, o que té la seva empresa a Catalunya, sembla preocupat per aquest debat i, després de consultar diferents mitjans i polítics, s'extreu que les opcions que hi hagi un boicot, o que ja estigui present, són molt grans. Tanmateix, després de les diferents entrevistes i consultes a experts es pot observar que aquesta tendència a preocupar-se excessivament pel boicot està alimentada pels mitjans de comunicació i, també, per aquells polítics que estan en contra de l'autodeterminació de Catalunya. Però la veritat, segons els onze entrevistats, és que és molt més preocupant la situació de les finances públiques perquè “la Generalitat està en bancarrota”, com accentuava el catedràtic en Economia, Albert Solé, o que es produeixi “una reducció important de dipòsits” que faria “més difícil la concessió de crèdits” com a conseqüència de les relacions de confiança en què estan fonamentades les entitats, com subratllava el doctor en Economia, Joan Tugores.

D'aquesta manera, un dels valors afegits d'aquest reportatge digital és el fet d'aportar nova informació que no es tracta en els mitjans de comunicació convencionals i que pot passar desapercibuda per la majoria de la població, però que realment és la que provoca més incertesa als economistes, experts i empresaris.

13. Oportunitat del tema

Arran de la manifestació de l'Onze de Setembre, Catalunya ha emprés un camí de no retorn. El debat sobiranista ocupa l'ordre del dia, i si bé és cert que per molts catalans ja fa temps que el camí és obert –amb més de trenta anys de dèficit fiscal a l'esquena i amb constants ofenses contra la cultura catalana¹⁶-, d'altres no s'han posicionat fins el moment a favor de l'autodeterminació de Catalunya.

Actualment, els catalans estan dividits entre els que reivindiquen el dret a decidir i els que no volen que s'apliqui emparant-se en la inconstitucionalitat d'una possible consulta per la independència. La polèmica ha transcendit l'àmbit polític i ciutadà i ha arribat al món empresarial, que mai ha volgut estar relacionat amb la política però ara, com en moltes altres ocasions, li toca fer-ho. El problema és que la incertesa que suposa el conflicte amb l'Estat espanyol comporta que l'empresariat català o que té la seva empresa a Catalunya tingui molts dubtes i pors. Això és negatiu pel conjunt de la societat perquè el paper que juguen els empresaris és essencial en l'economia catalana i espanyola perquè és un pilar fonamental per a la ciutadania que aporta riquesa al país.

Fruit de la inseguretats que domina gran part de l'empresariat, les patronals catalanes han patit conflictes interns. Amb el pretext de l'informe presentat per La Caixa el gener del 2013 segons el qual el pacte fiscal “és l'única sortida per Catalunya” i que considerava com a “inoperants” la resta de vies, el president de Foment del Treball, Joaquim Gay de Montellà, s'afegia al carro de reclamar únicament un millor tractament fiscal.

En aquest context, Foment va organitzar el mes de febrer una trobada sota el nom “Anem per feina” en què va convidar a la resta de patronals catalanes, que tenia per objectiu enviar un missatge al president de la Generalitat perquè deixés de banda el

¹⁶ La darrera ha estat la interlocutòria realitzada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), en què aclaria les ambigüitats de les sentències presentades pel TSJC i pel Tribunal Suprem el febrer del 2013, puntualitzant que si una sola família de Catalunya demana l'educació bilingüe i, per tant, fer més hores en castellà a l'escola, la Generalitat haurà de complir amb la demanda aplicant-ho a tota la classe. És a dir, si un sol alumne (o la seva família) reclama fer les classes en castellà, la resta d'alumnes s'hauran d'adaptar a aquesta petició.

camí sobiranista. Tanmateix, però, al conèixer el transfons polític de l'acte, la resta de patronals com Pimec van rebutjar la invitació.

En diferents moments de la història, els catalans han hagut de sortir al carrer per reclamar les seves llibertats però mai com ara hi havia hagut una majoria tan àmplia que reivindicés els seus drets. A continuació es defineixen les tres manifestacions més importants que hi ha hagut a Catalunya, tot i que al llarg del temps la ciutadania ha reivindicat reiteradament les seves llibertats.

Figura 11. Assistència a les diferents manifestacions històriques de Catalunya

Manifestació	Assistència
<i>Catalunya, nou estat d'Europa</i> 11 de setembre del 2012	<u>Guàrdia Urbana</u> : 1,5 milions <u>Departament d'Interior</u> : 2 milions <u>Delegació del Govern espanyol a Catalunya</u> : 600.000
<i>Som una nació, nosaltres decidim</i> 10 de juliol del 2010	<u>Guàrdia Urbana</u> : 1,1 milions <u>Òmnium Cultural</u> : 1,5 milions
<i>Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia</i> 11 de setembre del 1977	<u>Polícia municipal</u> : 1,2 milions

Font: elaboració pròpia

13. 1 Catalunya, nou estat d'Europa (2012)

La multitudinària manifestació independentista del passat Onze de Setembre, convocada per l'Assemblea Nacional Catalana (ANC), va obrir un camí a Catalunya de difícil marxa enrere. Sota el lema "Catalunya, nou estat d'Europa", prop de dos milions de persones de tots els pobles catalans –segons va informar el departament d'Interior- van sortir als carrers de Barcelona per reivindicar el dret a decidir i l'autodeterminació dels catalans. Aquesta manifestació, però, no va ser la primera en què la ciutadania catalana reclamava un millor tracte per part d'Espanya, tot i que ha estat la més massiva de la història de Catalunya.

Pocs dies més tard, el 20 de setembre del 2012, el president de la Generalitat viatjava a Madrid per demanar a Mariano Rajoy el pacte fiscal. Davant la negativa del president espanyol, Artur Mas va decidir convocar eleccions anticipades, en certa manera, en clau plebiscitària. La majoria a favor del dret a decidir va créixer durant les eleccions del 25 de novembre i, malgrat que CiU va perdre dotze diputats, ERC, que tenia un programa en què prioritzava la consulta per l'autodeterminació, en va guanyar deu.

Actualment, a dia 15 d'abril del 2013, Artur Mas ha descartat que es pugui realitzar la consulta de manera unilateral i, al mateix temps, el conseller de Justícia Germà Gordó, va manifestar durant una conferència al Fòrum Europa que no cal anar "accelerats" en el procés i va demanar paciència per seguir amb "el diàleg amb l'Estat".

13. 2 *Som una nació, nosaltres decidim (2010)*

El 10 de juliol del 2010, més d'un milió i mig de catalans sortien al carrer després que el dia abans, el Tribunal Constitucional (TC) declarés inconstitucionals 14 articles de l'Estatut de Catalunya, aprovat pel poble l'any 2005. I és que el novembre del 2003, el que llavors era el president del Govern espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero, s'havia compromès a recolzar l'Estatut que elaborés el Parlament de Catalunya.

A la manifestació hi van assistir tots els partits polítics representats al Parlament –tret del Partit Popular i Ciutadans-, els sindicats i unes 1.600 entitats, entre elles Òmnium Cultural, l'organitzadora de la marxa, que la va batejar sota l'eslògan "Som una nació, nosaltres decidim".

José Montilla (PSC), el llavors president del Govern; juntament amb els expresidents Jordi Pujol i Pasqual Maragall, d'una banda, i Ernest Benach (ERC), que aleshores ocupava el lloc de president del Parlament, Joan Rigol i Heribert Barrera, de l'altra, van encapçalar la manifestació. Els seguien al darrere, l'actual president del Govern, Artur Mas (CiU), Manuela de Madre (PSC), Joan Puigcercós (ERC) i Joan Herrera (ICV-EUiA). Segons Òmnium Cultural, la concentració va ser "un clam per a la independència i el dret del poble de Catalunya a decidir el seu futur", malgrat

aparentment l'objectiu principal va ser mostrar el rebuig a la sentència contra l'Estatut.

13.3 Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia (1977)

L'Onze de Setembre de fa més de trenta anys també va tenir lloc a Barcelona una marxa a favor del catalanisme i de l'autonomia de Catalunya, coneguda com la manifestació per l'Estatut de 1977. El lema que englobava el milió de manifestants era "Llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia" i aquesta va ser la primera concentració autoritzada després de la mort de Franco, en què els assistents reclamaven més autonomia per Catalunya i l'amnistia pels presos polítics. Aquesta va tenir el precedent de l'Onze de Setembre del 1976, dia en què l'Assemblea de Catalunya va convocar una concentració per celebrar la Diada a Sant Boi de Llobregat, on hi van assistir 100.000 persones i va aglutinar tots els partits polítics.

14. Originalitat

14.1 Antecedents. *Benchmarking* i treballs similars existents

El *benchmarking* és el procés mitjançant el qual es recopila informació i s'agafen noves idees comparant aspectes, en aquest cas del web creat per aquesta investigadora, amb altres webs similars. *La qüestió catalana* pretén tenir un aspecte de diari digital que engloba tot un reportatge basat en els fonaments bàsics del ciberperiodisme (vegeu figura 12). El problema és que no es disposava dels recursos suficients, com comptar amb un pressupost, per crear un web amb un disseny de qualitat i es va haver de modificar l'aparença de la pàgina de manera que reunís uns quants trets característics dels diaris digitals com comptar amb un apartat d'entrevistes, de notícies i d'enquestes.

Figura 12. Aspecte del web <http://laquestiocalana.cat>

El web procura proporcionar les eines bàsiques i necessàries perquè el lector tingui les claus per aprofundir en el coneixement de les diferents situacions per les quals pot passar, o ja està patint, l'empresariat català amb el debat sobiranista tant viu com ho està actualment. En aquest sentit, *Elclauer.cat* és un web que no té aparença de

blog i que dona a l'usuari les "claus sobre la independència de Catalunya" (vegeu figura 13), incloent un apartat dedicat a les empreses.

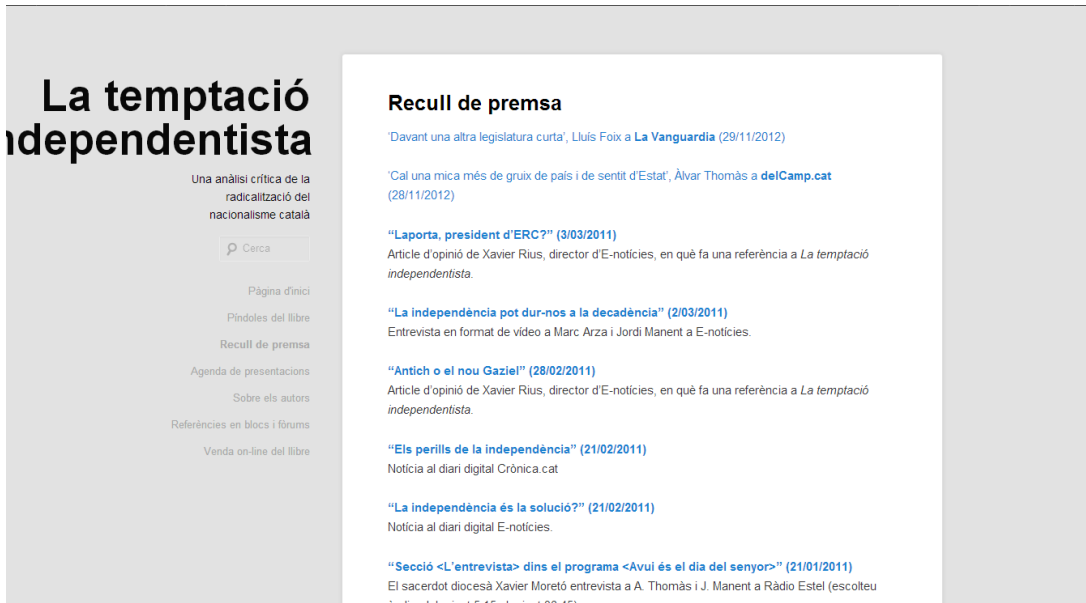
La diferència entre els dos webs és que el d'aquesta investigadora és monotemàtic – com repercuteix en l'empresariat català el debat sobiranista i tot el que engloba aquest tema-, mentre que el segon té en compte tots els aspectes que deriven de la possibilitat que Catalunya s'independitzi de l'Estat espanyol.

Figura 13. Aparència de 'Elclauer.cat'

Pel que fa a les classificacions que conformen el disseny, el web <http://laquestiocatalana.cat> té una organització semblant al blog *La temptació independentista*, que és un blog dedicat a un llibre que té el mateix nom (vegeu figura 14). Aquest blog (<http://latemptacioindependentista.cat/>) té un apartat dedicat al recull de premsa, una pàgina d'inici i altres informacions relacionades amb la temàtica que ocupa aquest treball. També, en referència als elements del disseny, els dos webs tenen un cercador i contenen notícies relacionades amb el camí sobiranista encetat a Catalunya.

Figura 14. Aparença de 'La temptació independentista'

Com que el web principal està en català es va decidir obrir un Wordpress¹⁷ amb la traducció al castellà de les diferents peces que conformen aquest reportatge digital perquè arribés a un nombre més ampli i divers de lectors. Al ser un blog, la versió en espanyol té un aspecte més informal que no recorda, en aparença, a un diari digital.

Figura 15. Aspecte del blog <http://laquestiocatalana.wordpress.com>

¹⁷ Un sistema de gestió de continguts per publicar blogs a la xarxa.

Aquesta última imatge del blog de *La qüestió catalana* recorda, en aparença, al blog *Keynes Lives in Barcelona* (<http://keyneslivesinbarcelona.com/>) del periodista Manel Manchón. Els dos estan gestionats amb la plataforma Wordpress i per això tenen una imatge similar (vegeu figura 16). A més, tenen en comú que tracten de la manera més objectiva possible temes econòmics i polítics de l'actualitat. La temàtica econòmica, però, és molt diferent. Sota el subtítol “Blog sobre economia i pensament”, Manchón es fixa més en temes econòmics europeus que catalans.

Figura 16. Aspecte del blog *Keynes Lives in Barcelona*

ACTUALIDAD QUIÉNES SOMOS

Keynes Lives in Barcelona

18
Viernes
ENF 2013

Catalanes y españoles, ¡a crear riqueza y pagar impuestos! Siguiendo a Imaz

POSTED BY KEYNES LIVES IN BARCELONA IN ECONOMÍA ≈ 1 COMENTARIO

✦ MANEL MANCHÓN
Mr. Manel Manchón, he is now working in Economía Digital, former Financial News Editor at Diari Ara, brings his experience as a successful political and financial journalist to this blog.

També té molts elements en comú amb el blog *Àmbits de Política i Societat* (<http://ambitscolpis.com/tag/nacionalisme/>), que porta com a subtítol “Revista del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya”. Aquest fins i tot té més trets característics en comú amb *La qüestió catalana* perquè té un apartat anomenat “l’entrevista”, un altre “la pàgina d’actualitat”, té un espai per les cròniques i incorpora articles d’opinió (vegeu figura 17). A més, també és un Wordpress i com el blog de Manchón és de pagament, per això en l’adreça del web no consta la paraula “Wordpress”.

Figura 17. Aspecte del blog *Àmbits de Política i Societat*

Per la seva distribució i per la temàtica econòmica, *La qüestió catalana* i *El Blog Salmón* també tenen alguns trets en comú, bàsicament la temàtica econòmica i empresarial i el disseny del web, ja que es divideix en diferents pestanyes que distribueix les diferents seccions com el web que ocupa aquest treball.

Figura 18. Portada de *El Blog Salmón*

No obstant això, no s'ha trobat a la xarxa cap pàgina web que compleixi les mateixes funcions que <http://laquestiocalana.cat>, que reuneix un seguit d'entrevistes realitzades per aquesta investigadora, cròniques escrites per la mateixa, un recull de premsa amb totes les notícies d'actualitat relacionades amb l'empresariat català i el debat sobiranista i, també, una secció de nocions bàsiques on s'introdueixen conceptes com el de boicot comercial o exportacions. A més, el web també inclou un vídeo de presentació, un apartat d'enquestes i una pàgina inicial on es trobar recollida tota la informació.

14. 2 Valor afegit

El Treball Final de Grau s'ha basat en la realització d'un reportatge digital plasmat en una pàgina web per tal de donar-li més sortida i que, a banda d'oferir altres informacions relacionades amb la temàtica central, pot servir per informar un sector del públic independentista, o no, que estigui interessat en el futur empresarial de Catalunya ara s'ha encetat el procés sobiranista. Quan es va pensar la temàtica del treball, aquest no era un tema gaire recurrent. Però després de la multitudinària manifestació de l'Onze de Setembre del 2012, del no al pacte fiscal per part del Govern espanyol i de les eleccions del 25 de novembre que han obligat a CiU a pactar amb ERC, es parla de la situació empresarial sobretot, en les notícies als diaris i en treballs acadèmics com *Sense Espanya* o *La cuestión catalana, hoy*.

Ara bé, com ja s'ha anunciat anteriorment, no és voluntat d'aquest treball complementar aquests estudis, sinó aportar nova informació que no és tractada en els mitjans de comunicació convencionals i que pot passar desapercibuda per gran part de la població, però que realment és una de les matèries que més preocupa als economistes, experts i empresaris.

Després d'haver realitzar el *benchmarking* i, per tant, d'haver analitzat altres llocs web per estudiar la possible competència, s'ha arribat a la conclusió que no hi ha cap altre web que tingui per objectiu elaborar un reportatge digital sobre aquesta temàtica específica i que, a més, tingui continuïtat en el temps.

És per això que es pot dir que el valor afegit de *La qüestió catalana* és, a banda de la creació d'un suport web on es pot trobar tota la informació periodística pròpia sobre

les empreses i els empresaris catalans i la seva relació amb el debat sobiranista, proporcionar nous punts de vista com ho són, per exemple, el dels sindicats. En definitiva, el web està basat en els fonaments del ciberperiodisme i, per tant, del reportatge digital, com molts d'altres ja existents, però conté l'originalitat que cap altre pàgina web està dedicada únicament a un tema que avui és el centre de moltes mirades i que preocupa no només els empresaris, sinó també polítics i ciutadans.

15. Lector a qui va dirigit

El lector principal d'aquest reportatge digital és, d'una banda, un lector tradicional que compri diaris econòmics o llegeixi el suplement d'economia d'un diari generalista, i que estigui interessat a conèixer quin és el futur empresarial de Catalunya a través de les opinions de diferents experts ara que s'ha obert el procés sobiranista. A més, el lector no ha de ser un expert en termes econòmics perquè tot s'ha redactat per tal que pugui entendre-ho qualsevol persona i de qualsevol sector.

És important definir des d'un primer moment quin serà el públic objectiu per centrar el desenvolupament del producte a un *target* concret. En aquest cas, s'han dividit el visitants que es volen assolir en tres grans blocs:

1. **Empresaris preocupats i/o interessats en el debat/procés sobiranista:** hi podran trobar nous punts de vista tant del món empresarial, com d'experts en economia, empresa i política, i també la veu dels sindicats, entre altres.
2. **Persones amb inquietuds nacionalistes i professionals acadèmics,** que sàpiguen navegar per la xarxa i que estiguin interessats en el debat de l'encaix Catalunya-Espanya. Precisament per això es va pensar en digitalitzar el reportatge i fer-lo en format multimèdia: perquè arribés a tots aquells sectors que es vulguin mantenir informats sobre aquesta temàtica concreta i que vulguin obtenir nous punts de vista que no han estat tractats en els mitjans de comunicació convencionals.
3. **Ciudadania de la resta de l'Estat i/o de parla hispana:** gràcies a la versió en castellà del lloc web, que es pot consultar al Wordpress de *La qüestió catalana* <http://laquestiocatalana.wordpress.com>, gent d'arreu d'Espanya i del món pot conèixer més de prop com l'empresariat català viu el debat sobiranista.

16. Les fonts d'informació

A l'hora de realitzar un reportatge cal tenir molt present la importància del “nexa entre esdeveniment, font i notícia” per poder construir una bona peça (Rodrigo, 1989:89). En aquesta investigació s'ha tingut molt en compte la presència de l'element d'actualitat¹⁸ i d'allò que és noticable¹⁹ amb informació extreta directament de fonts d'informació personals. Per poder tenir un *background* més ampli també ha estat imprescindible fer ús de les fonts documentals com els llibres, els documents electrònics i les notícies als mitjans, entre altres.

L'estudi *The City Hall Beat: A Study of Reporter and Source Roles* de Walter Giener i Walter Jonhson estableix tres tipus diferents d'interrelació entre el periodista i les fonts:

1. La **independència** entre la font i el periodista.
2. La font i el periodista **cooperen** perquè tenen objectius comuns.
3. La font aporta pràcticament tota la **informació** a la notícia.

El reportatge digital *La qüestió catalana* barreja el primer i el tercer element, mentre que el segon, tret d'alguns entrevistats que no va tenir cap problema per parlar clar i català, la majoria tenien dificultats per expressar-se obertament sabent que el que diguessin era susceptible de sortir publicat al web.

En definitiva, les fonts d'informació són un element bàsic a l'hora d'elaborar un reportatge digital que porta implícita la investigació per conèixer els diferents punts de vista, és a dir, quan “cal anar més enllà de la informació de fàcil accés” (Rodrigo, 1989:94) com les notícies d'agència o una roda de premsa. El problema, però, és que quan es tracta d'una temàtica delicada com la que ocupa aquest treball, moltes possibles fonts personals no es volen posicionar o si ho fan és amb la condició que no aparegui el seu nom o que no surti publicada alguna declaració que ha fet durant l'entrevista.

¹⁸ El debat sobiranista està a l'ordre del dia i això preocupa a molts empresaris, que estan confosos per la incertesa que aquest provoca.

¹⁹ El debat sobiranista i la situació de l'empresariat català: si ja ha començat el boicot, com es projecten els empresaris catalans al món, etc.

16. 1 Fonts documentals

La recerca d'aquest treball s'ha basat en tres eixos principals pel que fa a la fase documental prèvia. El primer, el llibre *Sense Espanya. Balanç econòmic de la independència* dels economistes Modest Guinjoan i Xavier Cuadras, d'on s'han extret algunes dades i informacions necessàries pel treball i, a més, *La qüestió catalana* ha pogut entrevistar un dels autors del llibre. Això va servir per aprofundir més en la matèria i actualitzar les dades que els dos economistes presentaven en aquest estudi, publicat l'any 2011, ja que, per exemple, el 2012 van sortir a la llum les dades de la Cambra de Comerç de Barcelona en què constataren que per primera vegada el 2011, les exportacions catalanes superaven les vendes al mercat espanyol.

El segon element essencial per realitzar aquesta investigació han estat les notícies publicades als mitjans de comunicació –tant estatals com autonòmics- durant els darrers mesos i, fins i tot, anys perquè han aportat una visió conjunta de com s'està vivint el procés sobiranista i quines conseqüències ha comportat en l'empresariat català.

Per últim, quan ja s'havia iniciat el Treball Final de Grau (setembre del 2012), i s'havia creat la pàgina web i els comptes a les diferents xarxes socials (octubre-novembre del 2012), es va trobar un treball realitzat per un grup d'economistes i professionals titulat *La cuestión catalana, hoy*, que aporta diferents punts de vista al projecte. Aquesta recerca no va ser presentada, però, fins a mitjans de març del 2013 per l'Institut d'Estudis Econòmics (IEE) i el Cercle d'Economia.

A banda d'aquests tres eixos principals, el procés de documentació d'aquesta investigació també s'ha nodrit d'altres estudis relacionats amb el ciberperiodisme i l'elaboració i disseny de pàgines web, així com també d'enquestes com la del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), la de la Cambra de Comerç de Barcelona o de la patronal Pimec i altres materials.

16. 2 Fonts personals. Fitxa i explicació de la tria dels entrevistats

En el transcurs de la investigació, les fonts personals han estat un element essencial per poder reflectir punts de vista representatius sobre una mateixa temàtica. Al

tractar-se d'una matèria delicada tant pel món empresarial com pel món polític, *La qüestió catalana* es va trobar amb què moltes de les fonts que eren essencials no es van voler posicionar.

Per començar, el 15 de gener del 2013 Pimec va denegar l'entrevista a *La qüestió catalana* amb l'argument que “com a patronal no fem posicionaments ni emetem opinions de caire polític”. El mateix dia, la Cambra de Comerç va justificar la seva negativa perquè “el president no ha fet cap valoració” i el Cercle d'Economia ho feia al·legant que “l'entrevista no serà possible” però que “pot consultar el nostre web”.

Pel que fa al sector del cava, *La qüestió catalana* mai no va obtenir resposta ni de Codorniu ni d'Agustí Torelló Mata, mentre que Freixenet refusava l'entrevista el 23 de gener per la seva negativa a fer declaracions sobre aquest tema perquè la seva “prioritat” és “fer cava i vendre'l”. Dos mesos mes tard, el 26 de març, molts mitjans de comunicació publicaven que “El president de Freixenet confirma que el boicot espanyol al cava es va intensificar després de la Diada”. El 7 de març, el Consell Regulador del Cava convidava a *La qüestió catalana* a adreçar-se a “directament a alguna empresa del sector” perquè ells “no fan declaracions sobre política”.

La investigadora també va provar de posar-se en contacte amb el president de Nutrexpa, Javier Ventura, perquè alguns mitjans de comunicació van publicar que un tal Javier Ferrero, president de Nutrexpa, havia assistit a la manifestació independentista de l'Onze de Setembre. El seu director de comunicació, Javier Coromina, va manifestar en declaracions a *La qüestió catalana* el 25 de gener del 2013 que és “un tema que ens preocupa però de moment no ens posicionem” i va deixar clar que no havia estat el president de l'empresa qui havia anat a la manifestació. “Al final el que ens preocupa es vendre i com a empresa que té la major part del seu negoci repartit per l'Estat no podem dir res”, es lamentava.

L'empresa catalana Llet Nostra va fer unes declaracions similar a la resta de negocis el 30 de gener. “No podem entrar en temes polítics, ens hem de mantenir al marge”. Així es van justificar després d'haver llegit a través d'un correu electrònic l'entrevista en què hi havia preguntes com les següents:

- Arran del boicot del grup Leche Pascual als ramaders catalans l'any 2003 va

sorgir Llet Nostra i, des de llavors, Pascual no ha recuperat totes les seves vendes a Catalunya. En cas que Catalunya pateixi un boicot per part d'Espanya ara que s'ha encetat el procés sobiranista, creu que els catalans aprofitarien per comprar més productes de casa?

- Llet Nostra ha crescut molt en aquests darrers anys i, fins i tot, han ampliat la seva gamma de postres. Pot ser favorable un boicot espanyol per incrementar les vendes interiors (a Catalunya)?
- Preocupa a Llet Nostra la situació que poden patir les entitats financeres ara que Catalunya està en conflicte constant amb l'Estat espanyol?

Finalment, l'exdiputat del Partit Popular, Joan López Alegre, i empresari que va impulsar una campanya en contra del procés sobiranista juntament amb altres persones, va donar llargues a *La qüestió catalana* però mai no es va deixar entrevistar.

A continuació es fa una breu explicació de les fonts personals utilitzades i del per què de la seva tria.

16. 2. 1 Albert Solé Ollé

Albert Solé és doctor en Ciències Econòmiques i Empresariales i, Modest Guinjoan i Xavier Cuadras, els autors del llibre *Sense Espanya* van agrair-li la seva col·laboració en la publicació. És per això que *La qüestió catalana* va decidir entrevistar-lo i conèixer el seu punt de vista. A diferència de la resta d'entrevistats, Solé era partidari que quan s'acabés el boicot espanyol als productes catalans, les empreses de Catalunya tindrien la mateixa relació amb les de la resta de l'Estat que abans del conflicte. Tanmateix, segons el doctor “a la llarga es produiria un efecte frontera”.

Després que *La qüestió catalana* realitzés aquesta entrevista, es va optar per recórrer a la pregunta “creu que a llarg termini es crearia un efecte frontera entre Espanya i Catalunya?” però la resta d'entrevistats no es van mostrar d'acord amb Albert Solé.

Al seu parer, “el principal boicot que ens fa Espanya” és que “tenen una crisi de cavall i no ens poden comprar res” i el problema “té a veure amb l'opinió pública perquè hi ha molta incertesa”. L'entrevista va tenir lloc el 17 de gener del 2013 en un

bar de Vic i Solé es va mostrar tan interessat per la temàtica que la conversa va durar al voltant de tres hores.

16. 2. 2 Germà Bel

Germà Bel és economista i polític i està doctorat en Economia. Va escriure un llibre titulat *Espanya, capital París*, en què explica la centralitat de l'Estat espanyol, on tot surt de Madrid. S'ha decidit entrevistar-lo per les seves opinions clares i concises i el seu gran expedient com a economista i professional de la docència.

La qüestió catalana es va posar en contacte amb Bel el 29 de novembre del 2012 i, en un primer moment, el doctor va refusar l'entrevista perquè era “en una llarga estada als Estats Units” i “no estic molt a mà, que diguem”. Finalment, després de molta insistència es van rebre les respostes a través de correu electrònic a mitjans de gener d'aquest any.

Germà Bel opina que “la independència disminuiria parcialment el negoci de les empreses que tenen majors quotes de mercat a Espanya i milloraria la posició de les menys dependents”. Tanmateix, no creu que “els canvis nets siguin rellevants” perquè qualsevol moviment que fes l'Estat en contra de Catalunya també tindria un efecte negatiu sobre ells. Està d'acord amb l'afirmació de Modest Guinjoan i Xavier Cuadras que diu que “la independència de Catalunya representaria un increment dels recursos a disposició de l'economia catalana” i que, per tant, “augmentaria el nivell de benestar dels ciutadans”.

16. 2. 3 Jordi Goula

Gràcies a les pràctiques realitzades per aquesta investigadora a *La Vanguardia*, i d'una conversa que *La qüestió catalana* va mantenir amb el periodista econòmic Jordi Goula, va sorgir la idea d'abordar aquest tema en el Treball Final del Grau en Periodisme. Durant la conversa, Goula va assegurar que en el moment en què Catalunya “exporti un 70% i vengui a Espanya un 30%, podrà començar la transició nacional”. A partir d'aquesta afirmació es va decidir quedar un dia amb ell a la redacció del diari per realitzar-li una breu però intensa entrevista, que aporta elements fonamentals al reportatge com aquestes declaracions.

Jordi Goula és llicenciat en Econòmiques i Filosofia per la Universitat de Barcelona i porta més de vint anys treballant a *La Vanguardia*. És el cap del suplement *Diners* d'aquest diari i, per tant, té una bona base sobre coneixement econòmic.

L'entrevista es va realitzar el dimecres 19 de setembre, el dia abans que el president de la Generalitat, Artur Mas, viatgés a Madrid per demanar a Mariano Rajoy el pacte fiscal. Després de la negativa del president del govern espanyol, Mas va convocar eleccions anticipades per incloure dins el seu programa electoral el dret a decidir. Des de llavors s'ha obert un camí de no retorn a Catalunya ja que el debat sobiranista s'ha situat a les primeres files de la informació diària. Un aspecte que preocupa a l'empresariat català és la possibilitat que hi hagi un boicot d'Espanya als seus productes. Malgrat això, per a Goula, "el mercat espanyol és important però ja no tan com ho era abans".

16. 2. 4 Xavier Cuadras

Xavier Cuadras és economista i professor del departament d'Economia i Empresa de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i director de l'Escola Superior de Comerç Internacional a la mateixa universitat. Va escriure amb Modest Guinjoan *Sense Espanya. Balanç econòmic de la independència de Catalunya*, un llibre que ha estat un pilar bàsic d'aquest treball. S'ha triat entrevistar-lo per la seva experiència i coneixement en el tema i els seus estudis realitzats. També ha elaborat amb Guinjoan diversos estudis pel Cercle Català de Negocis (CCN).

Després de llegir el seu llibre es va observar que, només pel fet d'haver estat escrit feia més d'un any (el 2011), hi havia aspectes que quedaven antiquats. Quan va sortir a la llum, encara no hi havia hagut la multitudinària manifestació de l'Onze de Setembre, ni Artur Mas havia convocat eleccions anticipades. A més, tampoc no es tenia coneixement de les dades que la Cambra de Comerç de Barcelona va treure a la llum el 2012, en què posaven de relleu que per primera vegada el 2011 les exportacions catalanes s'havien posicionat per damunt de les vendes al mercat espanyol.

Està convençut que la independència de Catalunya no tindria un impacte gaire important en l'economia ni en els mercats perquè, segons sustenten en el seu llibre,

“si restem el dèficit fiscal (9,5% del PIB) del que perdríem amb el boicot obtindríem «el balanç econòmic de la independència»” (Guinjoan i Cuadras, 2011:200). Coincideix amb la resta d'entrevistats en què la incertesa és un factor que preocupa en el món empresarial.

L'entrevista es va realitzar el 15 de gener al despatx del professor de la UPF.

16. 2. 5 Joan Tugores

Joan Tugores Quer és doctor en Ciències Econòmiques per la Universitat de Barcelona (UB), professor a la mateixa universitat i catedràtic de Teoria Econòmica. A l'estudi *La cuestión catalana, hoy* va escriure un article titulat “Perspectives econòmiques: realitats, incerteses i temes en l'agenda” i com que es tractava d'una recerca que s'ajustava perfectament a la temàtica triada per aquesta investigadora, i per l'experiència i prestigi que envolta el professor, es va contactar amb aquesta font.

A Tugores no li preocupa tant el boicot ni els temes comercials com la qüestió financera i, en particular, que les entitats financeres puguin “cedir crèdits en funció dels dipòsits”. I és que segons el seu criteri, “les caixes són més sensibles que un venedor de cava perquè al final les mercaderies són coses físiques”. Tugores es va reunir amb *La qüestió catalana* al seu despatx de la UB el 18 de gener del 2013.

16. 2. 6 Jordi Roset

Jordi Roset és un empresari propietari de negocis com Petrolis Rosset S.L. i membre del Cercle Català de Negocis (CCN). D'una manera semblant a Xavier Cuadras, Roset opina que “benvingut sigui un boicot del 4% si tenim un estat propi”. Des del CCN, una associació empresarial de 800 associats, es diuen “les coses tan clares com que volem un estat propi per a què Catalunya sigui econòmicament viable”.

Els seus negocis no tenen projecció a la resta d'Espanya i, segurament per això, no té cap problema a accedir a fer l'entrevista. Creu que “La Caixa, en el moment en què vegi clar que el poble vol la independència, no hi posarà traves perquè per a ells és un negoci”. No troba cap pega a la secessió de Catalunya perquè creu que el que necessita un país és “poder fer les seves pròpies polítiques”. L'entrevista va tenir lloc

el 24 de gener al despatx de reunions de la seva empresa, situada a les afores de Terrassa.

16. 2. 7 David Garrofé

David Garrofé és el secretari general de la patronal terrassenca Cecot. Es decideix entrevistar-lo perquè ni Pimec ni la Cambra de Comerç de Barcelona van concedir una entrevista a *La qüestió catalana* i és interessant incloure l'opinió d'una patronal catalana en aquest reportatge digital. Un 53% dels empresaris de Cecot està a favor de l'estat propi i dos de cada tres no tenen por a un possible boicot. Respecta les pors que reflecteix La Caixa en els seus discursos perquè són "legítimes" i "s'ha de lluitar perquè li afecti el menys possible qualsevol situació".

La incertesa provoca que es deixi "d'invertir una temporada fins que no es clarifiqui (la situació)". Es mostra en contra del posicionament de Foment del Treball que no vol que es produeixi un "xoc de trens" entre Catalunya i Espanya, i que està a favor del pacte fiscal. Es pregunta si només el tema econòmic satisfaria a la ciutadania en aquests moments i conclou amb què ara mateix ja no és l'única solució. L'entrevista es va fer el 24 de gener a la seu de Cecot, a Terrassa.

16. 2. 8 Ramon Roig (atribució reservada)

Ramon Roig és el director del Servei d'Estudis de Catalunya Caixa (CX) des del 2012. Té una àmplia experiència en la docència universitària, la realització d'estudis econòmics i financers, la realització d'informes sobre macroeconomia i monogràfics sectorials. Deixa clar que no vol que es difongui la seva identitat perquè no ha comentat a "ningú" que tenia aquesta entrevista i demana mantenir-se en l'anonimat, malgrat donar permís per publicar les seves opinions sempre que no surti el seu nom. Per això sent més llibertat a l'hora de fer valoracions.

Creu que "l'enfocament de la independència no s'hauria de centrar en un tema rigorosament econòmic" i compara constantment el debat sobiranista amb el divorci d'una parella. Si La Caixa o el Banc Sabadell diuen que estan pel pacte fiscal és perquè "s'ho miren des d'un punt de vista estrictament econòmic" però opina que "qui ha de voler la independència és el poble de Catalunya" i, per tant, les entitats financeres "hauran d'adaptar el seu negoci a unes noves condicions del joc".

L'entrevista es va realitzar el 30 de gener a un bar proper a la plaça Sant Jaume de Barcelona.

16. 2. 9 Felip Puig (*off the record*)

Felip Puig és l'actual conseller d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya i forma part de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC). És una figura política que té una incidència directa en el món de l'empresa i que pot aportar una visió interessant a la recerca; i encara més coneixent la seva ideologia catalanista desvinculada dels prejudicis dels polítics espanyols o espanyolistes.

L'entrevista es va realitzar el 13 de febrer al seu despatx del Parlament de Catalunya i el seu gabinet de premsa va demanar a *La qüestió catalana* respectar l'*off the record* perquè el conseller només havia concedit, fins el moment, una entrevista a RAC1 i només una altra a Catalunya Ràdio, però n'havia denegat a la majoria de mitjans. En aquells moments, Puig tot just arribava al càrrec després de les eleccions del 25 de novembre i de composició del nou Parlament en la desena legislatura el mes de gener. Creu que l'increment de les exportacions catalanes “no és conjuntural, sinó estructural i mental”, que “Catalunya està més ben adaptada” i que “ja hem estat els fenicis i els comerciants d'Espanya durant molts anys”.

Al seu parer “Espanya encara no entén massa bé les coses” i per això es dedica a promulgar “el discurs de la por”. Pel que fa a l'entrada de Catalunya a la Unió Europea (UE) explica que “si els mercats valoren que Catalunya es pot fer càrrec d'una part del deute espanyol i del seu propi deute” veurà “que el procés d'emancipació de Catalunya pot fer més petit el problema econòmic i financer espanyol”. El pacte fiscal “només hagués estat possible en el passat”.

16. 2. 10 Vicente Pardina

Vicente Pardina és el secretari general de FITEQA-CC.OO. de Catalunya, la Federació d'Indústries tèxtil-pell, químiques i afins d'aquest sindicat. Química i tèxtil han patit canvis importants en aquests darrers anys a Catalunya però en sentits totalment oposats. La química catalana representa, al seu parer, més d'un 30% del total de l'Estat, mentre que el tèxtil està en els seus nivells més baixos per l'aparició del mercat asiàtic.

No creu que Catalunya segueixi sent la fàbrica d'Espanya però sí que estaria “en una de les parts més altes”. Considera que tant el Govern central com el de Catalunya “estan jugant al seu propi parer” i que res del que diuen “no és veritat”. Assegura que ell no ha notat preocupació pel debat sobiranista dins el sector de la química i del tèxtil i recorda que a Catalunya segueixen invertint empreses estrangeres quan “es podrien haver plantejat fer-ho en un altre lloc”.

16.2.11 Javier Pacheco

Javier Pacheco és el secretari general de la Federació d'Indústria de CC.OO. de Catalunya. La metal·lúrgia és un punt fort en el panorama industrial català i, fins no fa gaire temps, la multinacional japonesa Nissan dubtava si concedir o no la fabricació d'un nou vehicle a la fàbrica de la Zona Franca de Barcelona.

No li importa que surti la seva opinió publicada a Internet i manifesta que creu que el debat sobiranista “no influeix per a res” en les relacions comercials i, a més, ressalta que “t'ho diu un que no és independentista”. El dret a decidir no té res a veure amb si s'és independentista o no però la insistència del Govern de “col·locar en temps i forma la consulta” és “inoportuna”. Defensa “un estat federal de caràcter europeu”.

16.3 L'*off the record*

L'*off the record* és una informació que dóna la font però que, a petició seva, no pot ser publicada. Quan una font demana el silenci, el periodista ho ha de respectar perquè si no pot perdre altres possibilitats de tornar a entrevistar-la. Així ho diu l'article 5 del Codi Deontològic del Periodisme: “Respectar l'*off the record* quan ha estat expressament invocat”.

La qüestió catalana es va topar amb aquesta barrera en l'entrevista amb el conseller d'Empresa i Ocupació, Felip Puig. Per això no s'ha publicat res relacionat amb aquesta informació i, en tot cas, s'afegeixen algunes declaracions sota el pseudònim de “fonts que coneixen el full de ruta sobiranista” o “persones properes a l'entorn sobiranista”. Això s'ha pogut fer perquè el que interessava a la font era que els mitjans de comunicació no sabessin que havia accedit a fer una entrevista amb *La qüestió catalana*.

16. 4 L'atribució reservada

L'atribució reservada és un pacte entre el mitjà, en aquest cas *La qüestió catalana*, i la font, Ramon Roig, director del Servei d'Estudis de Catalunya Caixa (CX). La font ocupa un càrrec rellevant dins CX i no podia opinar lliurement si no era mantenint-se en l'anonimat. Les informacions extretes de l'entrevista es poden publicar però sense desvetllar la identitat de la font i, per això, s'ha utilitzat pseudònims com, per exemple, “un alt càrrec d'una entitat financera catalana”.

El problema de l'atribució és que quan menys directa sigui, menys credibilitat tindrà la informació i per això s'ha de procurar no fer un ús abusiu d'aquestes fonts. Normalment, quan es respecta l'anonimat, la font es pot convertir a la llarga en un bon contacte per al periodista que faci de confident i aporti més informació en un futur.

17. Procés d'elaboració. De la producció a la redacció final

17. 1 El reportatge com a gènere escollit

El reportatge requereix un procés de recerca i investigació molt acurat per tal que sigui creïble i veraç i pot arribar a englobar tots els gèneres periodístics perquè dóna molta llibertat al periodista a l'hora d'escriurel. És per això que s'ha triat aquest gènere per encabir-hi el Treball Final de Grau en Periodisme, que tracta sobre l'empresariat català i l'encaix Catalunya-Espanya ara que s'ha obert el debat sobiranista. Es tracta, doncs, d'un tema d'actualitat que podria ser interessant tant si fos un reportatge televisiu com radiofònic o en premsa. Tanmateix, s'ha triat divulgar-lo per la xarxa perquè tingui més difusió i cabuda entre les generacions digitals que, a més, poden interactuar amb el web i les xarxes socials de *La qüestió catalana*.

El fet que de transmetre la temàtica a través d'una pàgina web dóna la possibilitat que no sigui una peça tancada i, conseqüentment, es pot reflectir l'actualitat amb molta immediatesa. El reportatge dóna, com diu la periodista Ainara Larrondo, "l'oportunitat de fer-se amb temes propis" als quals "pots dotar de personalitat" per "diferenciar-los" de la resta (2009:224).

Gràcies a la immediatesa del ciberespai, el web, i per tant el reportatge, s'ha pogut actualitzar constantment, afegint-hi les notícies més actuals extretes dels diferents mitjans de comunicació catalans i estatals (vegeu l'apartat **La hipertextualitat**) i pujant a la xarxa les entrevistes i cròniques acabades d'escriure per *La qüestió catalana*. Així mateix, les "possibilitats de participació" (Larrondo, 2009) existents a la xarxa han fet possible que el Facebook de *La qüestió catalana* es beneficiï de més de 600 amistats i el Twitter tingui prop de 100 seguidors, que interactuen amb els diferents posts que es publiquen.

17. 1. 2 L'entrevista com a eina per nodrir el reportatge digital

En un reportatge amb una temàtica tant característica i específica com ho és empresa i política és molt important l'aportació de nova informació d'experts en la temàtica – periodistes, economistes, empresaris, etc.-. És per això que per realitzar-lo i per tal

que fos objectiu i precís, ha estat necessària la realització d'entrevistes a diferents sectors relacionats amb la matèria que ens ocupa.

Les diferents converses amb gent rellevant del panorama català es troben transcrites al web i per tant han servit, d'una banda, perquè el lector tingui accés al contingut complet de l'entrevista –tret de les realitzades en *off the record* o amb atribució reservada- i, de l'altra, per poder realitzar cròniques atemporals que retractin la situació general que viu l'empresariat català amb el debat sobiranista en boca de tothom. Tot i no poder publicar alguna de les entrevistes, aquestes han servit per escriure cròniques exclusives com per exemple “Boicot amb data de caducitat” o “La incertesa censura la llibertat d'expressió de l'empresariat català”.

No obstant això, com apunta la periodista Ainara Larrondo, l'entrevista digital pateix “dificultats per reinventar-se” perquè l'esquema pregunta-resposta “genera textos excessivament llargs” (2009:238). Les entrevistes publicades a <http://laquestiocatalana.cat> no s'escapen d'aquest mite però algunes afegeixen informació extra amb hipertextos.

L'entrevista amb Joan Tugores n'és un exemple. Al començar la conversa, *La qüestió catalana* va mostrar-li al doctor una carta de l'empresa de Valladolid Cundo S.A. que produeix Sobaos Pasiegos i, més tard, el professor va fer referència a una carta d'una família de Burgos. Gràcies a l'ús dels hipertextos, el lector pot accedir a aquestes dues cartes amb només un clic.

17. 2 Estratègia de difusió a la xarxa i elaboració d'un Wordpress amb la versió en castellà

La creació d'un lloc web porta implícita una estratègia important de difusió a la xarxa. Si això no es fes, no tindria cap sentit elaborar un reportatge digital perquè no es podria donar a conèixer. Per començar és molt important tenir controlat el SEO, és a dir, l'optimització als cercadors (vegeu l'apartat **SEO**), per tenir presència a Internet. Però, al mateix temps, per ampliar el *target* també és essencial aparèixer a les xarxes socials (vegeu l'apartat **Xarxes socials**).

Com ja s'ha dit anteriorment, entre el públic objectiu s'inclou gent d'arreu d'Espanya o de parla hispànica, i és per això que es va decidir crear un Wordpress amb la versió

en castellà de totes les cròniques i entrevistes. D'aquesta manera, *La qüestió catalana* es va assegurar abraçar un sector de la població que no entén la llengua catalana o se sent més còmode llegint en castellà. El Wordpress, que està basat en el format d'un blog, dóna noves possibilitats de difusió que el web inicial no oferia com, per exemple, que es comparteixi de forma automàtica cada post tan al Facebook, com al Twitter o LinkedIn o, també, que l'usuari tingui l'opció de deixar comentaris.

17. 2. 1 SEO

El *Search Engine Optimization* o optimització als cercadors és la manera d'aparèixer, com es pot llegir a el *Libro Blanco del Comercio Electrónico*, “de manera natural en les primeres posicions dels resultats de recerca dels principals cercadors” (2001:43). Per fer-ne un bon ús és molt important conèixer el codi html i seleccionar les paraules adequades per centrar l'interès del lector, conegudes com a etiquetes. En el cas del web *La qüestió catalana*, les principals paraules de cerca podrien ser: empreses, empreses catalanes, empresaris, debat sobiranista, Catalunya, Espanya, independència, patronals, multinacionals, boicot...

Tot plegat ha comportat una feina de recerca acurada sobre el llenguatge multimèdia que ha servit per aprendre a construir un lloc web que pugui tenir una sortida professional. Aquest no era l'objectiu principal del treball però finalment ha servit per conèixer l'ús de les eines informàtiques i dels codis necessaris. Per exemple, és molt important destacar amb l'etiqueta de títol i en negreta el titular, en aquest cas, d'una crònica o d'una entrevista per tal que sigui més fàcil que sigui visible als cercadors. A continuació s'explicarà breument els elements necessaris que s'han utilitzat per optimitzar aquest lloc web:

- **Etiqueta de títol:** és la frase que es mostrarà al cercador.
- **Metaetiqueta:** és un codi intern compost per les paraules clau que s'introdueix dins del gestor web i que és detectat pels diferents cercadors. Això permet pujar posicions i que, quan un usuari fa una recerca relacionada amb la temàtica tractada, trobi el teu web amb més facilitat.
- **Paraules clau:** són etiquetes que també s'introdueixen dins el gestor i no són visibles a l'usuari però serveixen perquè els cercadors filtrin la temàtica.

- **Negreta:** els cercadors detecten dins un text les paraules en negreta i és per això que és important introduir-ne per tenir més opcions a ser trobat a la xarxa.
- **URL fàcil:** laquestiocatalana.cat és un nom web fàcil de recordar i d'escriure. Això és fonamental perquè l'usuari entri amb més freqüència.
- **Anunciar l'enllaç a altres webs que tractin sobre la mateixa temàtica:** afavoreix el posicionament als cercadors.
- **Pocs elements:** és fonamental que el web es carregui ràpidament i que no tingui arxius que pesin perquè l'usuari pot arribar a cansar-se d'esperar.

17. 2. 2 Xarxes socials

Una pàgina web per sí sola no té valor si no se'n fa difusió i l'única manera de fer-ho, rebre visites i difondre informació és creant perfils a diferents xarxes socials. I és que Internet s'ha convertit en una estructura social composta per individus que estableixen interrelacions amb d'altres, ja sigui perquè els uneix una amistat o perquè tenen algun tret o interès comú i, d'aquesta manera, es poden aportar mútuament noves informacions i conèixer nous punts de vista.

És per això que els comptes creats a la xarxa han estat bàsics per divulgar la informació constantment i també per interactuar amb els diferents usuaris que mostren interès en el teu lloc web.

A **Facebook** és va crear un compte (vegeu figura 19) perquè no hi ha millor manera per difondre els continguts i, consegüentment, la pàgina web, que compartint-ho amb els propis amics i que ells ho comparteixin i suggereixin l'amistat a altres persones. Val a dir que en un primer moment, *La qüestió catalana* va realitzar diverses sol·licituds d'amistat però que la major part del temps han estat diferents persones relacionades amb el món polític i econòmic i d'altres, sobretot independentistes, les interessades a agregar aquesta amistat. Gràcies a la interacció dels diferents usuaris, el perfil de *La qüestió catalana* gaudeix d'unes 600 amistats aproximadament que, a més, es mantenen en comunicació constant amb aquesta investigadora, ja sigui a través de missatges privats o de publicacions al mur.

Figura 19. Facebook de La qüestió catalana

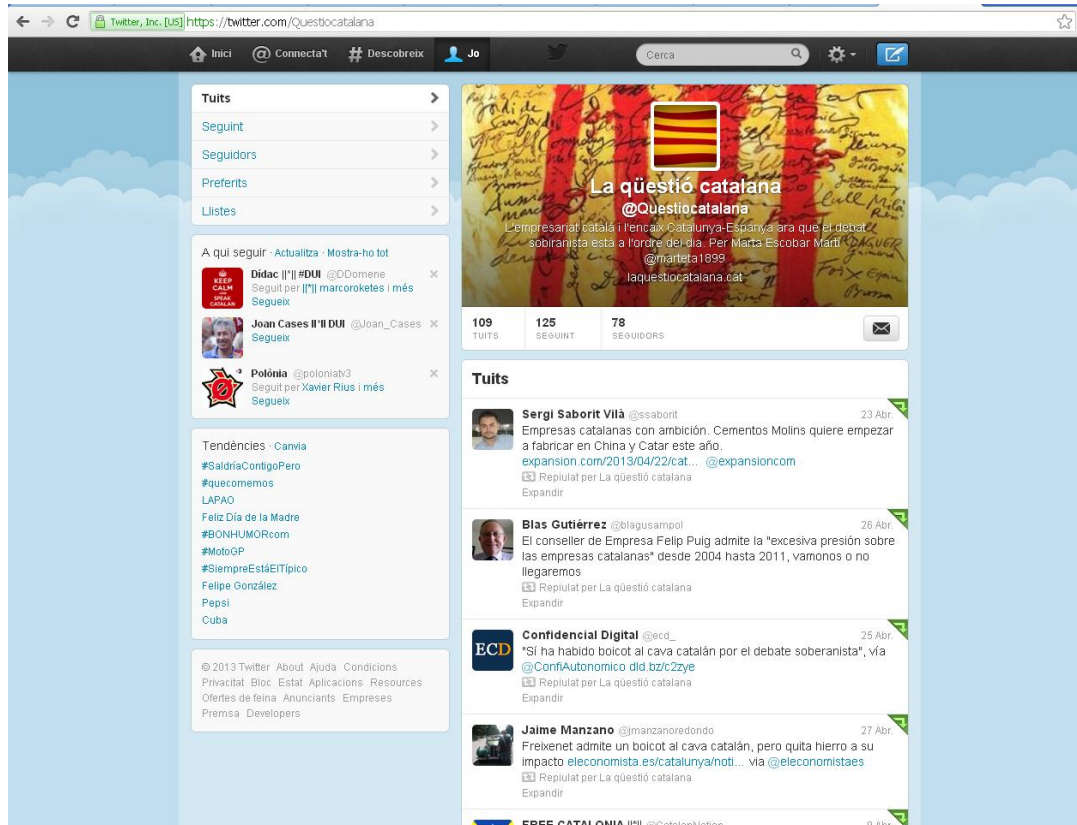

A **iVoox** es va obrir un compte per tal de compartir els àudios de les entrevistes des de la pàgina web i que els usuaris poguessin accedir-hi directament només clicant un enllaç. Aquesta és la plataforma per introduir àudio a la xarxa més rendible perquè permet pujar una gran durada de temps. No obstant això, a la meitat de la recerca s'ha hagut de procedir a l'eliminació dels àudios de les entrevistes perquè alguns dels entrevistats sí que estaven d'acord amb la publicació escrita de l'entrevista, però no amb la difusió de l'àudio per alguns comentaris que feien referència a opinions personals i que, per tant, no els interessava que fossin emesos.

I, finalment, a **Twitter** per obrir el web a nous horitzons, seguir persones que puguin estar interessades en la situació empresarial de Catalunya davant d'una possible secessió d'Espanya, o bé en com els afecta el procés sobiranista, i que també coneguin i segueixin la pàgina. Tanmateix, en aquesta plataforma *La qüestió catalana* no ha tingut tant d'èxit com a Facebook ja que ronda els cent seguidors.

Això sí, alguns usuaris han repiulat *tweets* d'aquest compte i han difós les diferents entrevistes i cròniques que conté la pàgina. En un altre ordre de les coses, val a dir que Twitter és un mitjà molt útil per trobar informacions concretes que es poden buscar a través de paraules clau i que, a més, et permet compartir-ho amb els teus seguidors de manera immediata.

Figura 20. Twitter de La qüestió catalana

17. 3 Explicació de la pàgina web

El web *laquestiocatalana.cat* es va crear per donar difusió al reportatge resultant del Treball Final del Grau en Periodisme. Sense una pàgina web, deixant de banda que no seria un reportatge digital, no es podia donar a conèixer la feina feta i, actualment, és important tenir presència a la xarxa perquè la gent sàpiga de la teva existència. En un primer moment es va decidir crear un web i no un blog perquè el format que confereix la primera s'apropa més al d'un diari digital i el disseny donava més possibilitats per tal que fos rigorós.

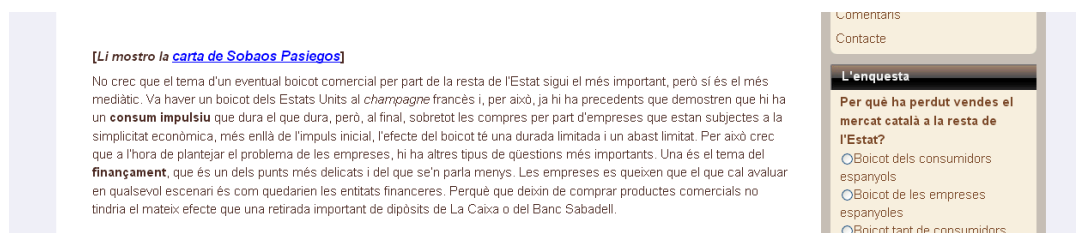
La pàgina web abraça tot el reportatge digital compost per diverses entrevistes a personatges rellevants i cròniques pròpies i, a més, brinda l'opció a l'usuari de llegir notícies publicades a diferents mitjans de comunicació relacionades amb la temàtica, de respondre enquestes, de deixar comentaris i de trobar conceptes clau, com l'explicació del boicot.

17. 3. 1 La hipertextualitat

La hipertextualitat és “la capacitat d’interconnectar unitats o segments d’informació mitjançant hipervincles o enllaços” (Larrondo, 2009:57), que poden arribar a conduir al naixement de la informació inicial. El web *La qüestió catalana* és “un reportatge que està immers en un procés d’acomodament del nou mitjà condicionat per les exigències que imposa l’estructuració hipertextual del discurs periodístic digital” (2009:225) i això “confereix una perspectiva més àmplia i completa del fet informatiu” (2009:228). Segons la classificació d’Ainara Larrondo, *La qüestió catalana* és un “especial temàtic” que requereix “la major experimentació amb les possibilitats que ofereix el discurs digital”. Al web es poden trobar molts exemples d’hipertextualitat.

En primer lloc, en algunes entrevistes s’hi poden observar aquest tipus de referències que “uneixen diferents tipus d’informació (text, so i imatge) i la integren en una mateixa estructura” (2009:58). Deixant de banda que cada una inclou un enllaç que condueix a la versió en castellà i que totes les peces del web dirigeixen al Facebook, Twitter i altres xarxes socials, tant l’entrevista a Albert Solé com la de Joan Tugores tenen un hipervincle que enllaça a una fotografia de la carta que el grup Cundo S.A. que fabrica Sobaos Pasiegos de Valladolid va enviar al Grup Borges (vegeu **Annex**).

Figura 21. Captura de pantalla de l'hipervincle de l'entrevista a Joan Tugores

L'entrevista de Tugores també conté un enllaç a la carta de “la gent de Burgos” que el doctor menciona durant la conversa, mentre que la de Jordi Roset (CCN) n’inclou un que condueix a la portada de *El Periódico* d’aquell dia i la de David Garrofé (Cecot) incorpora un hipervincle a un vídeo de TV3 amb declaracions al president de Foment del Treball. Per tant, el web incorpora aquests “diferents tipus d’informació” dels que parla Larrondo.

En segon lloc, el web està ple d’enllaços interns, per exemple a la portada, que porten al lector directament a l’article que vol llegir, segons Larrondo els anomenats “enllaços de secció”. Això “promou una lectura no lineal del discurs” (2009:58) perquè l’usuari és lliure de navegar per les diferents opcions i cadascú pot triar el recorregut que farà que, segurament, serà diferent del que facin altres usuaris. Aquests hipertextos són “un senyal d’identitat del reportatge a Internet” (2009:225).

I, per acabar, l’apartat **Notícies als mitjans** és un clar exemple d’hipertextualitat. Tota la secció conté una gran quantitat d’hipervincles de les notícies relacionades amb la temàtica que han publicat els mitjans de comunicació. Per fer la selecció, es va decidir triar les notícies de diferents mitjans²⁰ –tan estatals com catalans- per tal que fos el màxim d’objectiva possible.

17.4 E-commerce

Tot i que la pàgina web és un mitjà de difusió periodístic és molt important, com ja s’ha dit anteriorment, donar-la a conèixer. L’*e-commerce* és una tècnica que utilitzen les empreses per augmentar les seves vendes a través d’Internet o que l’utilitzen com a plataforma única.

D’alguna manera, la informació també és un producte i és fonamental que el lector i/o usuari tingui complicitat amb allò que es troba quan navega a la xarxa. Per això, donar-se a conèixer és bàsic i la difusió a través de les xarxes socials afavoreix les visites i la fidelització dels lectors però no és suficient.

En aquest sentit, no es tracta del típic *e-commerce*, que és conegut generalment com a una manera d’oferir productes i facilitar la feina de les empreses per Internet, però

²⁰ Des del diari *ABC* o el digital *Alerta Digital*, passant per *La Vanguardia*, *l’Ara*, *El Periódico* o *El Economista*, entre molts altres.

les gestions per donar a conèixer el web són les mateixes i, de fet, el gestor de continguts utilitzats²¹ per a la construcció de la pàgina està especialitzat en la compra-venda de productes i en la captació de clients. I és que un dels elements més importants a l'hora de donar a conèixer una nova pàgina web és posicionar-se i, sobretot, aparèixer en els cercadors com Google, tasca que inclou una gran feina de fons.

D'aquesta manera, i una vegada el web comença a tenir forma, cal introduir-la en els motors de recerca i provar d'aparèixer a les primeres pàgines dels cercadors, fet que és pràcticament impossible si no s'hi inverteixen diners. Ara bé, afegint etiquetes clares i coherents amb la temàtica, amb què el lector pugui trobar fàcilment el que busca, és un punt a favor per aparèixer a Google. Per tot això que cal tenir una audiència ben definida i uns objectius clars i concisos. Així, s'obté una bona qualitat de continguts.

Segons el *Libro Blanco del Comercio Electrónico* (2001) les fonts de tràfic per arribar a una pàgina web són:

- El **tràfic directe**: gent que coneix el web i entra per iniciativa pròpia.
- **Motors de recerca**: els usuaris busquen informació relacionada amb una temàtica i arriben al web a través de cercadors com Google, Yahoo! o Bing, entre altres.

Segurament per la seva antiguitat, el llibre no contempla les xarxes socials, que seria una tercera opció per arribar a un lloc web.

17.5 Google Analytics i eines de Google per a *webmasters*

Google Analytics és una eina que serveix per tenir un control diari de les visites, mentre que les eines de Google per a *webmasters* facilita la indexació del web a través de les visites que realitza un robot del cercador (en aquest cas de Google), és a dir, millora la situació del web als buscadors. Ambdues són eines molt útils a l'hora de posicionar el web en un bon lloc als cercadors i rebre el major nombre de visites possibles. És evident que com que per fer aquest web no s'ha fet cap inversió de capital, la quantitat de visites no és tan elevada com ho seria si hi hagués algun tipus

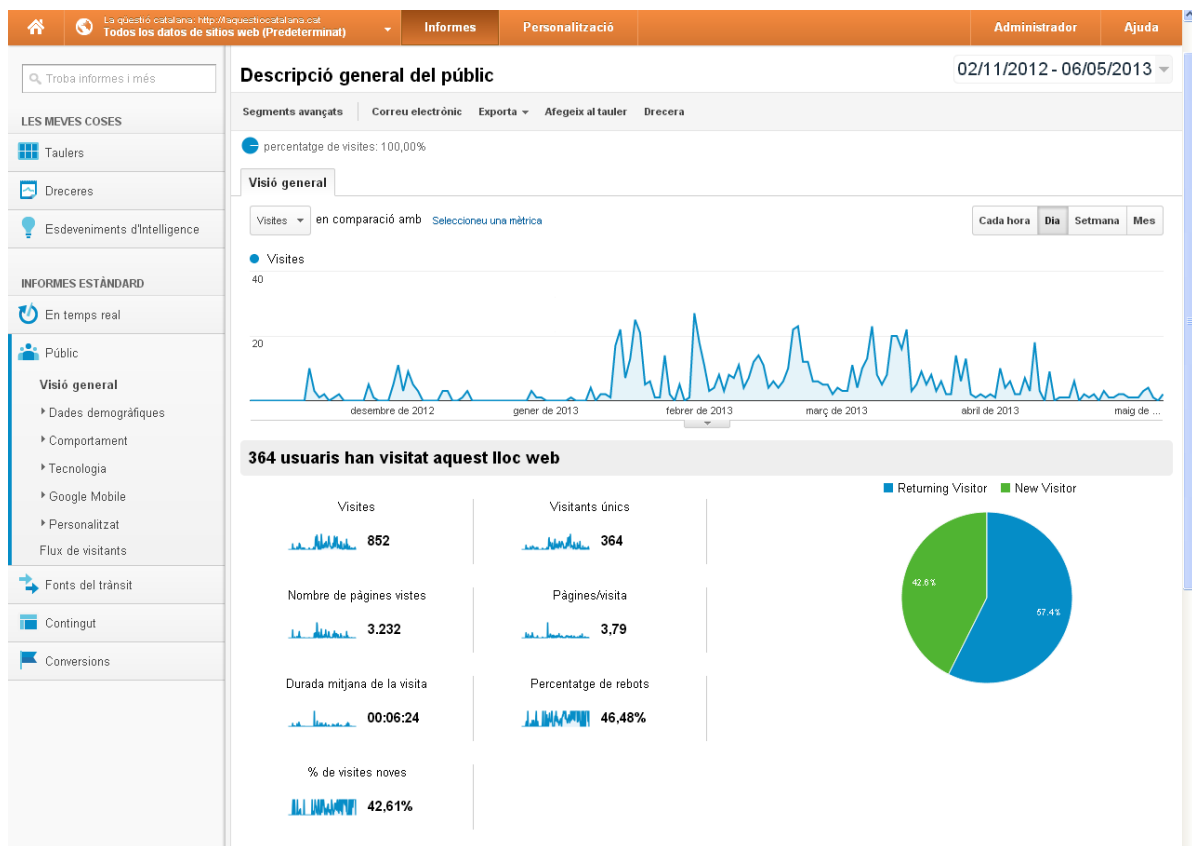
²¹ <http://www.conectatunegocio.es/>

de finançament. Ara bé, gràcies a les xarxes socials s'ha arribat a un punt que *La qüestió catalana* rep visites diàries.

A més, a través de Google Analytics, el propietari d'un web es pot fer una idea general del número de visites i visitants que naveguen per la pàgina, l'horari més freqüent, la procedència dels usuaris (per país i ciutat), el seu comportament (quanta estona romanen al web), des d'on realitzen les visites i les fonts de trànsit, entre altres.

Així doncs, a l'hora de construir una nova pàgina web és fonamental tenir presents aquests dos elements i consultar-los constantment.

Figura 22. Vista de les analítiques de *La qüestió catalana* realitzades per Google

18. Conclusions

La situació política i social en què es troba avui en dia Catalunya ha marcat un gir important en l'actualitat mediàtica. Des del moment en què es va iniciar aquest treball, la realitat política catalana ha fet un gir radical. Si bé és cert que ja fa anys que el camí sobiranista s'ha obert a Catalunya, també ho és que mai com fins ara el debat havia estat tan caldejat. La multitudinària manifestació independentista de l'Onze de Setembre del 2012 va marcar un abans i un després en el panorama polític i va desencadenar en l'obertura d'una porta que ha comportat moltes polèmiques a nivell estatal però, també, a nivell internacional.

De sempre s'ha dit que política, empresa i economia són tres activitats que no caminen cap al mateix objectiu però és evident que no poden desvincular-se l'una de l'altra. Són companyes de viatge i les accions individuals de cada una repercuteixen en el trajecte de l'altra. Per començar, l'Estat intervé en l'economia, de manera que decideix sobre els impostos que s'han de pagar o participa en la regulació dels preus bàsics per satisfer les necessitats socials. Tot això afecta a les empreses.

Focalitzant-nos, però, en aquesta recerca, i tenint en compte el títol de la memòria, és important destacar que moltes de les decisions polítiques que pren el Govern, com la d'establir una data per la consulta sobiranista, afecten en certa mesura l'empresariat català. Encara que, probablement, les preocupacions que ocupen part de la seva agenda venen marcades, principalment, per la por que els polítics proven d'instaurar en la ment de la ciutadania i dels empresaris que, alhora, és alimentada pels mitjans de comunicació.

Una petita representació d'aquest sector ha alertat en algun moment durant els darrers mesos ser víctima del boicot espanyol. N'és un exemple el Grup Borges de Tarragona o Freixenet, símbol del cava català juntament amb Codorniu, tal i com ho reflectien el mes de març del 2013 algunes informacions dels mitjans de comunicació. Les notícies –publicades a diaris com l'ABC, *El Mundo*, *La Vanguardia* o el *Regió 7*, entre molts altres– portaven per titular “El president de Freixenet confirma que el boicot espanyol al cava es va intensificar després de la Diada” (ABC) o “Freixenet admet un boicot al cava, però treu importància al seu impacte” (*Regió 7*).

Freixenet va denegar l'entrevista sol·licitada per *La qüestió catalana* el 23 de gener d'aquest any: "Em sap greu però no fem declaracions sobre aquest tema. La nostra prioritat en aquests moments és fer cava i vendre'l!". Durant les vacances de Nadal ja sortien notícies en què s'insinuava que havien augmentat les vendes del cava extremeny gràcies al boicot al cava català. Tanmateix, però, tots els entrevistats han refusat el boicot com la preocupació principal del debat sobiranista perquè, al seu criteri, seria una situació puntual duta a terme per poques persones i quasi cap empresa, deixant de banda que els productes actuals són internacionals. "Les empreses no poden ni volen permetre's el luxe de fer masses collonades", sostenia el doctor en Economia, Joan Tugores.

La situació econòmica i empresarial catalana també ha fet un gir radical. Mentre que l'any 1995 Catalunya exportava un 24 % i venia un 76% dels seus productes a l'Estat, actualment, amb les dades recentment actualitzades el mes de maig del 2013 (per això no s'ha fet referència a aquestes al llarg de la recerca), ven un 54,3% a l'estranger i un 45,7% a la resta d'Espanya, fet que enriqueix de manera significativa l'economia catalana.

Una de les conseqüències d'aquest canvi constant en la realitat política catalana és que a l'inici de la recerca –el 19 de setembre– es va realitzar la primera entrevista relacionada amb l'empresariat català i el debat sobiranista, per aprofundir més en la temàtica i acotar de manera més acurada la recerca. Va ser al periodista econòmic de *La Vanguardia*, Jordi Goula, i va ser un dia abans que el president de la Generalitat, Artur Mas, viatgés a Madrid a demanar un pacte fiscal per Catalunya. Malgrat això, a l'entrevista no li manca sentit i va servir, sobretot, per fer el primer contacte amb el món econòmic i empresarial relacionat amb la política.

Deixant de banda les onze entrevistes realitzades, que han aportat gran part del sentit –tant periodístic i professional com teòric– a aquesta recerca, *La qüestió catalana* també ha pogut tenir accés a diferents actes de la Cambra de Comerç de Barcelona, d'on s'ha pogut extreure informació addicional poc vista a la xarxa²². Tot això ha comportat haver de gestionar una gran quantitat d'informació i distribuir-la de forma coherent. D'aquesta manera, el temps que ha durat la investigació ha estat bàsic i

²² Als actes de la Cambra de Comerç de Barcelona s'hi va accedir a través de la Universitat de Vic i de les pràctiques a la secció de política de *La Vanguardia*.

transcendental per acabar la formació d'aquesta estudiant com a periodista i endinsar-la en nous projectes professionals.

Com ja s'ha explicat en la introducció del treball, l'objectiu d'aquest no era potenciar la part multimèdia i, per tant, és important desenvolupar-la en un futur. El fet de ser una sola persona, i d'haver d'assumir un gran volum de feina –documentació, disseny del web, entrevistes...-, ha tingut com a conseqüència que hi hagi aspectes del web que no s'han pogut cuidar de manera acurada. Això sí, els darrers mesos han estat marcats per ser un procés d'aprenentatge constant d'aspectes en què no s'havia aprofundit, però sí introduït, en el transcurs del grau en Periodisme com el disseny web, la gestió de continguts, la importància de la hipertextualitat i de les xarxes socials i el llenguatge multimèdia.

També es va provar d'afegir publicitat al web a través de Google AdSense i d'altres plataformes. El problema, però, va ser que en el primer va ser difícil romandre-hi perquè no s'arribava a la quantitat mínima d'ingressos²³ i, *La qüestió catalana* també va eliminar la resta de suports perquè per aconseguir guanys, l'usuari havia de consumir al web del publicista en qüestió.

Amb tot plegat, s'ha aconseguit una bona estratègia de difusió a la xarxa i d'interacció amb els possibles lectors, sobretot a Facebook. El compte de *La qüestió catalana* gira entorn les 600 amistats –a un mes de l'entrega final- i la majoria han estat sol·licituds requerides per l'altra part, generalment persones amb inquietuds nacionalistes o partits polítics. A més, s'ha rebut gran quantitat de missatges i comentaris al mur agraïnt l'amistat i fent referències a aspectes del web, tot amb molta simpatia. Així doncs, s'ha assolit de manera satisfactòria un dels objectius que es plantejaven a l'inici del treball: interactuar amb el públic objectiu a través de les xarxes socials. És important remarcar, però, que l'èxit rebut a Facebook no ha tingut les mateixes dimensions a Twitter. És cert que en aquest últim és molt més complicat tenir seguidors perquè els usuaris són més exigents i selectius. Tot i això, en pocs mesos s'han assolit gairebé els 100 seguidors i això ja representa un triomf.

Seguint amb els objectius esbossats al començament de la investigació es pot afirmar que s'ha aconseguit complir-los en gran mesura. S'ha obtingut informació que no és

²³ S'havia d'aconseguir uns guanys de mínim 70 euros, mentre que cada clic que un usuari realitzava a un anunci rebia una quantitat mitjana de 0,03 euros. Això va fer impossible arribar a aquests barems.

present als mitjans de comunicació com la preocupació dels empresaris i professionals per l'estat de les finances públiques o de les entitats financeres i no tan pel boicot comercial; s'ha arribat a la conclusió que el boicot és més cridaner del que sembla perquè a l'hora de la veritat no seria tan exagerat com s'insinua i que, a més, en general, aquest no és present a Catalunya amb el procés sobiranista encetat pel Govern.

En la vessant periodística de la recerca també s'han complert les propostes inicials gràcies a la creació d'una pàgina web i d'un Wordpress (blog), que han estat la base necessària per portar a la pràctica el gènere del ciberperiodisme o del periodisme digital. Així mateix, s'ha aprofundit en la formació d'aquesta estudiant en l'especialitat del periodisme polític, econòmic i empresarial a través d'un seguiment directe, i també indirecte, de l'actualitat, motiu pel qual les entrevistes realitzades a diferents personatges rellevants són essencials per donar forma tant a la part teòrica com a la part pràctica.

L'apartat periodístic s'ha procurat fer amb la major objectivitat possible, això sí, tenint en compte que aquesta no existeix en la seva totalitat perquè cada persona percep la realitat des del seu punt de vista, que es forma en el moment en què cada individu conviu en una cultura determinada i en una condició social que li atorguen uns prejudicis preconcebuts. És per això que la imparcialitat esdevé utòpica d'aconseguir. Així ho sostenen autors com el periodista Miguel Ángel Bastenier, que proposa substituir-la per la "honradesa", o el filòsof Karl R. Popper, que sostenia en una ponència sobre la lògica de les ciències socials (1961) que "no hi ha cap teoria que estigui alliberada de la crítica".

D'altra banda, cal destacar que la continuïtat d'aquest projecte és viable perquè, en primer lloc, encara es poden escriure més cròniques extraient la informació de les diferents entrevistes realitzades i, en segon lloc, es pot seguir amb la línia de les entrevistes per aportar nous punts de vista i, segurament, nova informació. A més, a la xarxa no hi ha més webs que se centrin exclusivament en el tractament d'una temàtica concreta i delicada com ho és la polèmica que el debat sobiranista està causant en el món empresarial a Catalunya. Un debat marcat per la incertesa que viu instal·lada en el pensament de molts empresaris i que, segurament, és l'element que més preocupa al món de l'empresa. Per això, el factor que aporta el principal valor

afegit d'aquest treball és el fet de tractar una matèria que està controlada, en gran part, pels polítics i els mitjans de comunicació.

En definitiva, durant el procés s'ha aplicat el mètode que, probablement, marcarà el periodisme del futur: la polivalència del periodista, és a dir, el fet que un sol professional realitzi les diferents tasques que componen un reportatge digital (entrevistes, fotografies, disseny web, gestió de continguts...). Per tot plegat, aquest projecte ha aportat a l'estudiant noves experiències en el món periodístic i professional marcades per una gran fase d'aprenentatge de noves disciplines i d'aplicació de les ja estudiades al llarg de la carrera de Periodisme.

19. Bibliografia i webgrafia

19. 1 Documents electrònics

AIROLO, Valentina (2012). *Argumentos y prácticas patronales durante la experiencia de la centralidad política en las provincias unidas*. [en línia]

http://cehsegreti.org.ar/archivos/FILE_00000288_1316801206.pdf

[Consulta: 5 de novembre del 2012]

ALONSO, Pablo; RAMOS, Ana; ROMERO, María i VIZCAÍNO, Diego (2012). *La economía de Cataluña: diagnostico estratégico*. Informe de La Caixa.

[Consulta: gener del 2013]

AMAT, Oriol i altres. *La cuestión catalana, hoy* [en línia]

http://admin.elpunt.cat/elements/documents/politica/2012/documento_definitivo_la_cuestion_catalana_hoy.pdf#page=5

[Consulta: 4 de desembre del 2012]

Asociación Española de la Economía Digital (2001). *El libro blanco del comercio electrónico* [en línia]

[Consulta: març del 2013]

BALCELLS, Albert (1988). *El resurgimiento de la personalidad catalana* [en línia]

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2047699>

[Consulta: 19 de gener del 2013]

CALLEJÓN, María i QUEVEDO, José García (2000). *Economía y política del cambio tecnológico en la industria de Catalunya*.

[Consulta: 6 de maig del 2013]

Cercle Català de Negocis. *Només amb un Estat propi Catalunya seria econòmicament viable*. [en línia]

<http://ccncat.cat/sites/default/files/estudi-1-03052011-boicot-al-cava.pdf>

[Consulta: 5 de desembre del 2012]

COMEFORD, David; MYERS, Nicholas i RODRÍGUEZ, José (2012). *Measuring Costs and Benefits of Independence*.

[Consulta: 18 de febrer del 2013]

CTESC. Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya [en línia]

<http://www.ctesc.cat/enllacos/15/index.html>

[Consulta: 26 de novembre del 2012]

DOMINGO, José (2005). *Perspectivas catalanas en la España constitucional*. [en línia]

https://www.fundacionfaes.org/record_file/filename/108/00268-05.pdf

[Consulta: 23 de novembre del 2012]

ESTEVA, Claudio (1997). *La cuestión nacional catalana en la España contemporánea*. [en línia]

<http://www.lapetus.uchile.cl/lapetus/archivos/1219157219CFGNacionalismo-Tema4-Lect1.pdf>

[Consulta: 5 de novembre del 2012]

F. PARRATT, Sonia (1998). *El reportaje en prensa: un genero periodístico con futuro* [en línia]

<http://www.ull.es/publicaciones/latina/z8/r4absonia.htm>

[Consulta: 29 de desembre del 2012]

MOLINERO, Carme i YSAS, Pere (1990). *Los industriales catalanes durante el franquismo*. [en línia]

<http://e-archivo.uc3m.es/bitstream/10016/1789/1/RHE-1990-VIII-1-Molinero-Ysas.pdf>

[Consulta: 5 de novembre del 2012]

PATTERSON, Carlos Miguel (2003). *El buen reportaje, su estructura y sus características*. [en línia]

<http://www.ull.es/publicaciones/latina/20035633patterson.htm>

[Consulta: 29 de desembre del 2012]

SOLÀ, Joaquim; MIRAVITLLES, Paloma i RODRÍGUEZ, Gonzalo. *Estratègies industrials de les multinacionals estrangeres a Catalunya*. [en línia]

http://www.gencat.cat/diue/doc/doc_17507899_1.pdf

[Consulta: 6 de desembre del 2012]

TAJADURA, Carmelo (2012). *La intermediación financiera ante la hipótesis de la independencia de Cataluña*.

[Consulta: 30 de desembre del 2012]

TEJEDOR, Santiago (2007). *Periodismo «mashup». Combinación de recursos de la web social con una finalidad ciberperiodística*. [en línia]

<http://ddd.uab.cat/pub/analisi/02112175n35p17.pdf>

[Consulta: 21 de febrer del 2013]

TRÍAS, Jorge (1995). *¿Qué es el catalanismo?* [en línia]

<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=70902>

[Consulta: 30 de desembre del 2012]

WAELEBROECK-ROCHA, Elisabeth i altres (2010). *Prospectiva de la indústria catalana 2018*

[Consulta: febrer del 2013]

WILLEM VAN BOKHOVEN, Jan. *Catalunya es diferente; El nuevo Estatuto de Autonomía y los discursos parlamentarios como fuente de la discordia social entre los catalanes y el resto de los españoles* [en línia]

[http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2007-1113-200321/Tesina_de_Master_\(versi%C3%B3n_final\).pdf](http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2007-1113-200321/Tesina_de_Master_(versi%C3%B3n_final).pdf)

[Consulta: 4 de desembre del 2012]

19. 2 Llibres

BENGOECHEA, Soledad (2005). *Reacció en temps de canvis: la patronal catalana davant la República, 1936-1939*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans

GUINJOAN, Modest i CUADRAS, Xavier (2011). *Sense Espanya. Balanç econòmic de la independència*. Barcelona: Pòrtic

F. PARRATTT, Sonia (2003). *Introducción al reportaje: antecedentes, actualidad y perspectivas*. Coruña: Universidad de Santiago de Compostela

LARRONDO, Ainara (2009). *Los géneros en la Redacción Cyberperiodística*. Bilbao: Universidad del País Vasco

MORENO, Luis (1988). *Identificación dual i autonomia política: los casos de Escocia y Cataluña*. Madrid: Centre d'Investigacions Sociològiques

BILBENY, Norbert (1988). *La ideologia nacionalista a Catalunya*. Barcelona: Laia

QUIVY, Raymond. i CAMPENHOUDT, Luc Van (1997), “Els objectius i el procés d'investigació”, a *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder

RODRIGO, Miquel (1989). “Las Fuentes periodísticas” a *La construcción de la noticia*. Buenos Aires: Paidós Comunicación

SALAVERRÍA, Ramón (2005). *Redacción periodística en Internet*. Pamplona: Eunsa

WOLF, Tom (1977). *El nuevo periodismo*. Barcelona: Anagrama

19. 3 Llocs web

Autarquia i reportatge a Enciclopèdia Catalana

<http://www.enciclopedia.cat/> [en línia]

[Consulta: 29 de desembre del 2012]

Col·lectiu Wilson

<http://www.wilson.cat/ca/> [en línia]

Per crear la pàgina web a Conecta Tu Tienda

<http://conectatutienda.com/> [en línia]

[Creació de la pàgina web: Octubre del 2012]

Enquestes d'opinió a Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS)

<http://www.cis.es> [en línia]

[Consulta: novembre, desembre 2012]

19. 4 Revistes

AGUILERA, Cristina (2009). “Nacionalismos” a *Revista Crítica*. Número 961, pàg. 4
Madrid: Crítica

COMÍN, Antoni (2009). “El nacionalismo catalán y el catalanismo político” a *Revista Crítica*. Número 961, pàg. 37-43 Madrid: Crítica

ETXEBERRIA, Xabier (2009). “Qué entender por nacionalismo” a *Revista Crítica*.
Número 961, pàg. 15-20 Madrid: Crítica

19. 5 Altres

Enquesta *Què en pensa la pime catalana, de l'entorn politicoeconòmic acutal?*

[Data de publicació: novembre del 2012]

Cambra de Comerç de Barcelona. *Resultats de l'enquesta empresarial sobre els escenaris político-econòmics de Catalunya.*

[Data de publicació: 7 de novembre del 2012]

20. Índex de taules i figures

Figura 1. Fórmules alternatives d'organització territorial a Espanya.....	30
Figura 2. Comparativa de la crisi del franquisme dels 70 amb la crisi actual	36
Figura 3. Distribució geogràfica de la indústria química a Espanya	38
Figura 4. Distribució de vendes de béns de les empreses catalanes	42
Figura 5. Vendes de les empreses catalanes a l'estranger	42
Figura 6. Evolució de les vendes a Espanya i a l'estranger des de Catalunya	43
Figura 7. La por al boicot dels empresaris catalans.....	48
Figura 8. Distribució de les empreses per exposició al mercat espanyol	51
Figura 9. El tipus d'Estat que vol l'empresariat català.....	52
Figura 10. Els canvis que la hipertextualitat ha provocat en l'escriptura.....	60
Figura 11. Assistència a les diferents manifestacions històriques de Catalunya.....	64
Figura 12. Aspecte del web http://laquestiocatalana.cat	67
Figura 13. Aparença de 'Elclauer.cat'	68
Figura 14. Aparença de 'La temptació independentista'	69
Figura 15. Aspecte del blog http://laquestiocatalana.wordpress.com	69
Figura 16. Aspecte del blog <i>Keynes Lives in Barcelona</i>	70
Figura 17. Aspecte del blog <i>Àmbits de Política i Societat</i>	71
Figura 18. Portada de <i>El Blog Salmón</i>	71
Figura 19. Facebook de La qüestió catalana.....	93
Figura 20. Twitter de La qüestió catalana	94
Figura 21. Captura de pantalla de l'hipervincle de l'entrevista a Joan Tugores	95
Figura 22. Vista de les analítiques realitzades per Google.....	98

21. Annexos

21. 1 Entrevistes (material en brut)

21. 1. 1 Entrevista a Jordi Goula

(Dijous 20 de setembre del 2012)

Jordi Goula: "El mercat espanyol és important però no tant com ho era abans"

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Aquesta entrevista va ser realitzada el passat dimecres 19 de setembre, el dia abans que el president de la Generalitat, Artur Mas, es reunís amb el president del Govern espanyol, Mariano Rajoy, per demanar-li el pacte fiscal. Es tracta, doncs, d'un moment transcendent en la història catalanista.

Segons les últimes dades presentades per la Cambra de Comerç de Barcelona, el 2011 Catalunya va exportar un 53% a l'estranger mentre que a la resta de l'Estat espanyol ha estat un 47%.

Jo penso que les empreses tenen molta por al tema de l'independentisme i fonamentalment perquè segueixen pensant que el mercat principal que tenen és el mercat espanyol. Aleshores, des de Madrid ens estan espantant, ens començaran a dir que perdrem el mercat espanyol, que hi haurà boicot, etc. Hi ha un fet que és important ressaltar i que és el contrari del que ens estan dient des de Madrid, que és el fet que per primera vegada el 2011 les empreses catalanes han exportat més a l'estranger, que no a Espanya. De tal manera que és poc però si vas contant els euros que produïm a Catalunya, dos els consumim aquí, un que se'n va d'exportació i un que se'n va a Espanya.

És important el mercat espanyol per Catalunya?

El mercat espanyol és important però ja no ho és tant com ho era abans. Ara estan 51%-49% sense contar Catalunya i en el moment en què això arribi a un 70%-30%, a més del que produïm i consumim a Catalunya, la por ja passarà. Hi ha moltes empreses en què això ja passa, estan exportant en aquest moments un 70 o 80%, aquestes tindrien molt poca por.

És un territori complicat perquè caldria veure què passaria amb la **moneda**, què passaria amb **Europa**, si ens admetrien, si ens hauríem de posar a la cua... Jo penso que aquesta recança existeix però que si acabessin fent el **boicot** com van fer amb el cava –Espanya va deixar de comprar i els cellers d'aquí és van començar a espavilar i van començar a exportar- en aquests moments el mercat exterior és molt més important. I fins i tot els petits cellers. No tot és el cava però és un exemple a tenir en compte i que serveix per pensar que per què no ho poden fer altres empreses d'altres sectors.

Aquesta por ve alimentada pel boicot del 2004?

La por ve de què el mercat espanyol sigui el fonamental per a elles –les empreses- i per això tindran por. El que s'ha dit a les patronals és que estaven pel pacte fiscal perquè d'una *punyetera* vegada els diners que estem enviant a Espanya i que no tornen rebaixin aquesta situació. Si ara estem enviant un 9% del **PIB**, que sigui un 4%, que és el límit que hi ha en aquests moments a Alemanya i en els llocs més o menys seriosos. Si això acabés sent així seria una injecció molt important de diners per a Catalunya.

I si no hi hagués pacte fiscal?

Si no hi hagués pacte fiscal s'obriria una situació molt innovadora per Catalunya, per Espanya i per Europa. Això crearia un problema jurídic important si es tira endavant seguint els passos normals. Si Madrid digués que no, Convergència hauria d'obrir un període electoral i en el seu programa plantejar la **independència**. Això o fer un referèndum. Però, és clar, per fer un **referèndum** Madrid hauria de deixar-ho fer. Les **eleccions** haurien de ser pel referèndum, pels partits que el volen i els que no.

Quina situació viurien empreses com La Caixa, que tenen un 80% del seu mercat a la resta de l'Estat espanyol?

La Caixa seria una d'aquestes empreses que li posaria –al Govern- un problema més gros. I de fet sembla que a en (Isidre) Fainé li han demanat que sigui el mitjancer per reequilibrar la situació. Si ens posem en aquestes, imagina que tota la gent treu els diners de La Caixa però aquí també els podem treure del Santander, del BBVA i

d'altres bancs, o sigui que ja veuríem què passa. Però sí, La Caixa podria ser una d'aquestes empreses que en un primer període podria tenir un problema.

Per què tenen por les multinacionals?

Les multinacionals tenen por perquè senten una incertesa que va més enllà del que elles poden preveure. No saben de què va la història però és qüestió que es vagi veient. La clau aquí seria la reacció que hi hagués a Europa i a veure què es diu.

Però si Catalunya fos independent, com afectaria a les multinacionals?

En teoria no hauria d'afectar perquè a una multinacional en aquests moments li és igual que produeixi a Cornellà, que produeixi a Extremadura o que produeixi a Alemanya. En principi, no hauria d'afectar. Però és clar, també hi ha el tema de l'euro, perquè si aquest país quedés fora de l'euro, i que per exportar hi hagués aranzels, seria un problema. Però això és avançar massa les coses.

21. 1. 2 Entrevista a Germà Bel

(Divendres, 11 de gener del 2013)

Germà Bel: "La independència disminuiria parcialment el negoci de les empreses que tenen majors quotes de mercat a Espanya i milloraria la posició de les menys dependents"

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Germà Manel Bel i Queralt és doctor en Economia i professor a la Universitat de Barcelona. Sovint viatja als Estats Units a fer de professor visitant a diferents universitats i ara mateix és allà per un període d'un any. És per això que aquesta entrevista ha estat realitzada via correu electrònic. Per la seva experiència i trajectòria professional, Germà Bel és una persona ideal per opinar sobre el futur de les empreses catalanes o ubicades a Catalunya en cas que aquesta s'independitzés de l'Estat.

Partint de la hipòtesi que Catalunya arribaria a la independència per vies pacífiques, com afectaria la secessió a les empreses catalanes o que estan ubicades a Catalunya?

La independència disminuiria parcialment el negoci de les empreses que tenen majors quotes de mercat a Espanya (que en part ho reemplaçarien per mercats externs), i milloraria la posició de les empreses menys dependents del mercat espanyol.

Com afectaria la independència de Catalunya al mercat espanyol?

La resposta esta implícita en la resposta anterior. Es reduiria la quota en el mercat espanyol, encara que molt menys del que s'ha dit en algunes ocasions, i hi hauria reemplaçament per mercats ara externs.

Segons les últimes dades presentades per la Cambra de Comerç de Barcelona, el 2011 Catalunya va exportar un 53% a l'estranger mentre que a la resta de l'Estat espanyol ha estat un 47%. Aquesta és una de les primeres vegades que Catalunya ven més a l'estranger que a l'Estat. Què representa per Catalunya aquest canvi?

La continuació d'una evolució que, naturalment, es va posar en marxa a partir de la millora de l'accés a la Comunitat Europea (CE) i, definitivament, a partir de l'ingrés el 1986. Com a tendència, continuarà.

Quin encaix tindria l'economia catalana en el mercat internacional?

Res massa diferent del que té ara. Amb més projecció a la resta del món i menys a Espanya.

Quina situació viurien empreses com La Caixa que tenen, per exemple, un 80% del seu mercat a la resta de l'Estat espanyol?

Perdrien una mica de negoci a la resta d'Espanya i en guanyarien una mica a Catalunya. No crec que els canvis nets siguin rellevants. Per altra banda, qualsevol pressió artificial sobre la viabilitat d'una entitat financera, a nivell espanyol provocaria una caiguda de tot el sistema en el seu conjunt... no hi hauria massa canvis. Massa costos per tothom.

Marxarien empreses de Catalunya en cas que fos un estat independent? O s'hi instal·larien de noves?

Algunes marxarien i instal·larien seus a altres parts d'Espanya, sobretot si depenen exclusivament del mercat espanyol i el canvi de seu no els hi provoca grans augments de costos. Altres establirien seus a Catalunya, sobretot empreses regulades en el sectors de serveis públics, etc. I algunes empreses multinacionals que tenen un gran mercat aquí, però tenen la seu espanyol en altres llocs.

Com s'organitzarien les empreses amb risc a boicot per afrontar-lo?

Com han fet els del cava, buscant mercats fora. Ho hauran de fer perquè el mercat espanyol quedarà fora durant anys i tindran la necessitat de desendeutar-se del sector privat.

El boicot tindria la mateixa intensitat per part de totes les comunitats autònomes?

No, crec que seria més intens a les mesetàries, però això es merament especulatiu.

En quins productes es centraria l'hipotètic boicot?

Els més visibles, prescindibles i de consum personal. Les empreses, en canvi, en allò que compren per produir. No es poden permetre augmentar costos triant productes pitjors o més cars perquè perden mercats.

Hi hauria un contra boicot per part de la societat i empreses catalanes?

Quan hi ha boicots sistemàtics, sempre son simètrics.

Els interessos de les empreses no encaixen amb els interessos polítics. Si hi ha un bon sistema de compra-venda i el canviessin probablement hi sortirien perdent.

Creu que tot i així, les empreses espanyoles correrien aquest risc?

Només puc dir que hi ha interessos que si encaixen i altres que no . Hi ha empreses amb diferent força en el sistema polític.

Creu que “la independència de Catalunya representaria un increment dels recursos a disposició de l'economia catalana” i que, per tant, “augmentaria el nivell de benestar dels catalans”, com afirmen Modest Guinjoan i Xavier Cuadras a *Sense Espanya*?

Atès l'estat present i previsible de les coses, sí. Sí, amb seguretat a mig i llarg termini. En el curt termini dependria de com de traumàtic fos el procés.

21. 1. 3 Entrevista a Xavier Cuadras

(Dimarts 15 de gener del 2013)

Xavier Cuadras: "La independència seria un canvi d'estatus polític positiu però això no vol dir que les empreses hi puguin sortir perdent"

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Xavier Cuadras Morató és professor d'Economia i director de l'Escola Superior de Comerç Internacional a la Universitat Pompeu Fabra (UPF). Ell i Modest Guinjoan van escriure 'Sense Espanya', un llibre que tracta sobre "el balanç econòmic de la independència". Aquest llibre es va publicar l'any 2011 i, des de llavors, el panorama polític català ha canviat molt. I és que, per començar, a les passades eleccions catalanes, una gran part dels ciutadans van votar a favor del dret a decidir i, aquest mes de gener, el president de la Generalitat, Artur Mas (CiU), i el cap de l'oposició, Oriol Junqueras (ERC), ja han pactat el text de la declaració sobiranista. L'entrevista, realitzada el dimarts 15 de gener del 2013, actualitza, sobretot, les dades que els dos economistes van aportar fa més d'un any i en dona de noves.

Què representa el mercat espanyol per a les empreses catalanes o que tenen filials a Catalunya?

Això es pot mesurar de moltes maneres, però la més rellevant és dir que del valor afegit de tot el que es produeix a Catalunya, aproximadament un 60% va al mercat interior -al català-, menys d'un 20% va al mercat espanyol i una mica més del 20% va a la resta del món. Dit d'una altra manera, de tot el que exporten les empreses catalanes a l'exterior, una mica menys del 50% va a parar al mercat espanyol.

Fa uns mesos, la Cambra de Comerç de Barcelona va publicar un estudi en què es constata que ja l'any 2011 les empreses catalanes venen al mercat espanyol un 47% dels seus productes, mentre que n'exporten un 53% a l'estranger.

El 2011 va ser el primer any en què els mercats de la resta del món tenen un pes més gran que el mercat espanyol.

Aquestes xifres s'aniran incrementant a partir d'ara?

Hi ha dues raons per les quals pot ser que vagi en augment. La primera és que això ja és la tendència que s'observa des de fa temps. L'any 1987 es venia -des de Catalunya-

un 70% al mercat espanyol i això s'ha anat reduint fins que ara ja és menys del 50%. Per tant és probable que això continuï d'aquesta manera. És una tendència natural. L'any 1986, Espanya va entrar a la Unió Europea i, per tant, totes les empreses catalanes i espanyoles van començar a exportar més a Europa. Per això el mercat europeu és un mercat important. L'altra raó és que, de moment, el mercat espanyol és un mercat que té problemes greus a causa de la crisi econòmica. És previsible que un dia o un altre se'n surti però potser sortirem abans altres països. És possible que en els propers quatre o cinc anys el mercat espanyol encara no sigui el més dinàmic.

En el cas que Catalunya s'independitzés d'Espanya, com afectaria a les empreses i al mercat espanyol?

Això és el que ningú sap. En principi, no tindria perquè haver-hi canvis molt substancials ja que les relacions comercials són de mutu benefici. Els empresaris catalans venen a Espanya perquè els consumidors espanyols veuen convenient comprar productes catalans. Si no ho consideressin convenient, comprarien productes xinesos o alemanys. Els productes catalans són competitius i de bona qualitat i per això es consumeixen en altres llocs. La independència no canviaria això excessivament.

Podria passar que hi hagués un cert impacte polític i emocional de determinats sectors de la societat espanyola que volguessin represaliar els catalans per una decisió política amb què no estan d'acord i decidissin tallar els vincles comercials amb Catalunya, fent una mena de **boicot** i substituint els productes catalans per altres. Això podria tenir un impacte relativament reduït: perquè un boicot no és gratuït pels que ho fan. Podria haver-hi una situació en la qual durant un determinat temps, un any o dos, la cosa estigués molt crispada, però després tot tornaria al seu lloc. El que passa moltes vegades és que aquests boicots es centren en productes molt determinats. A més hi ha molts productes de consum dels quals no se sabem la procedència i no sembla que sigui gaire rellevant. La gent no mira d'on ve un producte. Però hi ha productes com el **cava** que tothom sap que és català. Pot haver-hi una crispació i una convulsió política que condueixi al boicot i al final només se centri en uns pocs productes i que la resta dels productors no notarien gairebé res.

Com diuen al seu llibre, si a les empreses els hi va bé no canviaran de proveïdor.

Els boicots normalment són de consumidors, que prenen les decisions des d'un punt de vista emocional. El cas de les empreses és diferent. Per començar, les cadenes de producció estan molt integrades i moltes vegades tens un proveïdor català del qual no pots prescindir, perquè sap què necessites i ho produeix a un cost ajustat, amb una bona qualitat i un bon servei. Per un motiu polític, les empreses no poden tornar a refer una relació comercial amb algú altre, explicar-li les especificacions tècniques, etc. És a dir, hi ha molts productes que estan estandarditzats en moltes empreses però també n'hi ha d'altres que produeixen un determinat *imput* per una determinada màquina i que no es pot substituir. Per les **empreses** no és possible i si implica un major cost no ho acceptaran per un motiu polític. El boicot el farien els **consumidors** però les empreses és poc probable que el facin.

Tot i així creu que les empreses catalanes tenen por d'haver de pagar els costos d'una hipotètica independència?

Jo crec que sí. Les empreses que tenen una part del seu mercat a Espanya es poden esperar que hi hagi algun efecte negatiu que els afecti. No són indiferents davant d'això i fan bé. Les empreses depenen de coses que estan fora del seu control com les decisions polítiques, que les poden afectar negativament. Al principi, la **independència** seria un canvi d'estatus polític que, des del punt de vista de la societat, seria positiu, però això no vol dir que les empreses hi puguin sortir perdent. És impossible que hi hagi un canvi i que tots hi sortim guanyant.

Alguns mitjans de comunicació van publicar que el president de Nutrexpa, Javier Ventura, que ven un 80% dels seus productes a la resta d'Espanya, va anar a la manifestació independentista de l'Onze de Setembre. Tot i que l'empresa ho ha negat, estan sortint notícies a alguns diaris, tot i que les empreses no s'han pronunciat, que assegurin que el boicot ja ha començat aquest Nadal contra Nutrexpa.

Vaig llegir que aquest senyor [Javier Ventura] va anar a la manifestació, que això no vol dir que hi estigués d'acord, i que s'havia difós una mena de crida al boicot. Aquest seria un cas en què amb una reacció d'aquesta naturalesa, l'empresari pot veure com baixen les seves vendes.

Potser això ha passat perquè ell s'ha posicionat anant suposadament a la manifestació.

Hi ha dos casos diferents, és a dir, pot haver-hi un empresari que es posicioni i que en certa manera estigui en una posició especialment vulnerable, perquè des del punt de vista dels no independentistes li tindran més tórria. Però ni Codorniu ni Freixenet són empreses que siguin independentistes, al contrari, i van patir un boicot. El boicot del 2005 no estava adreçat a empreses independentistes, sinó a empreses catalanes, i va ser fruit d'una decisió política que estaven prenent els catalans. Com que es volia fer represàlies a la societat catalana entesa com a un conjunt, es va fer amb empreses que es visualitzaven com a catalanes.

Què és una **empresa catalana**? Hi ha empreses que produeixen aquí però que els propietaris són de Madrid. Se'ls hi ha de fer boicot o no? **La Caixa** és una empresa que es visualitza com a catalana però gran part de la seva activitat econòmica està a Espanya. Si perjudiques una empresa, també perjudiques l'activitat econòmica del producte interior brut (**PIB**) del lloc on aquesta estigui situada. S'hi surt perdent aquí però també al lloc es cou el boicot.

Al llibre també diuen que podria haver-hi un contra-boicot. En el cas que, per exemple, els espanyols treguin els seus diners de La Caixa, els catalans els podrien treure del Banco Santander.

És lògic pensar que si hi hagués una reacció social a Espanya, a Catalunya hi hauria una reacció molt similar. Ni tots els espanyols boicotejarien els productes catalans, ni tots els catalans boicotejarem tots els productes espanyols.

També asseguren que el boicot no tindria el mateix impacte per part de totes les comunitats autònomes i que, per exemple, el País Basc no tindria un gran pes en el boicot. El boicot es produiria, doncs, per afinitats polítiques?

Segurament sí. Hi ha una enquesta de la UOC en què el 2010 se li va preguntar a una mostra de la població espanyola si en el cas concret que es convoqués un referèndum farien un boicot als productes catalans? Un 21% deia que sí, un 74% que no i la resta no contestaven. Aquesta enquesta estava desglossada per comunitats autònomes i

n'hi havia que tenen una vocació *boicotejadora* més gran i n'hi ha que en tenen menys. No seria a tot arreu igual.

Davant el panorama d'una possible independència de Catalunya, què diferencia el petit comerç de les grans empreses catalanes o de les multinacionals amb filials aquí?

Aquestes coses acaben repercutint a tothom. El petit comerç patiria menys perquè ven al mercat interior però ven amb treballadors que treballen en empreses que venen d'Espanya i les empreses, potser, acomiadarien a gent. D'una manera indirecta, sí que podria afectar-li. Però, és clar, els que tindrien un problema més gran serien els que venen productes a l'exterior i tenen una major concentració de les seves exportacions al mercat espanyol, com les empreses que venen productes manufacturats i de consum a Espanya. En canvi, als que venen components de plàstic per produir màquines és molt difícil que els afecti.

Creu que les multinacionals tenen por que Catalunya s'independitzi d'Espanya?

Jo crec que no tenen por d'un boicot però sí d'una situació econòmica, social i política una mica incerta. Ara, no crec que la Volkswagen o la Nissan pateixin perquè no vendrien cotxes a Espanya perquè no són marques que es visualitzin com a catalanes. Una és alemanya i l'altra japonesa.

Podria ser que marxessin algunes filials o que en vinguessin de noves? De fet, últimament, i amb la consulta pel mig, s'han instal·lat més multinacionals.

Jo crec que a les **multinacionals** tant els hi fa si Catalunya és independent o no. El que no voldrien és una situació d'instabilitat política o social. Si aquí ens embarquem en un xou que dura quatre o cinc anys no és beneficiós. I, a més a més, hi ha la qüestió de les relacions amb la Unió Europea. Les multinacionals que estan instal·lades aquí, no volen que se'ls negui exportar en les mateixes condicions que tenen ara.

En el cas que Catalunya no fos formalment des del primer dia un membre de la **Unió Europea** i hagués de sol·licitar-ho i passar per un període, és poc probable que no hi hagués un sistema de transició que permetés que no continuéssim com fins ara. Totes

les multinacionals europees instal·lades a Catalunya i que tenen inversions molt importants aquí, intentarien evitar el perjudici que els causaria exportar. Llavors, algú podria dir que el que farien és marxar. Però marxar és caríssim! Agafar la fàbrica de Volkswagen de Martorell i moure-la de lloc, com a últim recurs ho faran però és una inversió enorme. És una ruptura que s'intentarà evitar al màxim. Caldrà negociar una mesura que inclogui un tractat de comerç.

Què traurien de positiu les empreses catalanes d'una independència de Catalunya i què de negatiu?

Les empreses i la societat en general el que obtindrien de primeres són **més recursos**. El dèficit fiscal motiva una renda de Catalunya cap a la resta de l'Estat, que cada any és el 8% del PIB. És com si cada any tinguessis un 8% més dels recursos. Això beneficia l'Administració, els contribuents, les empreses, etc.

Vostès diuen al llibre que “la independència de Catalunya representaria un increment dels recursos a disposició de l'economia catalana” i que, per tant, “augmentaria el nivell de benestar dels catalans”.

Les empreses tindrien una fiscalitat més favorable, potser tindrien més ajudes des del punt de vista de la recerca i el desenvolupament, i una altra cosa que no incloem al llibre, les empreses tindrien una **política econòmica** que estaria orientada específicament als interessos de les empreses catalanes. El cas més típic és el de les **infraestructures**. El més important per les empreses catalanes és una connexió amb Europa, però potser no ho és pel govern de Madrid. En principi, hi hauria una política econòmica adreçada als problemes econòmics del país i això hauria de ser una millora, des del punt de vista de les empreses i dels ciutadans.

21. 1. 4 Entrevista a Albert Solé

(Dijous, 17 de gener del 2013)

Albert Solé: “Saps quin és el principal boicot que ens fa Espanya? Que tenen una crisi de cavall i no ens poden comprar res!”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Albert Solé Ollé és catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona i investigador de l'Institut d'Economia de Barcelona. No li agrada utilitzar dades d'enquestes o opinions que dona la gent perquè “el principi bàsic de la metodologia de fer recerca és la preferència revelada”, és a dir, el que realment li interessa és observar les accions reals de la gent. Actualment està fent una recerca en què analitza la premsa per veure si “el tractament esbiaixat per part dels diaris espanyols pels casos de corrupció acaba tenint impacte en les decisions dels votants”. Després d'una conversa de dues hores mentre fem un cafè, surto amb una nova visió del tema que ens ocupa. Es nota que és un apassionat de la política econòmica. “Els negocis no tenen ideologia però poden tenir-ne en funció del cost. Com menys cost tingui per l'empresari, més es podran permetre donar-se el gust de donar la seva opinió”, m'aclareix només arribar.

L'octubre del 2012, l'empresa de Valladolid Sobaos Pasiegos va enviar una carta al Grup Borges (Tarragona) anunciant-los que no adquiririen més productes “fabricats a Catalunya o distribuïts des d'una multinacional amb seu aquí” per “la deriva nacionalista que va prenent el nacionalisme català”.

Això què és? Si fos una empresa més coneguda i més gran no ho podria fer perquè ja tindrien unes relacions establertes i hauria de veure quina és la tecnologia més fiable i el cost. No és fàcil trobar un proveïdor que et solucioni el problema i que sigui fiable. A banda que entre les empreses ja construeixen una relació de confiança que no te la pots carregar així d'entrada.

En referència al possible boicot que hi podria haver en cas que Catalunya es declarés independent, què diferencia les multinacionals ubicades a Catalunya de les petites empreses catalanes?

En el cas d'una multinacional és un pèl ridícul pensar que algú li podria fer boicot com, per exemple, a la SEAT perquè està a Martorell. És a dir, les **multinationals** no tenen país i, per això, no deixaran de vendre a Espanya.

Ja han sortit notícies en què s'assegura que el boicot cap als productes catalans ha començat aquest Nadal.

Hi ha arguments per suposar que el **boicot** no seria una cosa gaire habitual. És clar que hi hauria casos. Pot ser que s'estronegin negocis en el procés independentista. Si s'arriba a una situació una mica més seria hi hauria alguns problemes. Els empresaris en general, no hi estan gaire d'acord perquè tenen les seves idees i les seves ideologies i, a més a més, no volen problemes. Però això no vol dir que l'impacte no fos molt fort. Això es podria calcular segons la durada del conflicte i ens hauríem de plantejar si ara ja estem en aquesta situació, que jo crec que no. És evident que si algú s'hagués de plantejar des de zero instal·lar aquí la seva empresa no seria una contribució positiva al màrqueting però els que ja hi són no tenen problemes.

El possible boicot seria per part del consumidor i no de les empreses?

Sí. Jo crec que la gent, segons la seva ideologia, està disposada a fer-ho però al final no seran tants qui ho facin. Si la majoria de les persones no són capaces de reciclar, encara que hi estiguin a favor, com han de fer boicot? És molt complicat que la gent canviï les seves pautes de consum. Això serà una situació temporal que no tindrà gaire història perquè són canvis marginals.

Si els espanyols traguessin els seus diners de La Caixa, que té pràcticament tot el seu negoci repartit per l'Estat, els catalans trauríem els nostres estalvis del Banc Santander, per exemple?

Aquestes coses poden passar però tot depèn del nivell d'escalada que hi hagués en el **conflicte**. Quan hi ha un conflicte, la gent pot fer coses irracionals, és a dir, la teva acció et pot fer mal però l'has de fer de totes maneres per donar un senyal a l'altra part de què la cosa va de debò. Els conflictes estan definits perquè els que lluiten han d'estar disposats a assumir un cost i a fer-li veure a l'altre. En aquesta situació, les amenaces tenen lògica. En els conflictes, les amenaces serveixen per donar senyals a l'altra part però això no vol dir que després es compleixi. Tanmateix, el que fan

individualment els consumidors és a part. Aquí és on els mitjans tenen un paper rellevant.

Per crear opinió pública i que els usuaris tirin cap a un costat o un altre?

Hi ha una proporció de la població catalana que és variable i podria estar a favor d'aquestes històries però només es reafirmaran si saben que acaben bé. Això només ho sabran a través dels mitjans i aquí és on juguen fort.

Quan l'hipotètic boicot s'acabés, les empreses catalanes tornarien a tenir la mateixa relació amb el mercat espanyol?

A curt termini sí. Però a la llarga es produiria l'**efecte frontera**. El país que més ens vota a Eurovisió és Portugal i viceversa. En canvi, si mires les relacions que tenen amb Espanya, els **fluxos comercials** són molt baixos. Encara que estiguis dins la Unió Europea i no hi hagi aranzels, el fet que hi hagi fronteres talla les relacions perquè les polítiques són diferents, la gent tendeix a comprar els productes del país i amb el pas del temps, si crees una frontera que no hi era, els fluxos comercials disminueixen. Per tant, les exportacions a Espanya no caurien pel boicot, caurien perquè les relacions es refredarien.

Per primera vegada el 2011, Catalunya va exportar més a l'estranger (53%) que a Espanya (47%).

Sí, estan creixent, però el problema és que Espanya segueix sent molt important. No està clar que amb cinc anys es pugui substituir una caiguda de les exportacions tant gran amb la venda a la resta del món. L'efecte frontera comporta canvis socials i culturals molt a llarg termini, fins i tot es trigarien segles. Potser hi haurà un període complicat durant la transició... Però això no té a veure amb el boicot. El boicot cal veure'l com una cosa irracional, la gent ho pot aguantar a curt termini, però, una empresa? Si això li genera pèrdues, no estarà per aguantar aquestes històries.

Algunes informacions asseguren que, gràcies al boicot del 2005, el cava es va obrir al mercat exterior.

No ho tinc clar. Jo crec que no canvien la seva estratègia pel boicot ni que ara comencin a pensar que han d'exportar més per si un cas. Jo crec que no. Són

multinacionals que l'únic que volen és expandir-se i el mercat espanyol és un mercat molt venut en temes de cava. No pots augmentar les vendes de cava a Espanya, ja se'n ven molt. Segurament, el que passarà encara que no hi hagi boicot, serà que el mercat del cava espanyol estarà estancat o tirarà una mica avall.

I doncs, les exportacions tenen una tendència natural a créixer?

Sí, és pura necessitat per créixer. Saps quin és el principal boicot que ens fa Espanya? Que tenen una crisi de cavall i no ens poden comprar res! Però, per exemple, el senyor de **Planeta** sí que faria bé de marxar perquè ell té un grup de comunicació espanyol i bàsicament ven diaris a Espanya, depèn molt d'ells. Per això i perquè juga amb molts *calers* ha de ser moderat amb aquestes històries. I, a més a més, la fàbrica d'aquesta editorial ja no està a Barcelona, està a la Xina o a Sud-Amèrica, ves a saber!

No tindria lògica tenir una empresa que edita un diari espanyol a Barcelona.

Dues coses. Una, les empreses es mouen per fer negocis, a partir d'on estan els mercats i del que volen els clients. I, dues, les empreses que depenen de decisions polítiques s'intenten situar al costat del Govern espanyol. Però per aquest mateix motiu, també sorgirien noves empreses a Barcelona. Ara, moltes empreses tendeixen a estar a Madrid perquè saben que a l'altre costat del carrer hi ha els que decideixen les regulacions que les afecten, però si aquí tens un poder consolidat amb un **estat propi**, els interessos econòmics que vulguin llicències o monopolis aquí, o estan a Barcelona o res. Però tot això és política-ficció. El problema real és quan hi ha un conflicte i no saps on ets: si ets estat o no, si l'endemà t'enviaran l'exèrcit o no...

...si entràriem a la Unió Europea. Què passaria amb les empreses en cas que no entréssim?

És cert que amb la llei a la mà tot seria molt complicat. Suposem que som independents i que la Generalitat ja hagués fet les seves feines darrere de la gent i haguessin muntat una agència tributària, bancs, etc. Imagina't que ens quedéssim fora de la Unió Europea. És creïble que l'endemà, quan un camió de cotxes de SEAT passés la frontera francesa, la policia el pari i no el deixi entrar? Seguirien passant, tot i que de manera il·legal.

Què faria Europa al respecte?

Europa tindria un gran problema i entre que pensen en què fer o no, podrien passar mesos i el funcionament seria el mateix. Llavors es generaria una situació d'incertesa. Òbviament, en aquest període, una empresa no pensaria a venir a Catalunya. Ja veus amb la velocitat que Europa pren les decisions i troba solucions definitives als problemes. Quants anys porten ja amb la història de **Grècia**? I mentrestant, les empreses catalanes seguirien exportant i seguirien comprant. Els francesos no muntarien un *xiringuito* a la frontera i posarien aranzels! Imagina't que una multinacional francesa com Saint-Gobain, que està a Montblanc i produeix ampolles de cava. Una part va cap a Vilafranca i Sant Sadurní però una part molt gran va cap a França pel *champagne*. No els faran pagar un aranzel.

Llavors, les empreses que ja estan aquí es quedarien però no en vindrien de noves?

És clar. Si tu congeles un projecte, pots esperar dos mesos però si al cap d'un any la cosa segueix igual i tens una urgència... Nissan està decidint si fa un model a la Zona Franca o el fa a un altre lloc. Depèn de la incertesa. Però si tens una opció ràpida de fer-ho en un altre lloc, ho fas.

Però els que tenen la planta a Catalunya haurien de pagar un cost molt elevat per marxar...

A aquestes empreses els és molt fàcil moure les coses. Si ho fas aquí és perquè la productivitat és més alta i els costos més baixos. Però si ha de marxar és clar que li tocarà els nassos! Jo no crec en totes aquestes històries del problema... El problema té a veure amb l'opinió pública perquè hi ha molta incertesa. I aquí hi ha una variable important que és la situació de les **finances públiques**. D'això se n'ha parlat menys. La **Generalitat** està en *bancarrota*. Ara mateix és capaç de pagar les nòmines dels funcionaris perquè no paguen el que deuen a les farmacèutiques, etc. El rollo de: "clar, com que tindríem 18.000 milions i tal, automàticament tot resol't", no és veritat. Perquè primer has d'aconseguir que els euros que es van recaptant amb impostos a Catalunya, vagin caient cap a la caixa i, a més a més, has de tenir una **agència tributària pròpia**. I a veure com ho faran. Jo crec que fa més por això que qualsevol altra cosa.

21. 1. 5 Entrevista a Joan Tugores

(Divendres, 18 de gener del 2013)

Joan Tugores: “El resultat no serà gaire dramàtic però el pitjor enemic del procés són les incerteses”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Joan Tugores Ques és doctor en Ciències Econòmiques per la Universitat de Barcelona (UB), professor del departament de Teoria Econòmica des de l'any 1977 i catedràtic d'Economia des del 1986, l'any en què Espanya va entrar a la Comunitat Europea, quan “tothom deia que seria impossible agafar posicions dins del mercat”. Em trobo amb ell al seu despatx de la Facultat d'Econòmiques de la UB. Paradoxalment, a primer de carrera ens van fer llegir “I després de la globalització?”, un llibre escrit per Tugores en què explica que el fet que s'hagin incrementat les relacions econòmiques internacionals ha “canviat les regles del joc”. Per això tinc curiositat per saber què em dirà sobre el cas concret de les empreses catalanes, o les multinacionals amb seu aquí, en cas que Catalunya fos independent. Ens ajudarien les relacions amb l'exterior? O el mercat espanyol segueix tenint un pes important?

[Li mostro la carta de Sobaos Pasiegos]

No crec que el tema d'un eventual boicot comercial per part de la resta de l'Estat sigui el més important, però sí és el més mediàtic. Va haver un boicot dels Estats Units al *champagne* francès i, per això, ja hi ha precedents que demostren que hi ha un **consum impulsiu** que dura el que dura, però, al final, sobretot les compres per part d'empreses que estan subjectes a la simplicitat econòmica, més enllà de l'impuls inicial, l'efecte del boicot té una durada limitada i un abast limitat. Per això crec que a l'hora de plantejar el problema de les empreses, hi ha altres tipus de qüestions més importants. Una és el tema del **finançament**, que és un dels punts més delicats i del que se'n parla menys. Les empreses es queixen que el que cal avaluar en qualsevol escenari és com quedarien les entitats financeres. Perquè que deixin de comprar productes comercials no tindria el mateix efecte que una retirada important de dipòsits de La Caixa o del Banc Sabadell.

Si això passés, els catalans retirarien els seus dipòsits del Banco Santander, per exemple?

Sí, seria respost a Catalunya de la mateixa manera. Aquest hauria de ser un escenari que caldria tenir pactat o consensuat perquè seria una incògnita important. Quina seria la disposició d'obrir l'aixeta al crèdit de les entitats catalanes amb seu a Catalunya o amb seu fora? Com quedaria jurídica i fàcticament el comportament de concessió de crèdit del Banco Santander, del BBVA de l'ING Direct, etc.? Aquest és un tema del qual se'n parla menys que del boicot comercial. Això seria un retrocés en el nacionalisme financer que a Europa i al món ja fa temps que està superat.

I què s'hauria de fer?

Caldria saber quin seria el règim de comerç amb la resta d'Espanya i amb la resta d'Europa. I aquí entra la qüestió de la **Unió Europea**, si podem ser-ne membres, si ens posaran problemes per part d'Espanya amb la incorporació de Catalunya com a membre independent i si es podrien fer acords com el Espacio Económico Europeo. Si passa com a Noruega que no requereix unanimitat, quines serien les regles per les quals les mercaderies de Catalunya podrien entrar al mercat europeu i circular internacionalment? Aquestes són les meves preocupacions.

Què representen les empreses catalanes pel mercat espanyol i viceversa?

Això depèn molt del sector. Al final cadascú explica la història segons li va al seu sector. Hi ha aspectes d'alguns sectors que no són comercials com, per exemple, el sector agrari, que depèn moltes vegades de les subvencions de la **política agrícola comunitària**. Catalunya tindria dret a aquestes subvencions? Si sortís d'Europa, encara que transitòriament, i això suposés perdre les subvencions, per alguns sectors molt concrets podria ser un problema a causa de la **incertesa**. Ara s'està fent una llista de les incògnites que caldria dissipar i que, en un eventual procés de negociació, s'haurien de concretar amb la màxima precisió possible.

Actualment, Catalunya depèn del mercat espanyol?

En aquest món tots depenem de tots. Catalunya depèn menys que fa cinc anys però té un grau de connexió fort. Tots canviem de marca de mòbil si rebem una bona oferta. M'agrada parlar més de connexions que de dependència. El problema no és la

història d'aquestes connexions sinó la capacitat per substituir-les eventualment per reorientar els fluxos comercials.

Ahir, quan entrevistava el catedràtic d'Economia, Albert Solé, em va assegurar que en comptes de trencar-se les relacions amb Espanya a partir del moment en què fóssim independents, seria al contrari, sorgiria l'efecte frontera al llarg del temps.

S'han fet estudis sobre els **efectes frontera** que mostren que una frontera política té efectes econòmics importants. Aquests estudis van néixer als Estats Units per explicar per què ciutats del nord dels EUA comerciaven menys amb el sud de Canadà, que estaven a tocar, que amb altres estats situats a milers de quilòmetres. A partir d'aquestes experiències, en què el cost invisible creava una frontera per motius psicològics, per casos d'idioma o per motius de diferències reguladores, va sorgir aquesta teoria. Per això, alguns economistes diuen que l'efecte frontera és més important del que sembla a simple vista.

Catalunya hauria d'augmentar les seves exportacions?

Una qüestió rellevant és: què defineixes per exterior? Vendre a França són vendes exteriors o no? Si sortim de la **Unió Europea**, França passaria a ser exterior? En les seves estadístiques, la UE no parla d'importacions i exportacions si són vendes dins la UE. Parla de *expediciones e introducciones*, que dóna el sentit polític de què no hi ha estrangeria. Per a ells, exportacions és a la Xina, als Estats Units... fora de la Comunitat Econòmica Europea. Com quedarien aquestes regles?

Les vendes a Europa van en augment?

Van en augment fins i tot de forma excessiva. Hauríem de diversificar més els **mercats asiàtics** i no dependre tant de les exportacions a la Unió Europea. És important saber fins a quin punt una aventura d'independència ens obligaria a buscar connexions amb mercats del món que fins ara tenim poc treballats, sobretot l'asiàtic. Europa està aquí al costat i és fàcil. No és raonable que per Catalunya, el mercat de la Xina sigui el 2% de les exportacions. En un escenari en què l'accés al mercat espanyol i europeu es pogués complicar una mica, quina seria la capacitat de resposta

per induir a les empreses catalanes per connectar més i millor amb altres índex del món en què la dinàmica de creixement es fa servir molt?

Un escenari d'independència forçaria aquesta situació?

Forçaria o induiria. Els termes volen dir el mateix però no és el mateix forçar que induir. Ja s'entén la idea [*riu*]. Això va de la capacitat de reorientar els fluxos comercials i, en aquest cas, com es diu en castellà, *haciendo de la decisión una virtud*, aprofitar per connectar amb altres índex del món, que a mig termini, tenen més potencial de creixement, com els **mercats emergents**.

En el cas que fóssim independents, què diferenciaria el petit comerç, de les grans empreses catalanes o de les multinacionals?

El problema de vendre a *mercados distintos y distantes* és que encara que algú digui que *estamos en un mundo global, plano y sin fronteras*, a l'hora de la veritat, les estimacions dels costos de vendre fora són molt més complicades que per vendre dins. D'una banda, per costos explícits com les distàncies, que són els costos reguladors i, d'altra banda, per costos implícits o tàcits. Això vol dir que les grans empreses tenen capacitat per elles mateixes d'afrontar aquests tipus de costos addicionals. Si Telefònica, La Caixa o Zara volen posar botigues a la Xina, tenen capacitat per fer-ho individualment. En canvi, en un teixit dominat per petita i mitjana empresa, cada empresa individual no té capacitat per afrontar aquests costos addicionals. En un escenari d'independència serien molt importants els comportaments de **cooperació interempresarial** o entre el **sector privat** i el **sector públic**.

Si hi hagués un boicot, seria contra empreses amb identitat catalana o contra empreses que s'han posicionat com a independentistes?

Buscarien emblemes amb ressò mediàtic. Codorniu i Freixenet són empreses emblemàtiques de referència de Catalunya i el que busquen aquest tipus d'actes és tenir el màxim ressò mediàtic.

El boicot seria de consumidors i no d'empreses?

Les empreses no poden ni volen permetre's el luxe de fer masses *collonades* perquè al final estan subjectes a un compte de resultats i, en canvi, els consumidors sí que estan disposats a beure un cava més dolent i més car durant una temporada. La cosa no va més enllà de la **satisfacció psicològica**. Però les empreses estan subjectes a uns criteris de racionalitat.

Quan acabés el boicot, les relacions amb Espanya tornarien a ser les mateixes?

Avui en dia compren a casa nostra moltes marques europees. En el món global cada vegada són més importants les xarxes de producció. La gent associa un Volvo a un automòbil suec però l'ha comprat una empresa xinesa i fabrica peces en més de 40 països. Un SEAT s'exporta des de Martorell i quin percentatge d'un SEAT està fabricat a Espanya? Hi ha coses més catalanes que ningú sap que són catalanes, que altres que són símbols més emblemàtics. En un **món global de xarxa de producció** és difícil identificar-lo. Molts productes són *made in the world* i, de vegades, quan es parla de boicot es fa perquè és una referència mítica encara que la realitat pugui ser totalment diferent.

Tenen por a la incertesa les multinacionals?

Elles el que volen és *que sea lo que sea pero que sea pronto y rápido*. El problema és ficar-nos en un procés, fer una consulta i després negociem i tal... Si les multinacionals havien pensat de fer una inversió a Catalunya s'ho repensaran perquè no sabran si seran cinc anys d'**incertesa**, si entrarem dins la Unió Europea o si tindrem aranzels. El que caldria fer és que, sigui quin sigui l'escenari, algú comencés a clarificar la lletra petita. El resultat no serà gaire dramàtic però el pitjor enemic del procés són les incerteses i això és dissuasori per les inversions a mig termini.

No vindrien de noves però sí que es quedarien les multinacionals que ja estan? Agafar la planta i traslladar-la a una altra localitat comporta una gran inversió de diners.

Podria ser que l'empresa de Coca-Cola anés a Madrid. Canviar la seu és fàcil i això té conseqüències pels impostos però per fer una inversió productiva és important tenir un marc regulador. En un món global no hi hauran tantes diferències.

A primera vista, sembla que el boicot hagi de ser molt bèstia. Però parlant amb experts he vist que és tot el contrari.

No serà tant dramàtic com es diu, no sé si serà tant suau com el del 2005, però no serà tan un boicot sinó uns incentius de les dues parts modificant el mapa de les relacions comercials. A mi, personalment, em preocupa més el tema **financer** que temes comercials. Hi ha una carta d'una gent de Burgos dirigida a Isidre Fainé *diciendo que usted es el presidente de La Caixa y tenemos nuestros ahorros aquí porque siempre nos ha parecido una entidad seria pero quieren saber cómo se posiciona esta empresa porque quieren tener sus ahorros depositados en un banco español.*

Tenint en compte que La Caixa té el 80% del seu negoci repartit per Espanya, el fet que els espanyols traguessin els seus diners d'aquesta entitat, tindria un efecte negatiu pel PIB espanyol?

No perquè passarien els seus diners al Santander. El problema és que les entitats financeres estan basades en la confiança i poden concedir crèdits en funció dels dipòsits. Una reducció de **dipòsits** important podria portar a fer més difícil la concessió de crèdits. I tot plegat comportaria un monopoli financer a Catalunya més gran del que ja tenim. Per això, a Catalunya, el més preocupat és el **Fainé**. Les caixes són més sensibles que un venedor de cava perquè al final les mercaderies són coses físiques. Les ràtios financeres de La Caixa i el Banc Sabadell es podrien veure afectades. Estic segur que a Barcelona, en un despatx no gaire llunyà d'aquí, s'està fent un full de ruta per veure com solucionar aquests temes. Ara mateix, La Caixa no es vol identificar amb *el banquero de la Generalitat* i els ha advertit que té un topall.

Xavier Cuadras i Modest Guinjoan asseguren al llibre *Sense Espanya* que “la independència de Catalunya representaria un increment dels recursos a disposició de l'economia catalana” i que, per tant, “augmentaria el nivell de benestar dels catalans.

A mig termini, segurament és veritat. Quan em demanen que doni un argument per la independència de Catalunya dic que si un compara el rànquing dels països exportadors de mercaderies a nivell mundial de l'any 2000 amb les darreres dades publicades el 2011, trobes que dels països que han millorat el seu posicionament per

la competitivitat internacional són la Xina i Corea i Holanda i Bèlgica a Europa, que són països petits similars a Catalunya. El problema és la **transició**.

A grans trets, l'estat propi seria positiu o negatiu per les empreses?

Depèn de l'estat. Una cosa és un estat com Holanda, Suècia o Finlàndia, i una altra cosa és un estat com Espanya, Portugal o Grècia. Jo no vull un estat propi com el grec, el vull com Dinamarca. Seria Catalunya com Holanda, Suècia o Finlàndia? No ho sé. Perquè és clar, aquí també tenim tots aquests **escàndols de corrupció**, que semblen més les coses complicades llatines del sud d'Europa que la *cosa virtuosa de los païses nòrdicos*. El problema és que la gent ja té una concepció prèvia. Si ets independentista, la independència serà magnífica i sinó serà un desastre. L'èxit del procés dependrà més de la solvència amb què es resolguin les coses petites que de la discussió virulenta *de grandes principios*. Al final, la realitat és molt més acotada *i las cosas son mucho más mezquinas de lo que parecen*.

21. 1. 6 Entrevista a Jordi Roset

(Dijous, 24 de gener del 2013)

Jordi Roset: “Benvingut sigui un boicot d’un 4% si tenim un Estat propi!”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Jordi Roset és un empresari propietari d’empreses com Petrolis Roset S.L. i forma part del Cercle Català de Negocis (CCN), una associació empresarial amb 800 associats que “diu les coses tant clares com que volem un Estat propi perquè Catalunya sigui econòmicament viable”. Després de xerrar durant una estona a la sala de reunions de la seva empresa, situada prop del Parc Vallès, a l’entrada de Terrassa, li demano si puc gravar. “Com vols que et parli? Com a membre del CCN o com a empresari?”, em pregunta. “Com les dues coses”!, li demano.

D’acord, doncs. Crec que les patronals no han de posicionar-se perquè si es posicionen pel sí poden tenir, entre cometes, problemes interns. El que no trobem bé és que es posicionin a favor del no, com ha fet ara Foment del Treball.

Fa pocs dies, La Caixa va presentar un informe en què afirmen que el pacte fiscal és l’única sortida per Catalunya i en què consideren que les altres vies són inoperants.

Foment no és el que representa l’empresariat català perquè el 98% som petits i mitjans empresaris. I Foment són els deu empresaris grans, i ja no de Catalunya. **Mercadona** o el **Corte Inglés** són empreses catalanes? Aquestes estan dins de Foment. I ens volen fer veure que representen a tot l’empresariat català. Evidentment que representen una part però això, al final, és com tot. És la democràcia i el que no podem és admetre que surti la notícia que els empresaris catalans estan pel no a la **independència** perquè no és la realitat. Entenem, però, que les patronals no es posicionin.

Hi ha més empresaris pel sí que pel no dins de Cecot (53%-47%).

Sí, l’únic que no t’ho diran clarament. Però no han de posar traves al procés i mana la ciutadania. Si volen la independència, els empresaris hem de seguir el que volen els

ciutadans i no dir el contrari. I això és el que la **oligarquia espanyola** voldrà que passi.

Si La Caixa no vol la independència...

La Caixa no ha manifestat obertament que no. L'informe de La Caixa és com la portada d'avui de *El Periódico* que posa "Majoria incompleta", després de la declaració de sobirania. Quina majoria incompleta és 80 contra 41? Hi haurà entitats que aniran amagant informació però nosaltres pensem que **La Caixa**, en el moment en què vegi clar que el poble vol la independència, no hi posarà traves perquè, per a ells, és un **negoci**.

Les empreses que tenen la major part del seu negoci repartit per l'Estat són les que més perjudicades podrien sortir d'una declaració d'independència?

Tenen el negoci repartit per l'Estat però ara imagina't que diguéssim als catalans que, com que estan fent boicot a La Caixa, nosaltres fem-ne al Banco Santander i al BBVA. Al final, la gent es mira els diners.

Per tant, en cas que Espanya fes boicot als productes catalans, des d'aquí faríem contra-boicot?

Sí, però en un **boicot** arriba un moment en què la gent es mira els diners. No deixaran de comprar a Catalunya per pagar-ho més car a un altre lloc. Els **empresaris catalans** ens hem de preocupar d'aportar la millor qualitat, el millor preu i el millor servei. Si falla alguna d'aquestes coses, que comprin a un altre lloc, però nosaltres també ho farem. Per què ens agrada el pernil ibèric? I on el comprem? A Huelva, a Còrdova... per la seva qualitat! Si en féssim aquí, potser el compraríem aquí. Però això no és boicot. La gent prefereix comprar al seu veí que no a una empresa que està a mil quilòmetres de distància. I els catalans ens espavilarem. Ja som la comunitat autònoma que exportem més de tota Espanya. La resta de l'**Estat espanyol** també ven molt a Catalunya i a les empreses no els interessa perdre el mercat. A més a més, nosaltres, per tradició, hem sortit molt més a vendre a l'estranger.

Ara Catalunya ja exporta més a l'estranger del que ven a Espanya. Segons un estudi de la Cambra de Comerç de Barcelona, el 2011 Catalunya va vendre un 47% a l'Estat i un 53% a l'estranger, sense tenir en compte el mercat interior.

Sí. Em sembla que és un 28% que es ven a Espanya, un 33% a Catalunya i la resta a l'estranger. Això significa que si tinguéssim un **Estat propi** seriem el tercer país del món més exportador per càpita. El primer és Tailàndia, el segon els Emirats Àrabs, que tenen el petroli, i el tercer seria Catalunya. Som un país que tenim tradició d'anar a vendre fora. Si ho pensem bé [*riu*], per nosaltres quan anem a vendre a Espanya és anar a vendre fora. “Ostres, *nos vamos a España, hay que cambiar el idioma...*”, però, és clar, quan vas a vendre pel món tampoc ho fas en català.

En cas que no entréssim a la Unió Europea (UE), què passaria amb les empreses catalanes?

Això és la por que ens volen fer per parar la foguerada independentista que hi ha ara. Potser, arribarà un moment en què ens plantejarem si volem o no entrar a la **Unió Europea**. Noruega i Suïssa no hi són i els hi va prou bé! A banda d'això, hi ha camions que venen d'Itàlia, França o Alemanya i passen per Catalunya per anar al nord d'Àfrica. Els hi cobrarem **aranzels**? A **Europa** no l'interessa. Tot això és la por que ens vol posar l'Estat espanyol. Potser quedarien ells fora de la UE! Si nosaltres ens separem, **Espanya** no serà el mateix que és ara. Els diputats que hi ha al Parlament Europeu van segons la població. Si de cop i volta marxen set milions i mig de ciutadans, li tocaran menys diputats europeus i perdrà pes. Jo i el **Cercle Català de Negocis** diem que volem estar dins la UE i dins l'euro, però si tantes pegues ens hi posen, potser ens hem de plantejar de no ser-hi.

A més a més, pots no formar-hi part, però mantenir l'euro.

Evidentment. Podem no ser-hi però estar dins de l'espai **Schengen**, on hi ha Noruega i Suïssa, que és la lliure circulació de mercaderies. Potser, econòmicament amb això ja en tenim prou. Seriem un país que aportariem a la UE, però no rebríem res d'ells. Fins ara, Espanya ha anat rebent de la UE. Nosaltres com que tenim un **Producte Interior Brut (PIB)** més important, hauríem de pagar. Ara bé, de moment sí ens interessa estar-hi dins.

Per què cal tenir un Estat propi per, tal com diuen al web del CCN, “garantir el futur empresarial català”?

Ha fracassat el **pacte fiscal**, tot i que abans nosaltres també apostàvem per la independència. El que fa falta per un país és poder fer les seves pròpies polítiques. És molt diferent l'estil de país que podem tenir els catalans del que té Espanya. Ni millor ni pitjor, diferent.

La política està molt centralitzada a Madrid. Si tinguéssim un Estat propi, millorariem les infraestructures?

Podríem prioritzar les infraestructures que volguéssim i no les que prioritza l'Estat espanyol. Una altra cosa molt important és el tipus d'empresa que té Espanya i el **teixit empresarial** que tenim a Catalunya. Aquí, la majoria som petita i mitjana empresa i Espanya vol les grans empreses i promociona aquesta manera de fer. Necessitem un Estat propi per promocionar la nostra manera de ser, no n'hi ha prou amb recaptar els diners.

Perquè recaptariem els diners però les polítiques serien les mateixes...

Al CCN parlem merament de coses econòmiques però també podríem parlar de factors culturals. Mira que estan fent amb la **política d'educació** i amb la **justícia**. Amb un pacte fiscal no hi ha prou per tenir la nostra pròpia **identitat**.

Com afectaria la independència de Catalunya al mercat espanyol? Com dèiem abans, ens pot afectar a nosaltres amb, per exemple, un boicot de consumidors, però el mercat espanyol també compra i ven molt aquí.

Això va com tot. Si a nosaltres ens ataquen la reacció serà contraatacar. És dolent per les dues parts. Nosaltres, ens imaginem que no passarà res. Al llibre *Sense Espanya* deien que en el pitjor dels casos perdríem un 4% del nostre PIB.

També deien que això es compensa amb el dèficit fiscal...

El Govern diu que l'espoli és un 8% del PIB català però al CCN creiem que és bastant més, podríem arribar fins a un 15% del PIB, però acceptem la dada perquè és oficial. Igualment, amb el 8%, si el boicot és d'un 4%, guanyem. Benvingut el boicot si tenim l'Estat propi [*riu*]! De totes maneres, això és una cosa de temps.

Hi hauria una etapa de transició i les empreses s'haurien d'adaptar a la nova situació.

Ens hauríem d'adaptar però hem de pensar que hi ha molta gent que té Espanya com el mercat natural i diu: “i jo per què he d'anar a vendre a França?” Amb la **crisi**, el mercat espanyol ja ha baixat. I per això, les empreses s'han acostumat a vendre fora. Si tinguéssim un Estat propi, el **Govern** podria ajudar les empreses que depenen molt d'Espanya, fent servir una part dels diners que guanyin de més amb elles perquè es puguin internacionalitzar. París està tant lluny com Galícia.

També hi ha empreses espanyoles que compren aquí productes intermedis i ja tenen relacions establertes.

Una cosa és el tema sentimental i polític, però el món dels negocis no té color. Jo abans estava dins del món tèxtil i els clients de Barcelona no em compraven perquè jo anava més car que els xinesos. I no ho van fer perquè fos català, sinó perquè era més car. Si una empresa et deixa de comprar per ser català i té pèrdues tornarà a comprar aquí. La gent del carrer pot deixar de comprar però no les empreses.

Aquesta reacció per part dels consumidors seria limitada?

Jo tinc companys que venen a Madrid i diuen que el dia que passi això posaran una empresa allà, que constarà que és d'allà però serà una delegació. Va depèn de com t'ho vulguis agafar.

Se li dóna més importància al boicot de la que realment té?

Els mitjans de comunicació estan a favor de l'unionisme. Per això ens intenten donar por. Al CCN, els diem «**els senyors de la por**». El problema és que ells perdran més del 20% dels seus ingressos. I això ningú ho vol. Si no tinguéssim dèficit fiscal, realment ens posarien tantes pegues?

Fan el discurs de la por perquè són ells mateixos que en tenen?

El ministre de Justícia va dir, se li devia escapar, que no podíem deixar que s'independitzés Catalunya perquè Espanya trigaria trenta anys a recuperar-se. Ells ho saben. Però, és clar, no poden fer aquest discurs.

De fet, es diu que el boicot al cava del 2005 va ajudar a les empreses a vendre més a l'exterior.

Hi ha un estudi sobre això que van fer Modest Guinjoan i Xavier Cuadras que el van encarregar des del CCN. Curiosament va sortir que havien perdut un 7% de les vendes. Llavors, els cavistes van augmentar un 7% les vendes.

El que van perdre d'Espanya ho van guanyar de l'estranger.

Sí. Però el més divertit és que al cap d'un temps, perquè el boicot és limitat, van recuperar les vendes d'Espanya i van conservar l'exportació. Potser, si ho preguntes als cavistes et diran que els en facin un altre. A partir d'aquest estudi, en Guinjoan i en Cuadras van fer el llibre *Sense Espanya*.

21. 1. 7 Entrevista a David Garrofé (Cecot)

(Dijous, 24 de gener del 2013)

Garrofé: “El que pot fer més mal a Catalunya són determinades decisions empresarials durant la transició”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Després que ni Pimec ni la Cambra de Comerç volguessin fer declaracions sobre la qüestió de l'empresariat català davant una hipotètica independència de Catalunya, em reuneixo amb David Garrofé, el secretari general de la patronal Cecot. La seva visió pot ser interessant i és que, segons una enquesta que van realitzar entre els seus afiliats, n'hi ha més a favor de l'Estat propi que en contra. Ell ho té clar: “la massa social està evolucionant” i, per això, cal utilitzar el dret a decidir, que “és necessari i democràtic”.

Dins de Cecot, un 53% dels empresaris està a favor de l'estat propi. Què aportaria la independència de Catalunya a les empreses catalanes o ubicades a Catalunya?

Això és una estadística que reflecteix el sentir. Creiem que les empreses han contestat això perquè hi ha una majoria absoluta clara d'empresariat que entén que davant la situació que estem, la **independència** pot ser una sortida millor del que tenim ara. Creuen que pot ser una manera de gestionar diferent, de crear un **nou model de país** més eficient i on els recursos que es generen aquí, es quedin aquí. Creuen que això pot beneficiar el conjunt de la societat i, també, l'activitat econòmica catalana. L'enquesta també deia que els que venien majoritàriament a la resta de l'Estat es notaven més recelosos però, tot i així, es mostrava un percentatge molt elevat, més d'un 40% a favor d'un **Estat propi**. I el tercer grup eren les empreses molt internacionalitzades, que també es mostraven molt partidàries d'un Estat propi. Pels que exporten un 60%, la dependència del **mercat espanyol** és petita. El segon blog manifesta que la seva empresa no aniria tan bé amb un Estat propi, per les pors al **boicot** o pels mercats que tenen a la resta d'Espanya. En general, la població empresarial que sempre ha estat bastant prudent amb molts temes, en aquest tema creuen que val la pena fer el pas cap a un Estat propi.

També sortia a l'enquesta que dos de cada tres empresaris –dins de Cecot- no tenen por al boicot.

Pel que ven només a Catalunya, la por és d'un 10% perquè no el poden boicotejar. Bàsicament, els que tenen por són els que venen a la resta d'Espanya, que és ben bé un terç. Que tinguis més o menys por al boicot depèn d'on tens els teus mercats.

Els preocupa a les empreses la situació que podrien patir les entitats financeres en cas que Catalunya s'independitzés d'Espanya?

Aquesta pregunta no es va formular a l'enquesta. No hi ha resposta respecte això i, per tant, no et puc dir res perquè no ho hem preguntat ni és un tema que surti massa a les juntes directives. D'entitats financeres a Catalunya n'hi ha dos que siguin importants i tots hi tenim grans vinculacions econòmiques, però aquest tema no s'ha plantejat.

Ara, a més a més, La Caixa ha tret un informe en què asseguren que el pacte fiscal és l'única sortida per Catalunya i consideren que les altres vies són inoperants.

El que diu **La Caixa** reflecteix les pors que tenen ells que són legítimes i que, evidentment, ha de lluitar perquè li afecti el menys possible qualsevol situació. Hi ha una part de la gent que pot pensar que si no té La Caixa, tindrà un altre banc. Bancs aquí sempre n'hi hauran. Cadascú, en una crisi global, pensa en els seus interessos. La pime, quan fa aquests anàlisis, pensa en les seves empreses.

Podria haver-hi contra-boicot?

L'experiència dels que ho han estudiat és que hi ha molt més soroll que realitat. Caldria parlar amb els sectors més castigats, com el cava, tot i que no ho volen dir. Això sí, les seves vendes a l'exterior cada vegada pugen més.

És una tendència natural que creixin les exportacions?

Jo crec que sí, que no és per qüestions polítiques perquè aquestes et fan esperar que no hi ha res. I és clar, davant del dubte, la inversió s'ha de fer en crear xarxes a l'exterior i creure que, passi el que passi políticament, a mi no m'afectarà. Això és el que ha passat també amb la crisi, s'han hagut de buscar mercats fora. Però

l'experiència et diu que aquestes situacions de boicot no duren perquè el comportament de compra de la gent és racional. Al final compres el producte que t'agradi, que estigui bé de preu i al teu abast.

El boicot, doncs, vindria de sectors molt concrets de la societat espanyola?

Pot ser. El primer mercat de **Rioja** d'Espanya és Catalunya. Deixarem de beure vi de Rioja si no compren cava? Algú potser sí, però d'altres no. Encara que tinguin el sentiment nacionalista molt aferrat també pensaran que no té sentit. L'estratègia de **boicot** és una mica estranya perquè representa molt cor i poc cap. De tota manera, hi ha mercats en el conjunt d'Espanya que històricament són més hostils als productes catalans que altres. Hi ha comunitats autònomes com València que, *de facto*, si poden no comprar un producte català, millor.

Es diu que gràcies al boicot del 2005, el mercat del cava va créixer a l'exterior.

Exacte. Són palanques. La fil·loxa va ajudar a fer noves varietats i revolucions com la tecnològica i les plagues, és a dir, les desgràcies, de vegades, t'ajuden a millorar.

I més tard el cava va recuperar les vendes a Espanya i, per tant, va guanyar el 7% de vendes a l'estranger i va mantenir les del mercat espanyol.

Quan baixa el soufflé, ja has crescut a fora i, a més a més, creixes aquí.

Quin tipus de relació tindria Catalunya amb el mercat espanyol una vegada hagués baixat aquest suflé i hagués passat el boicot, la transició, etc.?

A créixer més! El boicot inicialment hi serà però després no té ni cap ni peus. Més enllà dels mercats hi ha molta gent que té família fora i gent de fora que té família aquí. La gent se'n va al *pueblo* i venen carregats de *morcillas*! El tema és més complex i més ric alhora. Inicialment pot haver-hi uns moviments estranys amb uns productes però no seria destacable a mig termini perquè al cap d'uns mesos s'haurà acabat.

També es parla de l'efecte frontera, que seria tot el contrari: al principi, les relacions amb Espanya seguirien igual i, poc a poc, s'anirien trencant.

Jo no el veig l'**efecte frontera**. Quin efecte frontera tenen els gironins i els de Figueres?

Com Espanya i Portugal, per exemple.

Però és que hi ha menys fronteres que mai entre Espanya i Portugal! Com més **Europa** hi ha, més connexions de carreteres tenim i la connexió cada vegada és més important. Moltes multinacionals que estaven a Lisboa han anat a parar a Madrid. Això des dels Estats Units, el Japó o la Xina ho veuen diferent, ells no veuen fronteres, veuen Europa. El que els interessa és on trobaran el millor sòl industrial, la millor mà d'obra qualificada i la millor logística. Una empresa de treballadors d'aquí està competint amb una de la Índia per peces d'automoció. Els productes són **globals**. A més és Europa que té la voluntat de crear un **mercat únic**. El 80% de la normativa espanyola és europea.

En cas que Catalunya no entrés a la Unió Europea, què passaria amb les empreses que venen a l'estranger?

Haurien de fer convenis bilaterals. Aquesta és una **batalla política**, no econòmica i això s'ha de resoldre políticament. Per tant, tot el que és un problema, deixa de ser-ho quan es resol políticament. La Constitució espanyola es pot reformar en quinze dies, com quan ho va demanar la Merkel. És un problema de necessitat i de voluntat. Catalunya no quedarà fora de la UE perquè les lògiques són molt diferents. Europa no pot tenir Catalunya fora. Europa vol pau i tranquil·litat i no vol conflictes. I això no té res a veure amb les decisions que prendran les **multinacionals**. Aquestes no vindran aquí pensant en si Catalunya és independent o no. Vindran aquí si la gent està més preparada, hi ha millors infraestructures i el sous són més competitius.

Una situació d'incertesa pot tirar enrere una inversió.

Quan hi ha **incertesa** deixes d'invertir per una temporada fins que no es clarifiqui. Una incertesa et penalitza perquè no tindràs les mateixes condicions que en un altre destí i per això és tan important que no duri. Igual que et dic això, també et dic que si Catalunya fa un model de país més atractiu, amb la independència vindrà més gent. El discurs que fa la nostra entitat –Cecot– és: quin país volem? Reformarem la funció pública? Farem un sistema de llei de partits més obert i transparent? Anem a fer un

país diferent amb Espanya o sense Espanya, però hem de tenir capacitat per transformar coses per ser més competitius. Ara mateix, el mercat espanyol no ho és i això ens penalitza. Tenim una còpia del model espanyol i tants anys d'autonomia no ens han servit per res.

Es parla molt des d'Espanya que Catalunya sortiria perdent amb la independència. El mercat espanyol podria sortir perdent també?

Qui té més a perdre amb la independència de Catalunya és Espanya i d'això no se'n parla mai. Els mercats principals de molts fabricants espanyols estan aquí. La gent és més racional a l'hora de prendre decisions. Sense contar el boicot, el que ens pot fer més mal a Catalunya són determinades decisions empresarials durant la transició. Ara estem en un moment en què hi ha multinacionals que no saben què fer, estem en un d'aquells moments complicats.

Si ara Espanya es decidís per concedir el pacte fiscal a Catalunya, creu que aquests empresaris que s'han posicionat a favor de l'estat propi anirien pel concert econòmic o mantindrien la seva posició?

S'hauria de veure. Jo crec que molta gent ha canviat d'estació i ja tiren cap a la independència com a única via. Això és com una parella. Quan un tensa molt, si no vols trencar cedeixes i es conforma un nou *status quo*. A nivell polític, el posicionament del Parlament no té res a veure amb el de fa deu anys: el reconeixement d'un **dèficit fiscal** flagrant durant anys i el Partit Popular ara fa bandera del **pacte fiscal** que era el discurs de Convergència.

Foment del Treball s'ha posicionat a favor del pacte fiscal i en contra del «xoc de trens».

El que està clar és que el president de Foment ha fet unes declaracions dient que hauríem d'anar cap al pacte fiscal. Cecot també tenia aquest posicionament. Amb independència del que passi, Catalunya ha de tenir un tractament fiscal diferent i n'hi ha que fa dotze anys que ho estem demanant. Tornar a reclamar el que fa trenta anys que es demana i no surt és molta paciència. Catalunya genera un 15% de població, a prop del 20% del PIB i el 26% d'exportacions. Hi ha molts empresaris que estan en

contra però hi ha una gran massa social que ha anat avançant. El tema econòmic satisfaria? Jo crec que en aquests moments no.

21. 1. 8 Entrevista a Ramon Roig, director del Servei d'Estudis de Catalunya Caixa (atribució reservada)

(Dimecres, 30 de gener del 2013)

“L'enfocament de la independència no s'hauria de centrar en un tema estrictament econòmic”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

La Caixa va presentar un informe segons el qual el pacte fiscal és l'única sortida per Catalunya i considera que les altres vies són inoperants. El Banc Sabadell també aposta per aquesta via. Per què la majoria dels empresaris ara han dit clarament que estan a favor del pacte fiscal?

Això està fet des d'un punt de vista pensat en termes econòmics i, personalment, crec que no s'hauria de barrejar el concepte de la independència de Catalunya només amb la qüestió econòmica. Si joestic casat i em separo de la dona no serà perquè ella guanyi menys diners que jo perquè si només és per això diu molt poc a favor meu. En tot cas serà perquè no ens avenim, tenim gustos diferents i no trobem el nostre espai. L'enfocament de la independència no s'hauria de centrar en un tema estrictament econòmic de balances fiscals, de si paguem més del que cobrem i perdem diners. Això no vol dir que les balances fiscals no hagin de ser més equilibrades del que són.

Des d'un punt de vista estrictament empresarial i econòmic, una entitat com La Caixa o el Banc Sabadell diuen que estan pel pacte fiscal perquè s'ho miren des d'un punt de vista estrictament econòmic. Des d'aquest punt de vista, detecten que hi ha un desequilibri que, potser, és excessiu entre el que surt i el que torna. Una vegada arreglat això, no entraran en temes de sentiments.

Catalunya pot arribar a la independència si grans empreses com La Caixa no ho volen?

Qui ha de voler la independència és el poble de Catalunya. A partir d'aquí, La Caixa té els seus dirigents i potser farà una campanya en contra, però no ho crec. Les empreses hauran d'adaptar el seu negoci a unes noves condicions de joc, en cas que hi hagués un procés independentista perquè entraran en un nou procés legislatiu.

Com podria repercutir una hipotètica independència a les entitats financeres catalanes?

Deixant de banda algunes reaccions més immediates, a llarg termini no hauria d'afectar de forma rellevant. Estem en un món molt globalitzat i la Comunitat Europea (CE) està molt globalitzada i ven a tot arreu, igual que Catalunya. Pensar que amb un procés d'independència tot això canviaria és mirar-ho amb uns ulls molt curts de vista. No hauria de ser un canvi gaire significatiu. Això sí, pot haver-hi reaccions que poden jugar en contra temporalment.

En cas que els espanyols retiressin els seus estalvis de La Caixa, a Catalunya faríem el mateix amb els bancs espanyols?

A llarg termini no hauria d'afectar en un món globalitzat i estaria bé que no passés.

Si ara el Banco Santander o el BBVA comprassin Catalunya Caixa, al no ser un banc català, podria ser que els catalans li fessin boicot?

Santander té entitats per tot arreu i la gent no treu els diners. El Santander tindria una marca que seria Catalunya Caixa, que seria la franquícia que tindria a Catalunya.

I, a més, al Santander o el BBVA li interessa tenir un 17% del negoci bancari català.

Aquest és un dels elements forts del procés en què estem ara, la quota de mercat que l'entitat té i que, de fet, des del procés de concentració que s'està vivint al sector financer, és l'última oportunitat per a una entitat financera per aconseguir una quota de mercat especialment rellevant a Catalunya. Després de Catalunya Caixa, les entitats que poden entrar en processos d'integració en un futur tenen quotes molt reduïdes. Al final hi ha els dos grans bancs amb una quota rellevant.

La Generalitat té molt d'interès que sigui el Banc Sabadell qui compri Catalunya Caixa.

Sí perquè aleshores s'equipararien pràcticament a La Caixa en quota de mercat.

Què és preferible per Catalunya Caixa?

Que l'entitat que ens adquireixi sigui 100% solvent, en la mesura en què en el procés de subhasta només estan participant les grans entitats. Però que sigui el que surti guanyador del procés serà qui ens valorarà millor i el que tindrà millors prestacions en el negoci.

Per tant, en aquest cas no es preveu cap mena de boicot?

Són coses que a llarg termini acaben diluint-se perquè es pot agafar un atac de gelosia o d'empipada irracional però el temps ho acaba posant tot al seu lloc. El boicot pot afectar com va afectar als del cava –el 2005- però a llarg termini aquestes actituds no tenen raó de ser.

També es parla de l'efecte frontera, que seria el contrari.

Se'm fa surrealista parlar de fronteres. Es parla de fronteres perquè estan pactades però més enllà d'això no tinc sentiment d'estar enmig de fronteres. En una suposada Catalunya independent, a la llarga hauria de ser igual, no contemplo un altre escenari. La frontera és un concepte purament administratiu.

La independència dificultaria la obtenció de fons per finançar els crèdits?

Hi ha un inici, en què hi hauria una situació d'instabilitat i desconfiança però a llarg termini la capacitat d'obtenir finançament en els mercats internacionals depèn molt més de si estàs fent bé les coses i ets rigorós. No hauria d'influir el fet de ser independent o no ser-ho.

Repercutiria d'alguna manera a les entitats bancàries si no entréssim a la Unió Europea?

No contemplo que ens quedéssim fora perquè no té sentit. Em sap greu que s'esgrimeixi aquest argument tant fort perquè és com si em volgués separar de la dona i li digués que no podrà venir al club perquè jo sóc soci. Quan et separen de la dona estàs disposat a fer-li la punyeta amb qualsevol tonteria però al final tot s'acaba posant al seu lloc.

El Govern té previst ajudar les empreses catalanes que hi sortissin perdent?

No té perquè passar res i si passés també podria passar en sentit contrari.

Tenint en compte que una vegada Catalunya fos independent, el Govern s'hauria de construir des de zero, com s'adaptarien les entitats financeres?

Moltes entitats financeres tenen negocis en altres països. S'haurien d'adaptar a les noves legislacions. Però ningú canviaria d'entitat financera només perquè sigui catalana o, en cas contrari, espanyola perquè prevalen més altres coses, com que et tractin bé, etc. El sentiment independentista hauria de tenir més fons que el merament econòmic: què vols ser com a país, vols sentir-te integrat o no, si et deixen sentir-t'hi... Però el que no pot ser és que comunitats menys riques que Catalunya passin a tenir una renda per càpita superior a la nostra. Els que eren pobres els fas rics i tu t'empobreixes a costa seva, no té sentit.

21. 1. 9 Entrevista a Felip Puig, conseller d'Empresa i Ocupació (*off the record*)

(Dimecres, 13 de febrer del 2013)

Felip Puig: “Jo no crec que La Caixa no vulgui la independència”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Segons un estudi de la Cambra de Comerç, les exportacions a Catalunya van créixer el 2011 superant les vendes a la resta de l'Estat (53%-47% respectivament). Per què és important que les empreses catalanes pensin en clau internacional?

Més que important és obligat. El mercat i el món ha canviat i, per tant, més enllà d'algun sector que és òbviament un sector d'indústria que ha de tenir un àmbit de relació de proximitat, el mercat és global. Les empreses han d'entendre que a partir de la innovació tecnològica i l'obertura dels mercats i els canals de distribució i a partir de les transformacions de la logística també és evident que com que hem fet esforços per millorar la productivitat, la competitivitat i els costos laborals, avui Catalunya torna a ser atractiva per inversions que venen aquí però per vendre fora, totes les nostres indústries han d'estar preparades per vendre i exportar. Vivim en uns moments en què conjunturalment esperem que el consum baixi i, per tant, hi hagi una davallada de la demanda interna, la manera de compensar aquesta situació de crisi que viu Catalunya i Espanya sobretot, és anant a vendre fora. Pel que fa a les exportacions, dades de finals d'any deien que havia crescut un 5,5% per sobre l'any 2011 i, per tant, vol dir que continuem obrint mercat, que en aquests moments ja exportem més que importem i, per tant, la balança comercial i pel compte corrent és favorable pel país. En definitiva, crec que això no és conjuntural sinó estructural i mental i que Catalunya està més ben adaptada. Ja hem estat els fenicis i els comerciants d'Espanya durant molts anys i ara es tracta d'entendre que hem de produir a Catalunya o produir fora pensant en el mercat global, és fonamental. Al mateix temps ens dóna projecció com a país, com a entorn industrialitzat, com a entorn turístic i, per tant, forma part del nostre model social.

Amb un marc competencial propi, els emprenedors tindrien més facilitats a l'hora d'engegar un negoci?

Tot això no és només culpa d'Espanya, hem d'entendre que algunes reformes les hem de fer a casa nostra. Un dels propòsits del Govern és avançar més decididament amb la simplificació, l'agilització, la superació de càrregues administratives i burocràtiques i, aquí, encara hi ha molt camp a recórrer. El model borbònic d'administració que se'ns ha imposat durant els darrers cent anys té greuges comparatius i distorsions en comparació amb altres models com l'anglosaxó, on el concepte de confiança, de responsabilitat i el funcionament de la justícia tenen altres agilitats i rapideses. Tot això ho hem d'anar transformant. És cert que si tinguéssim estructures d'estat, començant per la hisenda pròpia, tindríem segurament un 10-15% menys d'atur, tindríem capacitat de fer polítiques fiscals i, al mateix temps, ens permetria ajudar totes les empreses i els treballadors. Però hi ha deures que ens pertoquen amb independència que no tinguem avui estructures d'estat i aquest també és un propòsit del departament: eliminar barreres burocràtiques, simplificar, remoure lleis i avançar més amb la declaració responsable i amb l'inici de l'activitat i amb la inspecció no *ex ante* sinó *post* que faciliti la creació de negocis.

En aquests moments, Catalunya depèn del mercat espanyol?

Sí, Catalunya continua tenint una dependència però ja no és el nostre primer mercat. Avui ja Catalunya té una economia molt oberta, i més enllà d'alguns sectors com l'agroalimentari o sectors dels serveis, Espanya continua sent un mercat important però amb una visió de conjunt que ja no representa ni el 40%. Catalunya entre el mercat interior i el mercat internacional té un nivell d'autosuficiència d'un 70% aproximadament. No podem menysprear el mercat espanyol però jo espero que les tensions i els conflictes més passionals i emocionals vagin deixant pas a la raó i també crec que més enllà de l'usuari o el consumidor final, els empresaris espanyols a l'hora de comparar preu, qualitat i servei, si el producte català és competitiu no crec que hi hagi masses empresaris, que no consumidors que aquests poden estar disposats a pagar 0,50€ més per comprar un producte català, però en canvi l'empresari suma i resta i el compte de resultats segueix sent el mateix i, per tant, estic convençut que el 99% dels empresaris seguiran valorant, si és el cas, la qualitat, l'oferta i el preu dels productes catalans.

Han sortit casos com Confeccions Joti S.L. o el grup Borges que han denunciat que han començat a patir boicot per part d'empreses espanyoles.

Bé, hi ha algunes reaccions que no podem obviar però tampoc no podem alimentar-les. Estic convençut que això serà més perjudicial per aquest tipus d'empresaris, que s'hauran de buscar productes alternatius que, si fins ara no els tenien, vol dir que són més cars i que, d'altra banda, pot acabar tenint una contraprestació. Jo crec que els primers interessats en què no hi hagi aquests tipus de reaccions són els usuaris, els consumidors i els empresaris espanyols perquè al cap i a la fi Catalunya té unes estructures econòmiques molt més sòlides que no pas Espanya. Aquest tipus de situacions acaben generant situacions més positives per l'empresariat català. Vull recordar que fas uns quants anys va haver-hi un boicot al cava català i al cap de dos anys havia incrementat les seves taxes d'exportació d'una manera molt important.

I més tard va recuperar les vendes del mercat espanyol.

És evident que la producció del cava amb quantitat i qualitat no té possibilitats de ser compensats pel mercat valencià o extremeny.

Què representa el Barcelona World per Catalunya i l'economia catalana amb el debat sobiranista sobre la taula?

El Barcelona World és un gran projecte que si s'acaba consolidant, que jo espero i el Govern espera que sí, pot representar, en primer lloc, la generació de llocs de treball directes molt important; en segon lloc, pot complementar el nostre model d'oferta turística a nivell mundial i global. És un salt de dimensió. Ja som una potencia turística en aquests moments per la nostra oferta de serveis, pels nostres productes, pels nostres itineraris, per les nostres destinacions... però és evident que un projecte com Barcelona World agafa una dimensió similar a grans centres d'atenció turística que existeixen avui a Amèrica, Àsia, Àfrica o en algun lloc del món. Jo crec que podria tenir unes repercussions importants des d'un punt de vista econòmic a curt termini, però també des d'un punt de vista d'oferta turística i penso que l'entorn de Tarragona, amb un aeroport, amb un port per creuers de mitjana capacitat, el TGV que passa a prop, l'atractiu turístic de Port Aventura, l'entorn geogràfic, climatològic, gastronòmic i cultural i, fins i tot, espiritual, com la Ruta del Cister, les muntanyes sagrades... Pot ser un gran projecte des de moltes perspectives que,

repeteix, vindria a aportar una gran contribució econòmica en aquests moments de crisi en l'economia catalana.

Des del Govern espanyol diuen que les multinacionals no voldran venir a Catalunya si s'independitza però el procés ja està obert i Nissan al Japó ja ha adjudicat el nou turisme a la planta de la Zona Franca. Realment preocupa el debat sobiranista a les multinacionals?

No ho estem notant. No és només Nissan que ha decidit que d'acord amb els nivells de competitivitat garantits amb un acord que el Govern va ajudar a aconseguir amb els sindicats, instal·la un cinquè vehicle a la planta de Barcelona, serà la primera vegada que hi haurà un vehicle de passatgers, a més del 4x4, de les *pick-up* i de les furgonetes electròniques, Nissan és una multinacional que es mou a estrictes visions econòmiques, financeres i de competitivitat. Una altra gran multinacional francesa porta invertits 400 milions d'euros en projectes de remodelació de centres comercials i té una previsió pels primers tres o quatre anys de 600 milions d'euros més amb nous centres i noves actuacions, les empreses japoneses continuen tenint interès i, fins i tot, hi ha empreses que havien marxat en els darrers vint o trenta anys per localitzar-se a fora d'Espanya i fora de Catalunya per costos i, en aquests moments, els costos productius de Catalunya tornen a ser competitius i hi han empreses que estan tornant i, per tant, hi ha indústries que en aquests moments aposten per Catalunya. Això forma part del discurs de la por que des d'Espanya, que encara no entenen massa bé les coses, estan fent perquè saben que no podran aturar un procés que, si democràticament i majoritàriament el poble de Catalunya decideix emprendre, no té aturador.

Des d'Espanya ens introdueixen aquesta por que vostè diu però quina seria la situació a la inversa? El ministre de Justícia, Alberto Ruiz Gallardón, va dir que "s'acabaria amb Espanya" perquè "no podria sobreviure a la permanència de l'euro" i que trigaria trenta anys a recuperar-se.

El ministre de Justícia va ser una de les poques veus clarividents i per això no l'han deixat parlar més. Va dir que Espanya tindria problemes de viabilitat i, això, lamentablement és així. No ens interessa anar fent molt de ressò però tothom que observa la realitat econòmica i les estructures econòmiques espanyoles, s'adona que

excepte el País Basc i Catalunya, que tenen la realitat industrial, que tenen una vocació exportadora, que tenen un esperit emprenedor i que tenen, en definitiva, un marc laboral, econòmic i industrial molt consolidat, la resta d'Espanya és Madrid i unes quantes regions que van intentant tirar endavant amb els diners europeus que ja s'acaben, amb els diners dels catalans que ja no n'hi ha més, i amb unes estructures que responen a una visió de mimetisme de l'estat francès, de la gran capital Madrid i de gran concentració de serveis, de ministeris i d'administració i que té unes estructures econòmiques i empresarials no prou sòlides. De totes maneres, el Govern espanyol ha començat a entendre les coses, quan ha fet parlar més al ministre d'Assumptes Exteriors que no pas al de Justícia. Ja deu entendre que això serà un tema de conflictivitat internacional.

Quines conseqüències pot comportar a les empreses un clima de desconfiança i incertesa d'un país?

És evident que això no ajuda a les empreses, siguem sincers. El món de l'empresa, el món del turisme i el món comercial necessita un marc d'estabilitat i de crispació. En aquest sentit és evident que tot aquest trànsit que finalment, després de trenta anys, hem decidit emprendre, no genera unes condicions de tranquil·litat absoluta. Però bona part dels empresaris, dels treballadors i dels nostres executius saben que això és un trànsit i un camí que hem d'emprendre perquè el pitjor camí que hi hauria ara és no fer res. Aniríem cap a una destrucció i dilució total del que és el nostre model de societat i el nostre model econòmic. L'opinió majoritària, més enllà d'aquella gent que preferiria que no hi hagués soroll, però sense pacte fiscal, sense estructures d'estat, sense infraestructures que ens connectin amb Europa, sense polítiques de desgravació de les empreses, sense polítiques d'ocupació actives i de seguretat social més modernes, amb l'entorn que ens està aportant Espanya des d'una perspectiva de mentalitat col·lectiva, anem a algun lloc? No. Fins i tot aquells que tenen por del soroll, t'acaben reconeixent que és inevitable i, per tant, una cosa és que no els agradi el soroll, l'altra és que entenguin que és absolutament inevitable per al procés que el país ha de fer.

En cas que Catalunya fos independent i no entrés a la Unió Europea, hi hauria complicacions per exportar?

Serà difícil perquè la gent oblida que Catalunya ja és a la Unió Europea. Totes les comparacions s'estan fent amb processos de països que no estan a la Unió Europea. Només amb llegir els tractats europeus, tothom sap que hi ha algunes clàusules que diuen que per a tots aquells ciutadans i països que formen part de la Unió Europea no es pot prendre cap decisió que els comporti la pèrdua dels drets adquirits. Només des d'aquesta perspectiva estic convençut que hi haurà un procés, d'alguna manera, de transició però que Europa no ens farà fora. I després, crec que comença a haver-hi un estat d'opinió discret però a nivell internacional a nivell financer i és que molta gent té molt clar que el problema financer i econòmic espanyol finalment només es podrà solucionar amb el perdó d'una part del deute espanyol acumulat. El problema espanyol és tan gran que pot afectar a l'estabilitat econòmica europea. Si els mercats valoren que Catalunya es pot fer càrrec d'una part del deute espanyol i del seu propi deute, estic convençut que començarà a veure que el procés d'emancipació de Catalunya pot fer més petit el problema econòmic i financer espanyol. I aquesta visió cada vegada hi haurà més gent que la veurà clara perquè Catalunya té prou fortalesa perquè pugui assumir una part del deute espanyol que ens pertoqui i tornar-lo. Si parlem del 100%, Espanya podria passar a tenir un problema del 75-80% de les dimensions que té avui i això els mercats comencen a entendre-ho i a processar-ho. Estic convençut que si democràticament això es condueix com s'hauria de conduir, tota la resta seran facilitats que no inconvenients.

La Caixa va presentar un informe segons el qual el pacte fiscal és l'única sortida per Catalunya i consideren que les altres vies són inoperants. Catalunya pot encetar el procés sobiranista amb el desacord de grans empreses com La Caixa?

Jo no crec que La Caixa no vulgui la independència. És evident que és una institució molt important pel país, que a més té un 40% del seu negoci fora de Catalunya per no dir més del 50%, i aquesta situació des del punt de vista del client o del consumidor pot tenir alguna repercussió. Apelar ara com fa el Cercle d'Economia de retornar al pacte fiscal, després que ho hem intentat fins a l'extenuació, sembla com ha dit el president Mas, que ja no té punt de retorn. El pacte fiscal era l'última oferta de pacte que va fer Catalunya fa pocs mesos i després del cop de porta que se'ns va donar el mes de setembre, és evident que se'ns està acabant la paciència, el temps, els diners... i el que hem de fer ara és intentar aconseguir aquestes estructures pròpies si els

ciutadans ho volen. El pacte fiscal hagués pogut ser possible en el passat i només podria ser possible amb una derrota del procés democràtic.

Per què davant la negativa encara hi ha persones com el president de Foment del Treball que segueixen insistint amb el pacte fiscal tot i que, segons va dir, “el procés sobiranista no afecta a l'economia”?

Perquè suposo que si el país hagués tingut una posició unànime i consensuada al voltant d'aquests temes de la nostra història no estaríem on estem. Aquesta és una de les febleses del país i de la nostra societat. Hi ha gent amb una mentalitat diferent i, per tant, jo respecto que hi pugui haver gent que cregui que és millor tornar a intentar el pacte fiscal que fer aquest procés cap a la sobirania pròpia. Tinc la sensació que tal i com està reaccionant Espanya, cada vegada hi ha més gent que veu impossible que Espanya pugui donar una solució positiva als problemes de Catalunya.

El Govern ajudaria d'alguna manera les empreses que puguin sortir perjudicades d'aquest procés?

El Govern tot el que pot fer és el que ja està fent, que és impulsar el procés democràtic i dedicar-se als problemes del dia a dia, salvant empreses com hem fet en els darrers temps, garantint inversions com la de Nissan, eliminant burocràcia, ajudant a institucionalitzar... però compensar econòmicament empreses que puguin tenir un dos, tres o cinc per cent de pèrdues de vendes pel conflicte polític i institucional, és evident que no podem fer-ho. Legalment, el més escrupolós possible; democràticament, el més consensuat possible i, en el seu trajecte en el llarg del temps, el més ràpid possible.

Tenint en compte que en cas que Catalunya es separés d'Espanya el Govern s'hauria de reestructurar i caldria construir noves estructures d'estat, què haurien de fer les empreses per adaptar-se a la nova situació?

Jo crec que no massa. L'esforç l'hauré de fer des d'un punt de vista mental i cultural tots plegats com a societat, adaptar les nostres estructures a crear algun organisme que probablement hauríem de fer si acabem tenint estructures d'estat propi com mecanismes reguladors, però és evident que hi haurà una disminució de càrregues i d'administracions. No tindrem l'administració de l'Estat, la Generalitat

podrà simplificar molt més les seves estructures entre diputacions, consells comarcals i ajuntaments, però aleshores deixarem de tenir interlocucions interposades amb organismes europeus i que, en definitiva, la nostra relació amb la Unió Europea serà molt més directa i molt més fàcil. Jo crec que tot són avantatges, no crec que hi hagi masses inconvenients.

Per tant està d'acord amb què “la independència de Catalunya representaria un increment dels recursos a disposició de l'economia catalana” i que, per tant, “augmentaria el nivell de benestar dels catalans” com afirmen Xavier Cuadras i Modest Guinjoan a *Sense Espanya*?

Jo crec que aquesta tesi és certa i, d'altra banda, si mirem el que passa al País Basc, que sense tenir estructures d'estat totals, tenen la hisenda pròpia, me n'adono, des d'un punt de vista objectiu, que tenen un 10% menys d'atur que a Catalunya. Estem convençuts que quantificant el dèficit fiscal entre 16.000 i 20.000 milions d'euros anuals, més enllà dels costos que haguéssim d'assumir per tenir noves estructures, en aquests moments no hauríem d'estar pujant la pressió fiscal, no hauríem d'estar fent retallades segons en quins serveis públics, no hauríem d'estar suprimint la inversió i, per tant, és claríssim que no hi ha cap estudi objectiu que resisteixi la tesi que defensa aquest llibre, amb matisos, però que ens porta a dir que si Catalunya tingués estructures d'estat propi, podria oferir més cohesió social i més progrés i prosperitat econòmica als seus ciutadans.

Per acabar, amb la quantitat de casos de corrupció que estan sortint a la llum, com s'encara des del Govern el procés sobiranista?

Amb preocupació perquè tot plegat no ajuda a mantenir una certa credibilitat i confiança en els nostres processos polítics i democràtics, en les nostres institucions... Dóna la sensació que hi hagi algú de fora de Catalunya que estigui interessat a embrutar perquè alguna cosa quedi i que tot aquest ambient que s'està generant vingui a posar pals a les rodes a la confiança dels ciutadans en les seves institucions. És per tot plegat que haurem de ser molt exigents, molt més transparents però també intentar, com deia el president avui al Parlament, que totes aquelles acusacions que després no es puguin demostrar es reparin. Després d'uns quants anys d'haver resistit acusacions falses i d'haver-se demostrat que no hi havia res, la repressió amb les

persones o institucions que han quedat afectades no es produeix amb la mateixa magnitud, ni amb la mateixa sensibilitat que es fa quan es produeixen els atacs. Del que es tracta és que la justícia, els mitjans de comunicació, els serveis de seguretat, la política, tot plegat, faci un exercici de renovació del compromís ètic, que faria falta no només en la política, que hem de ser els primers, sinó també mitjans de comunicació, estaments fiscals, policials... fa falta un exercici de regeneració ètica per tots plegats.

21. 1. 10 Entrevista a Vicente Pardina (FITEQA-CC.OO.)

(Dimarts, 19 de febrer del 2013)

Pardina: “El capital es poruc per definició i les turbulències no li agraden”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Vicente Pardina és el secretari general de FITEQA-CC.OO. (Federació d'indústries tèxtil-pell, químiques i afins) de Catalunya des del 2008. Durant el cinquè congrés de la Federació celebrat a Mataró el novembre del 2012 va renovar el seu càrrec amb el suport del 81,21% dels vots. Química i tèxtil han sofert canvis importants en aquests darrers anys però no en el mateix sentit. Pardina s'encarrega d'ambdós sectors. Però mentre la indústria química a Catalunya no para de créixer, el tèxtil ha decaïgut, principalment, per la presència del mercat asiàtic.

Segons un estudi de la Cambra de Comerç, les exportacions a Catalunya van créixer el 2011 superant les vendes estatals (53% -47% respectivament). Per què és important que les empreses catalanes pensin en clau internacional?

Les empreses de la química sempre han tingut una visió d'internacionalització i, per tant, han estat orientades tant al client intern com al client extern. Dins de la química hi ha diferents sectors i dins d'ells n'hi ha que estan pensats només per al consum local i no per a la comercialització exterior. En un moment en què el consum intern no és bo, aquestes empreses estan passant dificultats.

Pel que diu, una part de la indústria química catalana depèn del mercat espanyol?

Una part sí i tota aquella part relacionada directament amb el sector de l'automòbil, sobretot components de plàstic, estaria dins del sector químic que està dirigit a clients locals, com Nissan o Ford. Aquest tipus d'empreses difícilment poden pensar en exportar. Hi ha una part important de la química en què el seu mercat continua sent local i hi ha un altre tipus d'empreses en el sector, amb una tecnologia més desenvolupada, que treballa per a l'exportació.

Quin posicionament té la química catalana a nivell global?

És el 30% de la química de l'Estat espanyol, de tots els sectors que estan sota el paraigua del conveni general de la indústria química.

Sobretot per la petroquímica de Tarragona.

No només per la petroquímica, que és molt important. Complexes com aquest també n'hi ha a Huelva o a Andalusia però Catalunya sempre ha tingut un arrelament de la indústria química molt relacionat amb empreses tan importants com Bayern. Sempre ha tingut una localització de caràcter estratègic i per això hi ha hagut una concentració en l'àmbit de Catalunya. Segurament per la cultura emprenedora, per algunes facilitats de l'administració i per ser un poble treballador, com diu la llegenda. També hi ha una part molt relacionada amb el port, amb l'obertura del mar i faltaria completar el tema de l'eix mediterrani.

Si la indústria química catalana, una de les més potents de Catalunya, representa un 30% del total de l'Estat, es pot seguir afirmant, en aquest sentit, que Catalunya és la fàbrica d'Espanya?

Jo no m'atreviria a fer una afirmació tan rotunda i contundent com aquesta. Si haguéssim de fer un rànquing de puntuació estaria en les parts més altes. Una part de Catalunya podria ser això, tota Catalunya comparada amb alguna regió de la resta d'Espanya podria estar molt igualada. Això sí, segueix sent una zona geogràfica estratègica i un element, des del punt de vista de l'exportació i del producte interior, molt important en referència a la balança comercial que pot aportar a la riquesa del país tant per Catalunya com per Espanya.

La producció de la indústria tèxtil a Catalunya ha disminuït en els darrers anys per l'aparició del mercat asiàtic. Què hauria de fer aquesta indústria per recuperar el seu posicionament a nivell estatal i global?

Hi ha una diferència molt important entre l'empresariat tèxtil i el químic. En el sector químic qui pren decisions són persones que ocupen una posició d'un determinat estatut dins l'empresa però no és el seu amo i, en canvi, en el tèxtil la majoria són propietaris de les empreses. Aquest últim sempre ha conviscut amb la cultura de l'amo però quan van caure les barreres aranzelàries es va posar en evidència un retrocés important com a país. Avui alguna part d'aquest sector està recuperant

posicions al mercat mundial gràcies al desenvolupament de teixits intel·ligents i d'una aposta per la innovació. El problema és que els costos poden ser molt més elevats que a Àsia i el sol fet d'estar a Europa encareix els tipus de productes.

Parlant de les barreres aranzelàries, què passaria amb les empreses que viuen de l'exportació si Catalunya, en cas de separar-se d'Espanya, no entrés a la Unió Europea?

No en tinc ni idea. No ho sap ningú.

L'Associació Empresarial Química de Tarragona (AETQ) descarta que els afecti "l'ambient polític" perquè el 60% de la producció s'exporta.

Ningú sap si entrarem directament a la Unió Europea o si haurem d'esperar dos anys des de la sol·licitud, ni com ens separarem de l'Estat i tot aquest tipus de coses.

Ara que el debat sobiranista està obert, es percep certa incertesa en algunes empreses. Quines conseqüències pot comportar un clima de desconfiança d'un país a les empreses?

Tant les coses que es diuen des del Govern central com des del de Catalunya, com que les empreses no invertirien aquí, no són veritat. Estan jugant cada un el seu propi paper. El capital és poruc per definició i, per tant, les turbulències no li agraden. El capital quan inverteix vol tranquil·litat, unes regles clares sobre les quals moure's i, a partir d'aquí, rendibilitzar els seus diners. En un lloc on hi hagi una certa convulsió haurà problemes sobre la taula i caldrà prendre decisions. També hi ha factors i variables de caràcter polític que, fins i tot en això, és necessari llançar missatges perquè siguin en positiu. Al final, per exemple, el boicot al cava va portar a un increment de les vendes.

Va guanyar les vendes a l'exterior durant el boicot i més tard va recuperar les de l'Estat.

Les marques a Catalunya estaven preocupades per la possible caiguda de vendes i la pèrdua d'ocupació però l'efecte va ser el contrari.

Hi ha empreses que han manifestat que des que el Govern ha obert el debat sobiranista han rebut amenaces de boicot o han començat a notar-lo. Creu que aquests comportaments són causa de la reticència dels espanyols al procés sobiranista o la crisi és un factor influent?

A Isidre Fainé no li agrada el debat sobiranista perquè pensa en els seus interessos fora de Catalunya. És evident que Gay de Montellà també ha fet declaracions a favor del pacte fiscal i la Cecot, sembla, el mateix. En canvi, FemCat està a favor de la sobirania. No sé què poden dir els espies amb els seus informes sobre això!

Preocupa el debat sobiranista a la indústria química catalana o la indústria tèxtil?

Jo no els he sentit públicament. I no dic que a la seva junta directiva no hagin debatut aquest tema. Depèn més de l'evolució del país en general i dels sectors.

No és el mateix empreses identificades com catalanes pels consumidors espanyols com Freixenet, que una farmacèutica que produeix a Catalunya.

La mateixa inversió que farà Novartis a Barberà del Vallès es podria haver plantejat fer-la en un altre lloc però aquí és on els surt millor pel mercat, el transport, el consum, etc. Dins de la química hi ha molt pocs productes que es puguin identificar amb marca de Catalunya, com La Caixa o Casa Tarradellas. No importa el debat sobiranista sinó de la manca de professionalitat política.

21. 1. 11 Entrevista a Javier Pacheco (Indústria CC.OO.)

(Dimecres, 27 de febrer del 2013)

Pacheco: “Els polítics juguen amb l’economia com a una línia argumental per articular el conflicte ideològic”

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Javier Pacheco és el secretari general de la Federació d'Indústria de CC.OO. a Catalunya. Per a ell, el debat sobiranista "no influeix per a res" en les relacions comercials però, això sí, remarca que "t'ho diu un que no és independentista". Malgrat que Pacheco confessi que no és procliu a la independència, i en canvi sí a "un estat federal de caràcter europeu", no té cap problema a recordar que CC.OO. de Catalunya és l'únic sindicat entre les diferents comunitats autònomes que "sempre ha defensat la identitat nacional del poble català". Tanmateix, com a bon sindicalista, Pacheco es lamenta del tracte ideològic que rep el debat sobiranista per part d'algunes elits de pensament, encara que alhora pensa que la insistència del Govern de "col·locar en temps i forma la consulta" és "inoportuna".

Segons un estudi de la Cambra de Comerç de Barcelona, les exportacions a Catalunya van créixer el 2011 superant les vendes a la resta de l'Estat (53% - 47% respectivament). Per què és important que les empreses catalanes pensin en clau internacional?

Primer pel teixit productiu que existeix a l'empresa catalana, on s'identifiquen dos sectors importants: el de serveis, que sempre ha estat el majoritari en el teixit econòmic del país, i el sector industrial. El sector industrial genera en aquesta comunitat autònoma –Catalunya- el 25% del PIB de l'economia catalana, que és molt important en una economia global per l'efecte de la balança comercial i el pes de les exportacions. La pregunta és per què les empreses espanyoles tenen capacitat o expectativa amb un model d'estat plurinacional i autonòmic i les empreses catalanes en un model diferent de relació nacional amb una Catalunya independent tindria dificultats en un terreny global. L'economia global supera fronteres independentment de com s'articula. Per a mi, el debat sobiranista no seria un factor influent.

Hi ha alguns estudis com *Measuring Costs and Benefits of Independence* que esmenten un possible efecte frontera.

Hi ha motius polítics i socials molt més importants per poder visualitzar que pugués haver efectes en una economia de consum, que no una independència de Catalunya. És un efecte més greu que el fet que nosaltres a Catalunya estiguem en una relació d'estat on es vol que el caràcter sobiranista sigui reconegut a curt termini. No crec que això hagi de tenir efecte en el consum. Em sembla que haver d'utilitzar aquests arguments per intentar impedir la voluntat d'un poble a l'hora d'establir el dret del reconeixement de la seva identitat és molt interessat des del punt de vista ideològic.

Hi ha empreses catalanes que han manifestat haver començat a notar símptomes de boicot aquest Nadal. Creu que aquestes actituds són causa de la reticència dels consumidors o empreses espanyoles al procés sobiranista o la crisi és un factor influent?

A mi m'agradaria veure com es mesura la capacitat de boicot d'empreses puntuals. Això no és estadísticament mesurable i no crec que sigui una reflexió de causa-efecte en relació en què suposa això perquè el poble català i els seus representants polítics han manifestat la voluntat de voler identificar la seva voluntat nacional. És molt més important la notícia que sortia avui que els negocis catalans han venut un 10% menys que en les rebaixes de l'any anterior. Sempre pot haver algun efecte però no hauria de ser una preocupació per al conjunt de l'economia a Catalunya el fet que a Extremadura es vengui més cava extremeny que català. Són efectes puntuals que ni tan sols es poden tractar de caràcter sectorial i no crec que Freixenet ni Codorniu hagin de replantejar la seva estratègia.

En aquest sentit, i tenint en compte que el boicot es fa bàsicament contra empreses que són identificades pels consumidors com a catalanes, hi ha usuaris que argumenten que contra SEAT si farien boicot però, en canvi, contra Nissan no perquè no és vista com a catalana.

Ningú de caràcter empíric podria plantejar que els efectes en l'economia de la identitat nacional en com es relacionen les empreses amb el consum pugui demostrar de manera empírica que tindrà efectes nocius o negatius per a l'evolució de les empreses a Catalunya, ni tan sols per la capacitat d'inversions. No dependrà d'això.

Dependrà del tipus de model d'estat que es configurés a Catalunya després d'una declaració d'independència a l'hora d'establir un model d'inversió o no, per part d'empreses estrangeres i del capital propi. Depèn molt més de com es configura l'estat, que de quin tipus d'estat es té. Si establim un model democràtic articulats sobre una filosofia on la participació del poble, el respecte de les institucions, on la democràcia parlamentària entre diferents institucions respecti realment el que el poble de Catalunya planteja, pot tenir reconeixement perfectament a la Unió Europea, en l'àmbit internacional i pot no tenir efectes greus en l'economia catalana. Jo no he vist cap dada empírica que demostrï que la sobirania de Catalunya afectaria les empreses.

El fet que el debat sobiranista estigui sobre la taula comporta un clima d'incertesa i desconfiança, però Nissan al Japó ha adjudicat finalment el nou turisme a la planta de Barcelona. Pot desembocar el debat sobiranista en la deslocalització de multinacionals o, per contra, no els preocupa?

No els preocupa. L'economia global supera l'efecte de les fronteres i per això tenir una frontera diferent en l'àmbit de l'estat no crec que sigui un problema per poder desenvolupar les inversions. El tipus de model d'estat que no es posa en qüestió, que és que a Catalunya s'estigui plantejant un canvi radical de l'organització de la societat, independentment que sigui independent o no, que és el que sí que pot posar en risc inversions estrangeres. No crec que ningú estigui pensant que una Catalunya independent pugui canviar la seva relació amb l'estat espanyol i la seva relació amb l'economia europea com per poder replantejar les seves polítiques d'inversió.

Al final a l'empresari li importa la rendibilitat.

Hi ha una devaluació del país a Catalunya i a l'Estat espanyol i hi ha una devaluació del poder adquisitiu dels treballadors, que no està provocant un procés de crida a la inversió. Hi ha un model de regulació que pot convidar a que el poder econòmic tingui una millor participació en la relació amb les persones del nostre país amb una política de retallades que no crida a la inversió. Aquests factors poden tenir més a veure amb l'economia i no tenen factors fonamentals en el canvi de la situació de la decisió de les empreses. I el fet que tinguem una bandera o una altra en el carnet d'identitat, provocarà que l'economia tingui un flux diferent? Jo crec que no.

El ministre de Justícia, Alberto Ruiz-Gallardón, va declarar que la independència de Catalunya seria "pitjor" per a Espanya perquè "trigaria trenta anys a recuperar-se". Des d'aquest moment ja no ha parlat més sobre el tema. ¿La por és un factor recurrent per al Govern central?

És un debat ideològic que sota el meu punt de vista està fora de context en el temps i forma en què han posat el debat sobre la taula. Jo crec que és fonamental que Catalunya revisi el seu model de relació amb l'estat espanyol. El model autonòmic al nostre país és encara un debat incomplet. La major capacitat d'autogovern és necessària i coincideix amb un model confederal de relació amb l'estat però tot té a veure en com es construeix. El conflicte ideològic s'estableix arran d'aquestes comunitats autònomes que no han sabut autogovernar i els han ficat al cap que el millor és la recentralització dels poders. Això porta als polítics a jugar amb l'economia com a una línia argumental per articular el conflicte ideològic. Tant els catalanistes com els nacionalistes espanyols.

És per això que els grans empresaris com per exemple Isidre Fainé es posicionen a favor del pacte fiscal, per no entrar en el debat polític?

El pacte fiscal és un element real per poder aconseguir un canvi en la relació de Catalunya amb l'Estat i aquí és on s'ha de treballar. Després de la manifestació de l'Onze de Setembre, Convergència va convocar unes eleccions anticipades amb les vísceres en lloc de amb el cap. Amb això va diluir l'estratègia real en relació amb un pacte fiscal i va assumir compromisos que van molt més enllà i que li van impedir prendre una decisió en respecte al pacte fiscal.

La insistència per la sobirania de Catalunya no és, potser, la que hi va haver pel pacte fiscal.

El problema és que li impedirà establir un procés de negociació en relació amb el pacte fiscal, amb el qual sí que es podria trobar reciprocitat amb l'Estat, perquè s'ha pujat a la muntanya i tot el que no tingui relació amb el reconeixement de la celebració de la consulta serà un fracàs polític. S'estan carregant el terreny del pacte fiscal quan aquí sí hi ha una veritable capacitat real de modificar la capacitat econòmica de l'estat. I aquí sí que l'empresari català jugarà perquè li interessa i ha d'obviar el terreny ideològic.

La indústria catalana depèn del mercat espanyol ara?

Cada vegada menys. La indústria catalana, sobretot per la pèrdua del teixit industrial que s'ha produït durant la crisi, cada vegada depèn més del model d'exportació. El pes de les exportacions evidència l'evolució del creixement o decreixement de la balança comercial. El 2011, no tant el 2012, l'exportació ha estat el que ha salvat la caiguda del teixit industrial. Som una de les comunitats autònomes més industrialitzades del país i proveïm a països industrialitzats com Alemanya o França, i d'aquí es nodreix gran part del PIB català.

Quin atractiu pot tenir Catalunya perquè una multinacional, per exemple del sector de l'automoció, inverteixi a aquí i no en un altre lloc d'Espanya?

Encara som un país que podem catalogar en el cost mitjà i que tenim certa experiència en bastants sectors de la capacitat d'evolució dels processos productius on es garanteixen nivells de qualitat com si fossin països d'alt cost. Podem oferir nivells de qualitat i de desenvolupament de productes tan bons com Alemanya, França o Itàlia. El segon factor és la nostra situació geogràfica privilegiada, encara que hauríem de ser capaços de connectar-la millor per atreure més inversions i tenir més competitivitat.

Seria necessari baixar encara més els costos de producció a Catalunya?

No! Hem de millorar els costos logístics amb la resta d'Europa. Hem de millorar la nostra gestió logística i intentar potenciar els ports perquè serveixin com a element de *hubs* logístics –grans centrals- que distribueixin a través de mar, terra i aire a través del corredor mediterrani i desenvolupar el creixement de l'aeroport del Prat. Encara hi ha mancances que impedeixen millorar la competitivitat de les empreses catalanes.

Es pot seguir afirmant que Catalunya és la fàbrica d'Espanya?

Sí, conjuntament amb el País Basc. El que passa és que és una fàbrica cada vegada més petita.

Què representen empreses com Nissan o SEAT per a Catalunya i per a la indústria catalana?

Per a la indústria del metall molt perquè és fonamental. Són dues empreses que produeixen molts llocs de treball, tant directes com indirectes. Més de 50.000 treballadors poden estar relacionats amb el sector de l'automoció a Catalunya i aporten molt a l'economia.

Yamaha, Honda i ara Derbi han marxat de Catalunya. ¿Què ha passat amb el sector de les motocicletes?

Aquí el que cal és una política industrial, que ja ve dels anys vuitanta, quan hi va haver el *boom* d'entrada de capitals estrangers durant els governs de Jordi Pujol, per les relacions de diplomàcia que tenia a l'estranger. Ara amb la crisi aquestes empreses van on els interessa, que no és on surt més barat perquè Yamaha ha marxat a França i Derbi a Itàlia. No és un problema de costos. El govern de la Generalitat no té capacitat d'influència en les decisions que es prenen a Torí o Tòquio. Cal fer polítiques econòmiques atractives aquí perquè no sigui necessari que se les emportin.

Com es viu el debat sobiranista des dels sindicats?

Som una organització d'esquerres i el dret del poble a decidir no es pot prohibir. El poble català ha de poder decidir sobre el seu present i el seu futur i aquest és el nostre plantejament. No es pot privar ningú a decidir. I, independentment de la decisió que prengui el poble català, li caldrà un sindicat que defensi els interessos del treballador.

21. 2 Cròniques

21. 2. 1 La incertesa censura la llibertat d'expressió de l'empresariat català

Les empreses que tenen un gran volum de vendes al mercat espanyol es mostren prudents i prefereixen desvincular l'economia de la política

MARTA ESCOBAR MARTÍ

El procés sobiranista engegat pel govern d'Artur Mas neguiteja un sector important de l'empresariat català. *La qüestió catalana* ha provat de posar-se en contacte amb diferents empreses catalanes que tenen la major part del seu negoci repartit per l'Estat per poder conèixer l'impacte que el debat sobiranista, avui sobre la taula, està causant entre els empresaris.

Tanmateix, tret de les empreses o patronals que ja s'han posicionat públicament, es percep certa prudència a l'hora de fer declaracions sobre aquest tema. Més enllà de les declaracions oficials de Foment del Treball, que malgrat que el seu president, Joaquim Gay de Montellà, va reconèixer que “el camí sobiranista no afecta l'economia”, segueix apostant pel pacte fiscal, *La qüestió catalana* només ha pogut conèixer l'opinió de la patronal terrassenca Cecot. La resta, com Pimec o la Cambra de Comerç, s'han mostrat més cauteloses i han optat per refusar les entrevistes perquè “com a patronal no fem posicionaments ni emetem opinions de caire polític” o bé perquè “el president no ha fet cap valoració ni cap nota de posicionament”.

En aquest sentit, els productors de cava català tampoc no han volgut fer declaracions sobre el tema, segurament perquè la seva “prioritat” és “fer cava i vendre'l”, tal i com confessaven fonts de Freixenet, però també perquè el mercat espanyol és essencial per a les seves vendes.

Altres empreses catalanes com Nutrexpa reconeixen que “és un tema que ens preocupa” però, alhora, al·leguen que “de moment no ens posicionem”. A més a més, fonts de l'empresa admeten que “Internet ens ha fet molt de mal”, i és que desmenteixen que el seu president, Javier Ventura, va anar a la manifestació independentista de l'Onze de Setembre, tal i com van publicar molts mitjans de

comunicació. “Al final el que ens preocupa és vendre i com a empresa que té la major part del seu negoci repartit per l'Estat no podem dir res”, confessava un alt càrrec de l'empresa.

Fins i tot Llet Nostra, que va sorgir l'any 2003 fruit del boicot que el grup Leche Pascual va fer contra els ramaders catalans, han denegat l'entrevista a *La qüestió catalana* perquè “ens hem de mantenir al marge” i “no podem entrar en temes polítics”.

En un altre ordre de les coses, val a dir que una prova més de la incomoditat existent és que alguns dels testimonis recollits –directius, consellers-delegats o alts càrrecs de conegudes firmes catalanes- sí s'han posicionat però no han volgut revelar la seva identitat. Així doncs, una vegada més la llibertat d'expressió queda limitada per la desconfiança que causa a una part de l'empresariat català el fet de posicionar-se i poder acabar patint pèrdues importants al mercat espanyol.

21. 2. 2 La Cambra de Comerç de Barcelona entrarà en política quan la situació sigui “tan brutal” com el boicot del 2005

De moment, la institució es manté al marge dels temes polítics perquè el seu objectiu és ajudar a les empreses catalanes a formar-se i a donar-se a conèixer però les anima a apostar per la internacionalització

MARTA ESCOBAR MARTÍ

El president de la Cambra de Comerç de Barcelona, Miquel Valls, va manifestar el passat dilluns 11 de març en una entrevista a *El Punt-Avui* que l'obligació de la Cambra és “respectar el que diu el poble català” i “ser al costat del govern de Catalunya”. Tanmateix, va deixar clar que “mai manifestarem posicions polítiques més enllà de defensar els interessos de les empreses en relació amb el govern espanyol”.

En aquest sentit, Hugo Heusch, responsable de premsa de la Cambra, va ratificar les declaracions de Valls durant una xerrada als estudiants de Periodisme Econòmic a la Universitat de Vic el passat dijous 14 de març. Al ser preguntat per la possible influència del debat sobiranista a les vendes de Catalunya a la resta del mercat espanyol, Heusch va corroborar que “la Cambra representa empreses, no representa persones ni pot posicionar-se en temes polítics ni sindicals”. És per això que va assegurar que, de moment, “la Cambra ni detecta ni detectarà boicots a no ser que la cosa sigui tant brutal que li interessi entrar en funcionament com va ser amb el boicot al cava el 2005”. I és que “quan un problema polític afecta l'economia, aleshores sí que opinem”, prometia Heusch, alhora que garantia que, en la seva opinió, el debat sobiranista “no està afectant” a les empreses.

Segons l'enquesta presentada per la Cambra de Comerç de Barcelona el novembre del 2012, en què hi van participar 802 empreses –entre petites, mitjanes i grans-, nou de cada deu –el 89,5%- van declarar no experimentar més dificultats en les relacions comercials pel sol fet de representar una empresa situada a Catalunya. L'enquesta també reflectia que un 61,8% de la mostra opinava que “Catalunya amb un Estat propi dins la Unió Europea no tindria conseqüències econòmiques significatives per a la seva empresa” o, fins i tot, que aquestes serien “positives”.

Tanmateix, el comerç i la manufactura són els sectors que, ja en l'actualitat, presenten més impediments a l'hora d'establir relacions comercials. Heusch al·legava que el més important és que aquestes empreses s'internacionalitzin. “El problema”, assegurava, “és la mida de l'empresa” i “tenir un producte que sigui rendible”, és a dir, no haver de contractar més persones només perquè parlin la llengua del país al qual es vol exportar. “Una empresa de deu treballadors no pot tenir deu comercials”, bromejava. “Les empreses que no estan exportant és perquè tenen un problema estructural, de concepte d'empresa”. I és que, al marge del camí que ha engegat el govern de Catalunya, per poder exportar “s'ha d'innovar” i l'empresa “ha d'anar cap al que necessita el client” i “el que et demana el mercat”.

21. 2. 3 ERC és conscient que la incertesa influeix en l'estabilitat empresarial

Oriol Junqueras insisteix en què ell i el seu partit estaran sempre disponibles per resoldre els dubtes de la ciutadania i aplaudeix haver estat convidat a un dinar amb els membres de la Cambra de Comerç perquè té poques ocasions per dirigir-se l'empresariat i explicar el projecte d'ERC

MARTA ESCOBAR MARTÍ

Davant la incertesa dels empresaris catalans pel camí que ha emprès el govern de Catalunya, el president d'ERC, Oriol Junqueras, es va dirigir el passat 25 de març als membres de la Cambra de Comerç de Barcelona durant un dinar a la Casa Llotja de Mar per transmetre'ls "esperança" perquè està segur que des d'ERC seran "capaços de trobar una sortida".

Miquel Valls, president de la Cambra, va obrir l'acte dirigint-se al líder d'ERC per mostrar la seva preocupació per la situació econòmica i empresarial. "Necessitem un escenari polític i econòmic estable", va manifestar. En aquest sentit, Junqueras li va respondre argumentant-li que "en determinats contextos cal una certa dosi d'instabilitat per trencar".

Conscient que la incertesa és un factor que influeix en l'estabilitat de l'empresariat, i també en la ciutadania en general, va reconèixer que "necessitem desesperadament un discurs per a la majoria de la societat" que porti a una descripció "clara, verídica i propera" de la realitat i va subratllar que ERC "estarà aquí per resoldre les incerteses".

Tanmateix, Junqueras ha considerat necessari "prendre decisions concretes" per "difícils" que siguin perquè "com més tardem a prendre'n una, més allargarem l'agonia". És per això que va reconèixer que "necessitem desesperadament un discurs per a la majoria de la societat" que porti a una descripció "clara, verídica i propera" de la realitat i ha subratllat que ERC "estarà aquí per resoldre les incerteses".

21. 3 Altre material emprat

21. 3. 1 Carta de Burgos a Isidre Fainé

Estimado señor Fainé:

*Me dirijo a usted como impositor de La Caixa. **Durante treinta años he depositado mis ahorros y mi confianza, en Caja Burgos sin tener, durante ese tiempo, una sola queja sobre el buen hacer de dicha entidad. Desde hace unos meses he pasado a ser cliente de la entidad que usted preside, no por voluntad propia sino por las razones que nadie en España desconoce.***

*He de decir que la oficina de la antigua Caja Burgos con la que opero cuenta con un equipo humano sobresaliente, cuya valía profesional está fuera de toda duda. Sin embargo, **la actual deriva independentista que está teniendo lugar en Catalunya,** y cuyo principal valedor es el presidente del partido que, presumiblemente, va a tener la responsabilidad de formar gobierno en esa comunidad autónoma, **me preocupa, y mucho.***

***Mis ahorros, y los de mi familia, son poca cosa, pero son los de toda una vida y quiero depositarlos en una entidad española.** Me gustaría saber su opinión y cuál va a ser su posicionamiento al respecto pues, se lo digo abiertamente, no quiero tener mis ahorros en un banco extranjero.*

Agradeciendo el tiempo que mi carta le ha ocupado, me despido atentamente.

21. 3. 2 Carta de Cundo S.A., productora de Sobaos Pasiegos

